DE COMETIS,
Et prodigiosis eorum portentis, libri quatuor.

Ad Illustrißimum. D.D. Bernardum Martinez de Bolea, Philippi, Hispaniarum Regis, secundi, vicecancellarium, atque Consiliarium:

Francisco Fernandez Raxo, Aragoniensi Medico, autore.

CVM PRIVILEGIO
Excudebat Madriti Guillelmus Drouy, Typographus.
Anno. 1578.

ERRATAS.

¶ Preambulo En las firmas del consejo de Aragon, donde dize vidit Lomes, diga vidit Come. Fol. 8. Pag. 1. Lin. 7. pro aut. Lege vt.

¶ Obra.

Fol, 1. pag. 1. lin. 17. tamen diuino. lege tamen ita diuino. fo. 2. pa. 1. li. 23. repuunt. lege respuunt. fo. 4. pa. 2. li. 14. accidentibus. lege. accidentalibus. fo. 5. pa. 1. li. 1. recensebimus. lege recensuerimus. & lin. 15. sic. lege. si. fo. 6, pa. 1. li. 9. sequamur. In ea quæ, lege, sequamur: in eaq;. fo. 6. pa. 1. lin. vlt. posteaq;. lege posteaquàm. fo. 7. pa. 1. li. 1. aliis huiusmodi accidētibus, lege alia huiusmodi accidentia. fo. 7. pa. 1. li. 7. nati, lege nacti. & li. 19. referūtur, lege referūt. fo, 7. pa. 1. li. 23. figmenta lege. pigmēta. fol, 7. pa. 2. li. 10. sequuntur forma. lege sequuntur. fo. 8. pa. 1. li. 13. ctione (vt ea que argentum) vocatur. lege. ctione: vt is, qui argentum vocatur. fo. 8. pa. 1. li. 15. & li. 20. quæ. lege qui, fo. 9. pa. 1. li. 9. potuerunt. lege poterunt. & lin. 23. rimile. lege risimile. fo. 9. pa. 2. li. 5. æquorū. lege equorum. & li. 19. peruenere. lege prouenire. fo. 10. pa. 1. li. 2. fuerūt. lege fuerint. & li. vlt. superioribus. lege superiorum. fo. 10. pa. 2. li. 12. quod. lege quoad. fo. 12. pag. 2. li. 8. cometæ proceritate. lege cometæ caudę proceritate. fo. 13. pa. 1. li. 15. mota. lege moto. fo. 15. pa. 1. li. 16. possit. lege posse. fo. 16. pa. 1. li. 1. alias mutationes. lege aliarū mutationū. & li. 7. pēsulas. lege pēsa. fol. 17. pa. 2, li. 11. quib⁹. lege quorū. & li. 19, implētes. lege impellētes. fo. 19. pa. 2. li. 2. vermes. lege vermibus. fo. 21. pa. 2. li. 11. Cheronomiā. lege. Cheroneā, fo. 22. pa. 2. li. 6. euētū. lege euētuum. fo. 23. pa. 1. li. 11. fallētē. leg. fallente. & li. 17, videantur. lege videatur. fol, 23. pa. 1. li. 19. inferant. lege inferat. fol. 23. pa. 2. li. vlt. illam. lege illa. fo. 24. pa. 2. li. 15. tēporis, lege corporis. fo. 29. pa. 1. li. 16. ruit. lege ritu. fo. 32. pa. 2. li. 10. cognitio. lege cognito. fol. 35. pa. 1. li. 6. lugubre. lege lugubrem. fo. 36. pa. 2. li. 15. peste, & fame. lege pestis & fames. & lin. 16. grassante. lege grassata, fo. 40. pa. 1. li. 18. loco. lege loci. fo. 40. pa, 2. lin. 19. Tadertibus. lege Tudertibus. fo. 43. pa. 2. li. 6. paratissima, lege paratissimus. ibid. qua. lege quo. fo. 45. pa. 1, li. 13. quotidianas. lege quotidianæ. fo. 51. pa. 1. li. 16. Clyades lege Cyclades. fo. 52. pa. 2. li. 3. finimis. lege finitimis. fo. 53 pa. 2. li. 4. Tyrhiēniam lege Tyrreniam. fo. 56. pa. 2. li. antepen. exhalatio. lege. exaltatio. fol. 58 pa. 2. li. 19. ciorū. lege, corū. fo. 60. pa. 1. li, 12. varijs mysteria certa. lege, miris mala cruēta fol. 62. pa. 2. li. 11. tuisse: timò. lege tuisset imò. fol. 66. pa. 1. li. 10. noua. lege nona. fo. 73. pag. 2. li. 12, bus oppositis. lege busue oppositis. fo. 75. pa. 1. li. 13. nes. lege ne. fol. 78. pag. 1. lin. 8. mediocris. lege melioris. fo. 81. pa. 1. li. penul. ingressus. lege egressus. fo. 87. pa. 1. li. 1. arterias &. lege arterias fit. &, li. 3. est. in. lege est, & in. fo. 87. pa. 1. li. 8. (vt di. lege. (vt dixi. fo. 90. pa. 2. li. 10. apparuit, & in. lege apparuit, in. fo. 93. pa. 1. li. penul. tormentis, bellici lapidis. lege tormenti bellici lapidis ictu. fo. 93. pa. 2. li. 13. honesto, lege honesta. & li. 14. quem. lege quam. fo. 95. pa. 1. li. 5. infortunatam. lege infortunata.

Iuan Vazquez
del Marmol.

IDI quatuor libros de Cometis, & prodigiosis eorum portentis, Francisco Fernandez Raxo, Aragoniensi Medico, authore: cuius ingenium tale est, in hoc opere, vt calumnijs vulgarium, & imperitorum aduersus astrorum scientiam doctè reiectis, veritatem, iuxtà orthodoxorum fidem, tenendam, ex doctissimorum Astrologorum doctrina, facilè demonstret: Ob eamq; rationem typis mandari oporteret. Idipsum attestor sub censura sapientiori.

Madriti. 22. Maij. 1578.

El Doctor
Heredia.

¶ 2 EL

EL REY.

OR quãto por parte de vos el Doctor Francisco Fernandez Medico, nos fue hecha relacion, diziendo, que vos auiades compuesto vn libro intitulado *De Cometis, & prodigiosis eorum portentis*, el qual era vtil y prouechoso, y en el auiades trabajado mucho, suplicãdo nos os mandassemos dar licẽcia para le poder hazer imprimir, y priuilegio por veynte años, o como la nuestra merced fuesse. Lo qual visto por los del nuestro Consejo, por quanto en el dicho libro se hizo la diligencia que la pragmatica por nos agora nueuamẽte sobre lo suso dicho hecha dispone, fue acordado, que deuiamos mãdar dar esta nuestra cedula en la dicha razõ, y nos tuuimos lo por bien. Por la qual vos damos licẽcia y facultad, paraq̃ vos, o la persona q̃ para ello vuestro poder vuiere, y no otra persona alguna, podays hazer imprimir y vender el dicho libro (que de suso se haze mẽcion) en estos reynos, por tiempo y espacio de diez años cumplidos, primeros siguientes, que corren y se cuentã desde el dia de la fecha desta nuestra cedula: So pena que qualquier persona que sin tener para ello vuestro poder, lo imprimiere o vendiere, o hiziere imprimir, o vender, pierdan toda la impression que hizieren y vendieren, cõ los moldes y aparejos della: y mas incurran en pena de cincuẽta mil marauedis por cada vez que lo contrario hizieren. La mitad de la qual dicha pena sea para la nuestra Camara y fisco y la otra mitad para vos el dicho Doctor Francisco Fernandez. Y todas las vezes que se vuiere de imprimir el dicho libro, durante el dicho tiempo de los dichos diez años, se traya al nuestro Consejo, con el original que con el fue visto, que va rubricada cada plana, y firmado al fin del, de Alonso de Vallejo nuestro escriuano de Camara, y vno de los que en el nuestro Consejo residen, paraq̃ se vea si la dicha impression esta conforme al original, y se os de licencia, paraque lo podays vender, y se tasse el precio en que se ha de vender cada volumen, so pena de caer e incurrir en las penas conteni-

das

das en la dicha pragmatica y leyes de nuestros Reynos. Y mandamos a los del nuestro Consejo, y otras qualesquier justicias destos nuestros Reynos, que guarden y cumplan y executē, y hagā guardar, cumplir, y executar esta nuestra cedula, y todo lo en ella cōtenido. Fecha en sant Martin de la Vega, a ocho dias del mes de Mayo, de mil y quinientos y setenta y ocho años.

YO EL REY.

Por Mandado de su Magestad,
Antonio de Erasso.

¶ 3. NOS

OS DON FELIPPE, POR la gracia de Dios, Rey de Castilla, de Aragon, de las dos Sicilias, de Hierusalem, de Vngria, de Dalmacia, de Croacia, de Leon, de Nauarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galizia, de Mallorca, de Seuilla, de Cordoua, de Corcega, de Murcia, de Iaē, de los Algarues, de Algezira, de Gibraltar, delas islas de Canaria, y de las islas, Indias y tierra firme delmar Oceano, Archiduque de Austria, Duque de Borgoña, Brabāte, y de Milā, Cōde de Barcelona, de Flandres, y de Tyrol, señor de Vizcaya y Molina, Duque de Athenas y Neopatria, Conde de Ruysellon y Cerdaña, Marques de Oristan y de Gociano. Por quāto por parte de vos el Doctor Frācisco Fernādez Raxo Medico nos ha sido fecha relaciō, diziendo q̃ aueys cōpuesto vn libro, intitulado De Cometis & prodigiosis corū portētis, y q̃ es vtil y prouechoso, y en hazelle aueys puesto mucho trabajo. Por lo qual nos hizistes suplicar, os diessemos licencia para podello imprimir en los Reynos y señorios de la Corona de Aragon: con prohibicion, que ninguna persona, sin vuestra expressa orden y comission, lo pueda hazer por tiempo de diez años, o por el que nuestra merced fuesse. Y nos entendido lo sobre dicho, ante todas cosas mandamos veer, y reconoscer el dicho libro al Doctor Heredia nuestro Capellan, y constandonos por su relacion ser vtil, auemos tenido por bien cōdecēder a vuestra suplicacion. Porende, cō tenor delas presentes, de nuestra cierta sciencia, y Real auctoridad, damos licencia

cençia, permisso, y facultad a vos el dicho Doctor Francisco Fernandez Raxo, y a la persona que para ello deputaredes, o vuestro poder tuuiere, que podays hazer imprimir en los dichos nuestros Reynos y Señorios de la corona de Aragon, o en qualquier parte dellos, al Impressor, o Impressores q̃ quisieredes, el dicho libro intitulado De Cometis & prodigiosis corũ portẽtis, prohibiẽdo segun q̃ cõ las presentes prohibimos, q̃ ninguna otra persona lo pueda imprimir, ni vender, ni lleuarlos impressos de otra parte a vender en los dichos nuestros Reynos y Señorios de la corona de Aragõ: sino vos, o quien vuestro ordẽ y poder tuuiere, como dicho es, por tiempo de los dichos diez años: contaderos del dia de la fecha de las presentes en adelante: so pena de dozientos florines de oro de Aragon, y perdimiento de moldes y libros, diuididera en dos partes, vna a nuestros Reales cofres, y otra para el acusador. Cõ esto empero q̃ los q̃ vuieredes hecho imprimir en los dichos Reynos y Señorios de la corona de Aragõ no los podays vender, hasta q̃ ayays traydo a este nuestro sacro Consejo, q̃ cabe nos reside vn libro de los impressos, juntamente cõ el q̃ yra rubricado y firmado del lugarteniente de nuestro Protonotario infra scripto: paraque se vea y comprueue si la dicha impression estara conforme al original por nos mandado ver y reconoscer. Mandã do con el mismo tenor de las presentes, de la dicha nuestra cierta sciencia y Real auctoridad, a qualesquier lugartenientes y Capitanes generales, Regẽtes la Cãcelleria, Regente el officio, y portãtes vezes de general Gouernador: Alguaziles, Porteros, Vergueros, y otros qualesquier officiales, y ministros nuestros mayores y

menores, en los dichos nueſtros Reynos y Señorios conſtituydos, y cõſtituyderos, y a ſus lugarteniẽtes los dichos officios, ſo incurrimiento de nueſtra yra e indignaciõ, y pena de mil florines de oro de Aragon, de los bienes del que lo contrario hiziere exhigideros, a nueſtros Reales cofres applicaderos, que la preſente nueſtra licencia y conceſsion, y todo lo en ella contenido, os tengan, guarden, y obſeruen, tener, guardar, y obſeruar hagan ſin contradicion alguna, y ſin dar lugar, ni permitir que ſea hecho lo cõtrario en manera alguna, ſi allende de nueſtra yra e indignaciõ, en la pena ſobredicha deſſean no encorrer. En teſtimonio de lo qual mandamos deſpachar las preſentes, con nueſtro ſello Real comũ en el dorſo ſelladas. Dat. en ſant Lorenço el Real, a veynte y cinco dias del mes de Mayo, año del naſcimiẽto de nueſtro Señor mil y quinientos y ſetenta y ocho.

YO EL REY.

Vidit don Bernardus, vicecancellarius.
Vidit Sentis, Regens.
Vidit Lomes, generalis theſaurarius.
Vidit Terçà, Regens.
Vidit Cãpi, Regẽs.
Vidit Pla, Regẽs.
Vidit Talayero, pro conſeruatore generali.

Dominus Rex mandauit mihi Didaco Talayero, viſo per dõ Bernardũ, vicecancellariũ, Comitem, generalem Theſaurariũ, Sentis, Campi, Terçà, & Pla, Regentes Cancellariam: & me, pro conſeruatore generali.

PRAEFA-

PRAEFATIO IN LIBROS DE COMETIS: IN QVA CALVMNIAE VVLGARIVM ADuersus astrorum scientiam respuuntur: Veritas eius tenenda demonstratur: & quid in vniuerso opere scribendum sit proponitur.

(❦)

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus: & celsæ grauiore casu
Decidunt turres: feriuntque summos
Fulmina montes. *Inquit Horatius.*

Horat. lib. 2. carmi. Ode. 10.

CVIVS sententia manifestè docemur, excelsa, & sublimia quæque, impetuosioribus fluctibus, & vehementioribus concussionibus esse obnoxia. Ita enim naturâ comparatum est illustribus huius sæculi hominibus, sublimioribusque rebus: vt generosorum

¶ 5 inge-

ingeniorum admiratione afficiantur, & vilium animorũ inuidia perpetuo concutiãtur. Quę quidem notabilia duo, ad maiorem mundi perfectionem, fuere perpetuò necessaria. Generosorum quidem admiratio, vt magnifica quæque conseruarentur, augerentur, & imitarentur: vilium tamen animorum inuidia, vt detractionibus, obiectionibus, & vilipensionibus, concussa, limarentur, ac, veluti cribro agitata, cribrarentur. His rationales artes auctæ sunt oppugnationibus: his lustratæ mechanicæ: his est Philosophia culta: his moralia quęque, atq; politica, ad summum fastigij culmen deuenêre: & quò res, aut scientię illustriores sunt, eò maiores, ac plures habent & admiratores, & obtrectatores: velut astrorum diuina peritia, quam pater Noe (referente Beroso) filiis successoribus docuit, per menses annum distinguendo: prædicens illis (vt idem ait) ab initio quid in anno, & eius cardinibus, esset futurum. Ob quæ illum esse existimarunt diuinæ naturæ participem. Qua propter Olybama, & Arsa (id est, cœlum, & Solē) cognominauere, illiq; propterea ciuitates plures dedicauerunt. Quare, si sublimia quæq;, ac illustria, eiusmodi solent aculeis, ac infortuniis agitari, astro-

astrorum peritia, in tanta celsitudine, & antiquitate constituta, quomodo (vt illā sileam, quæ admiratione fit perfectio) ingenia maleuolorum turbida, inuidorum tumida, & ignorantium inepta fugere poterit? Quorum ingentem copiam hoc nostrum infœlix produxit sæculū. Alij enim principia quædam Astronomica vix (imò ne vix quidē) intelligentes, tám contumelioso, & turbido pollent ingenio, vt totam diuinam scientiam, audacissima loquacitate garrientes, conentur subuertere. Alij inuidia concitati, & astrorum scientiam, & in ea peritos, quid vanum, futile, & nullius vsus esse per domos prædicent. Quod si alicuius foret momenti (aiunt) credendum non esse, ꝙ ipsi in ea doctissimi non fuissent: verùm eam esse scientiam non suæ, sed minoris autoritatis hominum: Autoritatem scilicet scientiæ detrahentes, & in ignorantia eam reponentes. Alij ad tàm densas ignorantiæ tenebras deuenêre, vt Eclipsium considerationem, Cometarum obseruationem, & siderum speculationem prorsus irrideant: dicentes, se nunquam inuenisse Eclipsim maiorem nocte, &, quia nox nihil mali affert, ideò

neque Eclipsim futurum aliquod malũm portendere. Sed neque Cometam maiorem Luna, aut Sole: ideoque amplius, quàm illi, nihil Cometam significare. Addunt etiam ex maxima suorum ingeniorum caliginosa profunditate, Cometas præterita (quandoquidem exhalationes sunt, quæ ex terra abierunt) & non futura significare. Obseruationem siderum irridentes, dies criticos in lãguentibus obseruant, & nouilunia, ac plenilunia, in temporum mutationibus inquirunt: idipsum, quod reprehendunt, agentes, propriamq; vocem ignorantes. Dicunt etiam, magno sui ingenij (prout eorum fert intellectus) ratiocinio ducti, si in ea hora, qua, Cæsar natus est, nati fuissent multi, nonnè oportebat eos omnes, sideribus ex æquo influentibus, Cæsares esse? Sunt tamen omnes eorum obiectiones ità crassæ, stolidæ, & à Philosophia alienæ, vt inuiti earum quasdam scribamus, & erubescentes respondeamus: Nonnè oportebat eos & efficientem, & materialem, & omnes causas contemplari? Nonnè stolidi vident, eundem Solem, in eodem loco, cœli tractu, & tempore, in diuersis materiis diuersa operari? Cę-

ramque eius radiis liquescere, & lutum durescere. Imò, si ceram albam, citrinam, & picem, eisdem Solis radiis, eodem loco, & tempore, apposuerint, quanquàm materiæ sint substantiæ finitimæ, alia magis, alia minùs, alià parùm, aut nihil liquari? Pari ratione equus ex equa equum, ex asina verò mulum generat: vna, & eadem cum sit efficiens causa. Qualis ergo (obsecro) caliginosa cæcitas hæc, & eiusmodi alia, de media Philosophia petita, exempla, eos contẽplari non sinit? Pari etiam ratione, si Cæsaris & agricolæ filij, eodem oriantur instanti (quod difficillimum erit) aut agricolæ filius, sine Cæsaris comparatione, fœlici natus sit astro, & Cæsare genitus imperij corona laureatur; nonnè, secundùm patientis aptitudinem, & materiæ dispositionem, sat erit agricolæ filium consulem, vel gubernatorem creari (quod indies experimur) tantùmque fœlicitatis illi in consulatus, vel gubernationis assecutione, quantùm filio Cæsaris in Imperij coronæ adeptione tribui debere? Verùm quid moror ea referendo, quæ intellectui (vel rustico) nisi alia, hominum intellectus obcæcantia, admiscerentur, peruia essent, & plana?

Vt turbidis tamen hisce ingeniis, veritatis serenitate, nubila, & nebulas (si ipsi permiserint) arcere possimus; omnium, qui in astrorum peritia acciderunt, errorum ansam, oculis eorum breuiter obijciemus.

Vide. S. Aug. lib. 4. de ciuit. Dei. cap. 11. Et. D. Thomã. lib. de cathol. verit. capit. 85. & 2. sen en. dis stin. 15. q. 2.

¶ Illustrium quidem antiquorum tres ab initio fuere, de astrorum scientia, opiniones. Prima quidem Stoicorum: qui cœlum in nobis necessitate operari arbitrabantur: & quæcunque ab eo veniebant vitari non posse credebant. Quæ quidem cœli virtus, vocata ab illis est fatum. In hac opinione conuenere (vt scribit Cicero lib. de fato) Democritus Heraclitus, Empedocles, Aristides, Possidonius, & alij: operationes nostras omnes cœlo, fatali necessitate, tribuentes. Adeò huius erroris macula inter Chaldæos & Babylonios creuit, vt debita ineffabili, solique Deo sacrificia, & thura (nedum hæc, verùm humanum etiam sanguinem) Soli, Lunæ, cœlestibusq; corporibus offerrent. Quos summus rerum Conditor per Prophetas, præsertim per Esaiam, astrorum cultores eos vocando, ideò minabatur, quia honorem, & culturam, summo Creatori debitam, cœlestibus creaturis tribuebãt. Quæ quidem

Lege Philon. Iud. in libr. de migrat. Abrami. pag. 359. Item librũ de Abrahamo. pagin. 312. To. 1.

Hęc opinio est contra sensũ, & Sanctorum

quidem opinio, quia Deum potiùs naturalem, quàm voluntarium, ponat, quam erronea sit, & hæretica, non solùm apud Christianam veritatem, verùm apud Philosophos, qui Deum omnipotentem, & animam rationalem, liberi arbitrij capacem, confitentur, est ita manifestum atque perspicuum, aut alia demõstratione non sit opus. Hęc est illa Astrologia quam D. reprehendit Thom. hanc magister sententiarum respuit: hanc. D. detestatur Augustinus: hanc meritò sacræ execrantur Prophetarũ literæ: hæc tandem Astronomicarũ reprehensionũ origo fuit, & materna causa.

autoritates, vt dicitur à San- Thom. in 2. sẽt en. dist. 5. q2

¶ Altera fuit etiam extrema opinio, dicentium, cœlos, & sidera nihil in nobis posse: sed Deum omnipotentem solum per seipsum agere: hoc ignorantes, diuinam Dei prouidentiam, vt se magis inferioribus manifestaret, gubernationis suæ executionem causis cœlestibus quadantenus tribuisse. Hæc enim est virtus, & proprietas, quam summus Conditor, summis cœlorum corporibus indidit: quam qui tollit, eorum esse tollit. Deus enim per seipsum verè disponit omnia: nihilominùs, quoad executionem, per superiora cœlestia,

Lege. S. Aug. lib. 5. de ciuit. cap. 6. & lib. 3. de Trinitate. & Dionisium. cap. 4. de diui. nomin.

Lege Ptolem. Aph. 5. & 8.

ſtia,regit inferiora terrena:vt. D. Thomas libro. 3. contra gentes, & Scotus. 2. ſententiarum diſtinctione. 4. quæſtione teſtatur. 3. Ex quibus oritur dictis,tertia media, & catholica opinio: quæ ſidera non cogere, ac neceſsitare(vt prima) nec nihil agere (vt ait ſecunda) ſed tantùm inclinare, excitare, & propenſiores homines reddere, cum Ptolemæo, Philoſophis, & catholicis Theologis, aſſeuerat, eo modo, quo in quarto huius operis diximus libro. Quod. D. Ioannes Damaſcenus lib. 2. cap. 3. & ſanctus Thom. 1. part. quæſt. 115. articulo. 4. & libro. 3. contra gentes. capitulo. 92. D. Auguſtinus libro de ciuitate Dei quarto. capitulo. 5. confirmant. Licet enim Deus voluntatem noſtram moueat, & Angelus illuminet, cœlum tamen, ad opus benè, vel malè, peragendum inclinat. Tamen cùm aliquis fœlix eſt, quoad Deum dicitur benè rectus: quoad Angelum, benè cuſtoditus: quoad cœlum, benè natus. Et ita Aſtrologi poſſunt de natiuitate, ac per eam de longitudine, & breuitate vitæ iudicare: vt. D. Thom. libro. 2. de generatione propè finem ait, dicens: cùm Planetæ in Periodali circulo erunt fortes, plures

dabunt

dabunt annos: sin debiles, pauciores. Qua quidem limitatione, & sanctæ ecclesiæ Romanæ piissima correctione, omnia Astronomorum iudicia, dicta, & facta proferenda, & intelligenda fore arbitramur. Quique Mathematicas disciplinas odio prosecuntur, hac distinctione adhibita, praua, & à Philosophia aliena, reijciant (quod in aliis omnibus disciplinis reor faciendum) & quæ vera, religioni consona, & Philosophicis rationibus approbata sunt, amplectantur, colant, mirentur, ac laudent: & sanctos viros intelligant, sicut hæreticas Theologorum sententias, sic erronea Astronomorum dogmata, prosecutos odio fuisse: omniq; animi, & verborum, conatu repulisse. Verùm Philosophicam, & laudabilem Astronomiæ partem discant, & legant antè, quàm respuant: malè enim poterunt illustrem, quam non nouerunt, Philosophiæ partem reprobare. Nam, vt Plato ait, non benè iudicat de duobus, nisi qui vtrunq; cognouit. Et non plùs fidei adhibeant vni Pico Mirandulano, malè de astrorum scientia sentienti, quàm Lucio Bellantio, Senensi Medico, F. Hieronymo à Ferraria, Michaeli à Petra

sancta

ſancta, monacho Theologo, ex Prædicatorum ordine, Petro Ciruelo Daroccnſi, & Franciſco Iunctino, viris doctiſsimis, eius ſophiſmata diſſoluentibus, & Aſtrologiæ veritatem docentibus. Quanquàm fatemur hoc illis, contumelioſos, turbidos & maleuolos animos plùs fidei adhibere vni maledicenti, quàm multis benè de eadem re ſentientibus. Nunc igitur, quandoquidem aſtrorum ſcientia amabilis, contemplabilis, & colenda eſt, vt Deum in ſummis operibus laudemus, qui ob ineffabilem ſuam ſapientiam (vt ait Propheta) numerat multitudinem ſtellarum, & ſingulas earum proprio nomine vocat, minimam (ſicut nos minimi ſumus) eius partem, quæ de Cometarum contemplatione eſt, ſcribere decreuimus: quam in quatuor libuit diſtinguere libros. In quorum primo de Cometarum cauſis, differentiis loco, tempore, & aliịs accidentibus agemus. In ſecundo, generalia ex Philoſophis, Sanctis, Sibyllis, Poetis, & hiſtoriis, portenta trademus: In tertio veró, magis ſpecialia, ſecundum Planetas, ſigna, cœli domos, & loca,

in quibus fiunt: In quarto verò, methodum iudicandi Cometas scribemus. Faxit summus rerum omnium Conditor, vt ad eius laudem, & generis humani vtilitatem, omnia scribantur.

(.:.)

Ad Illustris. D. D. Bernardum Martinez de Bolea, Regium Vicechancellarium, atque Consiliarium, FRANCISCO Fernandez Raxo, Aragoniensi Medico, Auctore.

De vniuersali totius operis propositione, & Cometæ diffinitione. CAP. I.

QVIA sententias non nostras, nostrarũ nomine multas, de Cometæ & apparitione & significato per curiã vagari intelleximus, (rei grauitate maturiora consilia poscente) calamo manum non admouere non potuimus. Quò & tibi poscenti, & per te, bonarum literarũ patrono, omnibus hęc scire cupiẽtibus satisfaceremus: Quia te tamen diuino ingenio prędítum cognouimus, vt omnia cum demonstratione & methodo scire percupias: breui quidem (quia temporis angustia latiorem locum non suppeditat) & perspicua, intellectuiq; facili methodo, quid de cometa sentiamus, tibi breuiter indicabimus. Verûm, quia particulares

 al-

alicuius rei natura sine vniuersalioris naturę cognitione (vt Plato ait) cognosci non potest ab vniuersaliori. Cometarum traditionē orsi, generalem eorū doctrinam scribentes, huius particularis cometæ anni. 1577. naturam pro exēplo trademus. Ità, vt quid portendat mediocriter eruditus quilibet intelligere facilè posit. Est igitur cometa calid⁹, sicc⁹, pinguis, oleoginosusq; vapor: cœlesti vi ad vltimū supremę aêris regionis deuectus, ibique ignis vicinitate accēsus talem formā præ se ferens: qualem accensa materia circumscribit. Quamquàm tamen Epigenes apud Plutarcum, Leopoldus de Austria. & Augustinus Nimphus in Arist. metheora aliter diffinierint. Hoc verborum circuitu descript⁹ vtcumq; cometes. Quū omnes doctrinæ (vt Arist. ait) quarū sunt principia vel causæ, vel elementa, ex eorum præceptione cognitio fiat, atque scientia. Et cometæ (quorum tradere doctrinā decreuimus) suas causas habeant, & elemēta, ab harum cognitione primū ordiemur.

Cometæ optima diffinitio.

Plutar. libr. 3. cap. 2. de placitis Philoso. Leopold⁹ tract. 5.

¶ DE MATERIA ET eius multiplici differentia. CAP. II.

MAteria quidem elementorum, principiorumq; cometæ primum vapor quidā calidus & siccus est: Oleoginosus tamē & pinguis

guis, à cœlesti (vt Arist. ait) incitatione deustus. Trahuntur enim sydérum vi vapores à superficie terræ, quorum alij calidi sunt & humidi, ex quibus secundum maiorem aut minorem crassitiem, & aptiorem patientis aptitudinem, & vehementiorem, aut debiliorem efficientis vim, atq; etiam secundum loci, in quo fiũt naturam, vel rores, vel pruinæ, vel grãdines, vel niues, vel aquæ fiunt. Alij calidi sunt & sicci, ex quibus quidã sunt tenuiores, & minus oleoginosi. Quidam verò pinguiores, & oleoginositatis plus habentes. Ex tenuioribus fiunt fulmina, corruscationes & fulgura, & aliæ methcorologicę impressiones momentaneę. Ex his verò, qui pinguiores sunt, & oleoginosæ fuliginis plus habent, fiunt Cometæ. In quorum vaporum attractione hoc animaduersione dignum putaui: Quòd non omnia sydera omnes vapores cõfusè & indistinctè trahant: Sed quędam quosdam, & alia alios. Et quia abditissimę rerũ naturalium causę non possunt demonstratione perpetua doceri, licebit earum doctrinam similitudinib⁹ patefacere. Quemadmodũ igitur in hac sensibus obiecta natura sympathia quadã, & antipathia se res mutuò attrahũt, & repuũt. Sic in illa oculis tantum intellectus subiecta. Et sicuti Succinũ paleas, & Magnes ferrum attrahunt: Sic sydera ex cõmuni vaporum massa alia alios, & quędam quosdam. Et, vt ma- Lib. 1. meteo. cap. 4.

Cometarũ genera (relictis Philosophorum, & Astrologorum varijs opinionibus) quasdam eorũ species inartificiose numerantes, & ex Astrologis Græcorum & Arabum dissentientiũ sententijs. Cùm cometę diuersi sint propter efficientium causarum diuersitatem, à quibus diuersæ materiæ attrahunt, diuersæq; formę & colores (vt paulò post docebim⁹) insingũtur. Quot efficiẽtium causarum differẽtię: Tot erunt certè cometarum genera. Efficientes autem causæ sunt septem simplices, videlicet septẽ Planetę. Cõpositę veró numerari vix possunt. Aut enim admiscetur Saturni vis Iouis virtuti, Saturnia vi excedẽte. Et similiter Martis, Solis, Veneris, Mercurij, aut Lunæ, & sic fiunt causarum compositarũ differentiæ sex, aut eadem mixtione aliorum Planetarum cum Saturno, aliorum vi Saturni virtutẽ superãte. Et sic fiunt alię sex differentiæ. Aut fit ab æquali vi nullius virtute excedente, & fiunt similiter sex. Vnde ex sola Saturni cum alijs planetis cõmixtione, cũ ter Sexies Decẽ & octo constituant. Totidem erũt Saturni cum alijs configurationib⁹ cometarum materiam attrahentiũ cõmixtiones. Totidẽ erunt Iouis, Martis, Solis, Veneris, Mercurij & Lunæ: quarum numerus constituet differentias centum viginti sex. Eadem arte veniunt miscen-

Septẽ simplices causę cometarũ numerãtur, Cõpositę vix numerari possunt.

ſcendæ trium Planetarum vires in cometarum ge neratione, aut æqua portione, aut primi, aut ſecun di, aut tertij vi exuperante, aut ſuperata, vel poſte-riorum facultate excedente, Eadem methodo mi ſcendi ſunt quatuor, eadem quinque, eadem ſex, & tandem omnium ſeptem vim eadem arte con-iungemus. Miſcendi ſunt etiam ordine eodem cum ſtellis fixis Planetæ, vnus, aut plures, aut om-nes. Vnde fiet, vt qui numerat multitudinem ſtella rum, aut quamlibet illarum proprio nomine vo-cat, ſufficiens ſit omnium commixtionum parti-culares differentias aſsignare. Nobis tamen (qui ſi vniuerſam mundi ſapientiam haberemus, ſtulti eſ ſemus in conſpectu illius) ſat ſit methodum inue-niſſe, qua inſigniores cometarum ſpecies venari, diſtinguiq; poſsint. Pſal. 146.

¶ DE COMETARVM FOR-mis. CAP.V.

Orma, per quã vna quæq; res eſt id quod eſt, & à cęteris diſtinguitur re bus, venit optimo doctrinę ordnie cõſiderãda. Et primũ quidẽ quod dat eſſe cometę ignis eſt. Igne nam q; in ei⁹ natura extincto, nullũ eſſe

cometæ habebit, nec cometes amplius erit. Imò neq; ante formæ ignis aduentũ eiusmodi quippiã erat, Sed tãtũ exhalatio oleoginosa, calida & sicca. Erit igitur ignis cometarum forma. Nunc verò quemadmodum sub animalis genere specierum sentiẽtiũ multitudo mente concipitur: Sic sub ignis Idea multarum ignis formarũ aggregatio cõprehenditur. Vnde fiet, vt vna ex ignis speciebus sit cometes: Verum quemadmodum sub rationali animalis forma Scithę inueniũt omnino ab Indijs diuersi, & vtriq; Hispanis, & singuli rursus ad se inuicẽ homines. Eadẽ ratione quamquàm cometarum omnium vna est forma, qualis est hominũ, Sic particularibus, accidẽtibus uè formis differunt ignes, qui in aëre fiunt. Primum quidem, qui in prima & suprema aëris regione generantur à se inuicem: & quæ in media ab his, quę in alijs fiunt regionibus. Verũ quia de supremę regionis ignibus, quos Cometæ nomine comprehendimus, agere tantũ nũc est animus, eorum solum formæ veniunt describẽdæ. Differunt enim Solis à Saturni cometis formâ, & aliarum stellarum cometæ ab vtrisq;. Imò & cometæ particulares eiusdem syderis differunt à se inuicem, vt Socrates à Pithagora. His ita distinctis, singularum specierum particulares formæ veniũt distinguendæ, postquàm eorum, qui ante nos scrip

serunt

ferunt ſententias receſebimus. Quas, ne contumeliosi videremur, prætermittendas putauimus. Cũ enim noſtra in multis diuerſa ſit ab aliorum omnium ſententia, oportebat aut eorum dogmata refellere, aut prorſus ſilere. Verùm ne videamur, aut quos decebat non legiſſe: aut quos legimus, colimus, & magiſtros habemus neglexiſſe, breuiter cometarum formas, quæ ab illis traduntur, recenſebimus.

¶SENTENTIAE PHILOSOPHOrum & Aſtronomorum de Cometarum formis. CAP. VI.

ARriſt. libro primo meteo. duas tantum cometarum formas tradit dicens. Sic vſquequaque ſimili figatur forma, vocatur crinita: Si in lõgum producatur, Barbatę nomen fert. Hunc ſequitur ferè tota Peripateticorum ſchola, Caudatam quidam crinitę & Barbatæ addentes. Ptolomęus verò, vir exquiſitiſſimꝰ rationali dexteritate vſus, tres pro exẽplo tradit in conſideratione vniuerſali, Trabes, Tubę, Do-

Duæ tantũ à Peripateticis cometarũ formæ notantur.

Ptolomeꝰ in conſideratione vniuerſali.

lia, quas ait esse de natura Martis & Mercurij. Insinuans nobis innumeras esse aliorum cometarum formas. Cuius nos methodũ & doctrinam sequuti, descriptas cometarũ species distinximus. Qui Arabum scholam sequuntur, nouẽ Cometarum differentias distinxerunt. Primum appellarunt Veru, quòd illi sit forma similis. Secundum Tenaculum, qui cometa est Tenaculo similis, radium sub cineritium, fumi instar, sub se habens. Tertium Perticam, quem aiunt radium grossum habere, ac si Perticam ducens, post se ferret. Quartum vocauere Militem magnum, ad modum Lunæ, radium longum trahentem, & crines post se fundentem. Quintum vocant dominum Ascone, paruum apparere aiunt cum longa cauda, cęruleo colore, radios in altum extendentẽ. Sextum Matutinum, vel Auroram vocant, cuius forma est rubea, caudam longam habens, minus tamen quam Ascone dominus. Septimus dicitur Argentum, cuius radij sunt puro argento simillimi, eiusque claritas omnium stellarum claritatem excedit. Octauus dicitur Roseus, qui rotundus & magnus est, in quo velut facies hominis conspicitur, colorem inter aureum & argenteum habens. Nonus dicitur Niger, qui de natura & colore Saturni est. In qua-

Arabum nouem cometarum species ponentiũ opinio.
1. Veru.
2. Tenaculum.
3. Pertica.
4. Milites
5. dñs Ascone.
6. Aurora.
7. Argẽtũ
8. Rose⁹.
9. Niger.

quarum differentiarum diuisione auctores dupli ci modo mihi videntur defecisse. Primó quòd sine methodo, & non ex generis diuisione formarum differentias tradiderunt. Secundò quòd non particularia generalibus: Sed generalia particularibus, quibusdam visis cometarum formis, sub ijcere voluerint. Verùm quidquid dixerint illis & eorum sequacibus permittentes, nostram nos methodum sequamur. In ea quę Claudij Ptolomæi doctrinam, nec enim eum intelligas in aliquo defecisse. Quando enim ait Obseruandas esse Crinitas, seu in deliquijs, siue alio quolibet tempore fuerint in considerationibus vniuersalibus, quales sunt, qui dicũtur Trabes, Tubæ, Dolia, & huiusmodi. (est enim horum naturæ affectio Martiæ, ac Mercurialis proprietatis) Perspicuè nobis indicat, vnius tantum speciei compositæ tria exempla statuisse. Et quando ait, & huiusmodi demonstrat multa alia tradere potuisse genera. Quãdo vero inquit de natura Martis, & Mercurij: Perspicue docet innumeras esse aliorũ Planetarũ, & stellarũ simplices & compositas in cometis formarũ differẽtias. Cuius nos doctrinã sequuti: Septem tantũ simplices tradem⁹. Ex quarũ mixtione cõponi multę poterunt. Postcaq́; quæ formam extrinsecus mutare

Taxatur horum opinio duplici vicio

Libr. quadripartitis 2. ca. 8. textu. 53.

tare videntur, etsi re vera non mutent, explicuerimus.

¶DE VNIVERSALIBVS Cometarum formis. CAP. VII.

Rimum quidem intelligendũ venit: Cometas omnes in vniuersum ignis formã habere. Flãma enim sunt, quę spiritus sicci feruor est (vt Arist. ait) Proindeq́ꝫ flammam earum cum accensa materia Pyramidem efficere. Quod quidem singulares ignes ità perspicuè demonstrant sensibus, quod vlteriori demonstratione non sit opus. Cùm igitur in hoc omnes conueniant, quemadmodum & in luce, quã ędunt: Videndũ nunc erit. An materię substãtia, eiusdem multitudo, aut parcitas, raritas, aut densitas, sint causę varietatis formæ. Secundum materiæ substantiam videntur Cometę figura, & coloribus diuersi necessariò fore. Quandoquidem materias differentes à diuersis stellarum viribus trahi demonstrauimus. Diuersam materiã trahit Mars à Mercurio, & isti ab alijs. Vnde fit, vt quemadmodum diuersam flammam ędit sulfur à pice, quærcus à pinu, & aliæ ab alijs secundum materiæ naturam, compactionem, aut raritatẽ, multitudinem, aut

Lib. 1. Meteo. cap. 1.

Dubium.

aut paucitatem, aut alijs huiusmodi accidentibus di uersis, sic secundum materię tractę diuersitatem, cri nitæ. Ex quibus perspicuè quilibet intelliget, has m terię differentias planetarum viribus duci. Magis r trosas ab ijs, qui ex sua natura facultatem eiusmo sortiuntur, densas, raras, perspicuas, obscuras, ab i lis, qui talem facultatem nati sunt, syderibus. Ex qui bus liquidò constat, Cometarum formas syderum naturam imitari, & non solùm cometarum, quibus aptior est impressionibus syderum materia: Sed & elementaria. Imó & artificialia innumera opera, ab influentibus syderibus ex artificis manu propriã for mam adipiscuntur. Enses enim, lanceæ, veru, calcaria, gladij, forfices, & quęcumque materialia sunt, acuta existũt omnia, sanguinis effusioni, & alijs Martialibus operibus apta. Quæ Lunæ naturam sequuntur, rotunda, perspicua, humida, plana, vt putei, stagna, fontes, argentea, vitrea, & fictilia vasa potionibus dicata. Quæ solis naturam referunt, vt coronę & dignitatum insignia, eius similiter naturam imitantur rotunditate, honoris splendore, & alijs eiusmodi solis naturam sequentibus inditijs. Quæ Venere influente fiunt, vt musica instrumẽta, figmenta, & ornatus, Veneris similiter nitorem imitantur. Quæ Mercurio influente, Mercurij versutiam, duplicitatemquè fugere non potuerũt, vt crumenarum locu-

Opinio animaduersione digna. Omne enim ens transmittit sui & suarum pptiũ extra se similitudinem.

li, li

li, librorum folia, & arcarum latibula. Quæ Ioue influente excitantur, nitida, plana, à versutiaq; aliena sunt: vt plateæ, cœnacula, templa. Quæ vero à Saturno fiunt, obscura sunt, tenebrosa & horrida: vt excrementorum ductus, speluncæ, & carceres. Si igitur nō solum quę naturaliter pullulāt, (quarum importuna exempla, quia perspicua, prętermissi) Sed quæ arte fiunt, manibusquè libero arbitrio subiectis, in materia, effigie, colore, & forma naturam influentis planetę sequuntur forma, quantò magis ea, quę nec plātarum, fontium, rupium, conuallium, aut montiū, vel rationalis & liberæ manus industria mutari possunt? Sed ab eadem causa, à qua ductę sunt, aggregātur, accenduntur, & informantur. Hinc igitur liquidò constare arbitror, Cometæ formam ex stellæ influentis vi, vel stellarum mixtione fieri. Hinc (quamquàm plurimi à materiali apparatu iuuentur) materiam copiosiorem, aut minus copiosam: compactiorem, aut rariorem, nitrosam, perspicuam, candidiorem, aut tenebrosam vehi. Hinc rotunditatem, longitudinem, acutiem, hębetudinem, barbam, vel crines oriri. Coloris tamen diuersitas à materiæ incensæ differente natura: vt sulfuris & resinę flamma. Si igitur ex efficientis diuerso influxu diuersæ fiunt (vt demonstrauimus) cometarum formæ: Tot erunt certè formæ diuersę: quot influentium causarum differentię,

Labor Alchimistarū, quo conātur inferiora accōmodare inferiorib⁹.

Cōclusio.

rentiæ. Quum ergo vniuersales causæ influentes septem sint Planetæ: Septem erunt generales cometarum formæ. Ad quas & ad earum complicationes, & cum fixis stellis commixtiones, quæ sunt, quæ fuerunt, & quæ futuræ sint, reduci poterunt.

¶DE PARTICVLARIBVS *Cometarum formis.* CAP. VIII.

QVæ formam igitur à Lunæ natura adipiscuntur crinitæ, incendium habent, (ob aspirationis sursum latæ raram & tenuem essentiam) Perinde atq; argentum albicans, insigni flãmæ candore, & nitida iubarum distra ctione (vt ea quę argentũ) vocatur Cometes. Quod mirum videri non debet. Cùm flamma materiæ, quã depascitur naturam (vt dixi) plurimũ inducat. Quæ Mercurij naturam sequuntur, criniti, parui, versicolores, lucidi, & bene caudati conspiciuntur. Diuersi modè tamen ob variam perturbatamq; effumationum materiam: ex qua sursum coaluerunt, ardent ac flagrant: Qualis est, quæ barbaro vocabulo Ascone dominus vocatur. Veneris effigiem sequentes cometæ, pulchri sunt, & magni, Veneris candorem præ se ferentes: motus celeritate Venerem imitantes, colorem pulchrũ, nitidum, & exhalationis ardentis syncerita-

Lunæ. Mercurij. Veneris.

ceritatem indicantes, cuiusmodi cometes est, qui vocatur aurora. Solis formam præseferētes criniti, vultum humanum habent, breuemq; caudam aliquando ferunt, flammā ædunt purpureā, auream ue, propterea quòd materia, quæ ducitur á sole à mediocri temperato, tersoq; calore delata, apta sit eiusmodi flammam accendere, qualis est, quæ rosea vocatur.

Solis.

Martis formam nacti cometæ, rutilantes sunt, & ignei ob fumi & stellæ torridam naturā, capite non nunquam deorsum vergēte, & cauda sursum ramos extendente: quales sunt lanceæ, veru, miles. Nec mirum alicui videri debet, in aëre talia fieri: nam, qui potens est mentibus hominum ferrum igne molliētibus talia infigere. Quid mirū si in materia arbitrio sui influxus tantum, nullo respuente subiecta, talia conspiciantur? In Iouis influxū excitati cometę per lucidam, puram, mireq; candicantem materiam, ac flammam habent: qualia sunt tenaculum, & quę supra igneam basim erecta conspicitur columna. Qui

Martis,

Iouis.

Saturni vi accenditur cometes, colore fusco, cauda breui, capillamento per pauco, aut nullo cōspicitur: à terrestri vtpote & multum crassa aspiratione, & inspissato fumo concretus, qualis in accensa pice vel lapideo carbone conspicitur, vt plurimum fieri conspeximus. Cuiusmodi est cometes, qui dicitur niger. Et hæc quidem sunt simplices à singulis planetis exci-

Saturni.

tatę

tatæ formarũ differentiæ. Licebit cuiuis (rationali methodo vtenti) Philosopho tot formarum Idæas cõponere: quot superiùs distinximus cometarũ differentias. Vt si quis ex Marte, & Mercurio compositam formam exquirere velit, talem esse inueniet, qualis in Trabe, & Tuba cõspicitur. Eademq́ue ratione formas cometarum omnium commiscendo, centum viginti sex (vt suprà diximus de cometarum commixtione) fieri potuerũt, Vincente perpetuò eius formæ vi, cuius Planeta victor est. Eadem ratione prodeunt in lucem formæ venientes à Planetarum cum fixis coalitu: vt ex Martis cum stellis Sagitarij commixtione: Clypei, & ardentia Iacula. Qualia perhibent hystoriæ in cœlo conspecta fuisse anno Vrbis conditæ. 652: quãdo Marius Theutonum, Cymbrorum copias ingentes fudit. Eadem ratione, quos narrant Indorum hystoriæ homines armatos agminatim in aere dimicantes visos, circa Hispanorum ad eas regiones aduentũ. Et quas memoriç antiquæ tradunt anno. 1558. decimo tertio Kalendas Ianuarij igneas acies à Septẽtrione Orientem versus excurrentes apparuisse. Verimile est, ex Planetarũ cum Hercule, Cepheo, Perseo, aut alijs huiusmodi constellationibus in Planetarum exhalationibus, vel alijs quibuslibet aptis ab exhalationibus locis, post superiorum coniun-

Ardẽtia iacula visa in cœlo anno ab Vrbe condita. 652.

ctiones, vel eclipses, vaporibus aptis, delatis impressas fuisse. Eadē ratione fiunt Castor & Polux ab Astrologis: A maritimis hominibus Santelm⁹ vocatus cometes. Eadē ratione fiunt innumeræ impressiones, puerorum, aquilarum, equorum, auiū & aliarum specierum animalium formam habentium. Quarum exempla non solùm papyri huius angustias: Sed & ingentem librum implerent.

¶DE COMETARUM *accidentibus. CAP. IX.*

Ormis ergo cometarum abundè distinctis, & finali causa in vltimū locum relegata: De ijs, quæ cometis insunt accidentibus sigillatim dicamus: ab eo loco, in quo fiunt orsi. Extra tropicos contēdunt Philosophorum quidā generari. Verùm cùm & ratione, & experientia in alijs cœli tractibus similiter peruenire cōprobet: Sati⁹ erit si opinionibus hisce, quę sensui patēt, repugnātibus pretermissis, doctrinæ seriē insequamur. In Planetarū exhalationibus, & locis exhalationi oppositis perhibent fieri Crinitas astrorū periti. Quoties Planetæ significatores premissores, vel imperatores, vigētibus adhuc

Quo loco fiant.

huc coniūctionibus magnis, vel eclipsibus ibidē vel fuerint, vel per tempora cometam promittentia summū ius habuerint, aut in id cœlitus conspirauerint. Nec inuenio, quod in alijs dignitatibus prædictorum essentialibus non fiant: Quoties Planetæ significatores, promissores & imperatores, vigentibus adhuc magnis coniunctionibus, vel eclipsibus, vel fuerint, vel dominium habuerint, vel Tetragona, aut opposita radicatione radicauerint. Aut per tempora cometam promittentia idē prǽstiterint. Ex cœli verò partibus in Via lactea ob stellarum numerosum concursum, Septemtrionē versus, magis quam in alijs cœli partibus apparent. Non quòd in alijs non conspiciantur: Sed quód in his frequentiùs videantur. Ibi enim (vt ait Seneca) aëris pigri, & exhalationum est plurimum. Sole & Planetis à Polis remotis, ob radiorum imbecillitatem fumidam Crinitarum materiam sursum & deorsum dissipare & perdere haud quaquā potentib⁹: Propter quod illic cometæ potius, ac certius quam alibi gigni liberè permittitur. Vnde fit, vt qui intra Tropicos fiunt cometę, deteriores multò sint, á potentissimis causis vtpote editi stellarum vitam fouentem, imbecillitatem ingentem significantes cometas à magnis superioribus coniunctionibus Planetarum.

Lib. 7. naturalium quęstionū cap. 1. & 2.

Cometæ intra tropicos deteriores esse.

Albumazar, ab eclipsibus. Ptolomæus perhibet excitari, in quibus Mars, & Mercurius prærogatiuam potissimum habuerint. Nõ quòd ex alijs planetis non fiant, sed quòd ab his potissimum excitẽtur, Idq́; perlabente decretorio tempore conspici posse asseueramus: Nimirum quando cœlestis causa præsens adhuc est, & viribus vegetis etiam tunc spirat, Idq́ue Vere, vt plurimũ, & Autũno. (vt Philosophorũ quidam aiunt) His namq́ue temporibus calor Solis mediocris & temperato proximus, aspirationes incendio oportunas sursum tollere, & quod eius fieri potest illibatas seruare, aptus est. Aestate enim ęstus vehementia resoluuntur exhalationes, & dissipantur vapores. Hyeme ob frigoris vigorem sursum ascẽdere prohibentur. Quare media tempora ad exhalationes eleuãdas sunt aptiora. Verùm Cometę statutum generationis tempus nullum agnoscũt, Sed plurimum cœlo, ac stellis, à quibus promissi fuerunt excitati subseruire asseueramus (vt Aristotelis, & aliorum exempla demonstrant) Dum scilicet vigent. Et in excitandis tẽpestatibus per anni quadrantes, vel Lunares menses, aut quomodocumq́ue aliter, summum ius sibi ascribunt. Durant incerto temporis spatio. Nunquàm ante septimum diem disparuerunt. Plerumq́; finiuntur ante trigesimum. Lõgissimum eorum

Duratio cometarũ

tem

tempus raro sex menses excedit: quamquàm & id aliquando contigerit. Narrant Eusebius & Iosephus Cometam super Hierusalem Iosephi tempore apparuisse, excidium illi portendentem, & per annum durasse. Qui verò apparuit anno. 1572. in Sedili Cassiopeę duos annos durauit, nobis sæpius intuētib⁹. Solet hic queri: An plures vno videri possint? Et An Sole lucēte intueantur? Vsque ad quinque posse videri assueuerāt. Et quauis diei hora posse videri affirmant.

Libr. 7. de bello Iudaico. c. 1.

Num multi planetæ simul videri posśint, & à sole lucente.

¶DE CRINITARVM *motu. CAP. X.*

Triplici motu vehi conspiciuntur Crinitæ: Vno ad motū primi mobilis, qui eas pendulas ducit cum Aetere ad vltimū supremæ regionis aëris, quas secum rapit. Altero, qui ab illo degenerās, de imitatione eorum Planetarum, à quibus Crinitæ vel fiunt, vel incenduntur secundū ordinē signorum, vel cōtra oboriri solet. Tertio, quo ab Occasu ad meridiē: Aut à Septentrione in Occasum, vel aliter ferūtur, via nunc recta, nūc obliqua: Aliàs celeri⁹, aliàs tardius, deformi ac errabūdo (vt semel dicam) mo-

 tu.

tu. Quæ quidem motuum varietas à Planetę affectione certè prouenit. Vniuersam enim suarũ motionum naturam (sicut & alias omnes affectiones) à Planetis directis, Retrogradis, Stationarijs, Meridionalibus, Septentrionalibus, Ascẽdẽtibus, vel Descendentibus accipiunt cometæ. A materia nõ nihil motus iuuari censuerunt ex Philosophis quidam: Illa namque quantò magis attenuatur, tanto minus motui resistit, ac flammę (vt scribit Seneca) Quò natura ducitur sua. Aut quę trahit materia, quã depascitur, illac motũ tendere solet. Vnde (tametsi egrè deprehensum) quartum motionis genus ascribere quibusdam visum fuit. Triplici tãtum itaq; perspicuo peraguntur motu. Cui ocium fuerit plura motionũ genera quęrẽdi, distinctione hac ex Philosopho vtat̃. Quæ motu mouẽtur, vel à se, vel ab alio, vel ab vtroq; cieri, vel pelli necesse est, &c. Nobis aũt sat sit, tot motionũ generib⁹ moueri indicasse, quot stellæ, à quibus reguntur vehĩ consueuere, hisq; velint nolint obedire, vt actiuis passiua, superiorib⁹ inferiora, Quib⁹ velint nolint ancillari cogũtur. Quomodò autẽ ducantur, regãtur, & moueantur, abundè superiùs demonstrauimus, eorum, quæ in hac sensibus obiecta machina trahuntur exẽplo. Quod vnius Heraclij lapidis exẽplum pro mille ostẽdet: Quandoquidẽ vel vulgatissimo

Lib. 7. naturalium quęstionũ

tissimo, de mediaq; plebe vocato homini notũ est, Horologij, & Nautæ stilũ eo lapide tactum ab Vrsæ stellis: Aut illis finitimo cœli pũcto, vel inter dẽsissimos parietes trahi. Quid multa? Nonnè Heliotropiũ, & infinita plantarum genera Solis radios, vel inter densissimas nubes reconditos sequi: etiã rusticissimi ministerij homines quotidie seruant. Omnibus igitur his exemplis aptè cõsideratis: Cui non perspicuum fiet, Cometas à suis rectoribus, ductoribus, & gubernatoribus motu cieri? Ab illisq; motionum varietates, vt aliorum omnium accidẽtium differentias accipere? Ratic quia non tantũ ex præsentia sed ex naturali pticipio id prouenit.

¶ DE COMETARVM *cauda*. CAP. XI.

Ertio, Cometę motu considerato, Caudæ motus: tanquã præcipua illius pars in considerationem nunc venit. Verùm vnde illis coma adiũgatur, vel cauda, venit primò diffiniẽdũ. De quo nec conuenit inter Philosophos. Nec rationem, aut causam in illis inuenio: quę probabiliter satisfacere intellectui (vel mediocri) possit. Aristot. enim eo modo, quo id, quod exhalat figurari contingit: Eo formari Cometem intelligit. Cęteri verò, vel Astrologi, vel Philosophi, hoc idem, aut ex ra-

diorũ Solis in corpore cometæ refractione caudã fieri vel barbã contendunt. Quòd perpetuò in oppositã Solis partẽ cõspiciatur. Alij pro stellę efficientis motu in Epicyclo ad hunc, vel illum tractũ caudam extẽdi censuerunt. Hoc animaduertẽtes: Caudam sine Martis mixtione aduenire nunquam. Et, meo quidem iudicio, nec sine Mercurij præsentia. Cùm Mercuriales cometę proceritate cęteros antecellant. Quas omnes sententias ociosioribus me examinandas relinquo. Mihi autem satis erit, quæ superiùs demonstrata sunt, in mentem reuocare: formas scilicet cometarũ, siue Criniti sint, siue Barbati, longi, rotundi, siue comati à sidere efficiente comam, caudam, vel aliam alterius speciei figurã accipere. Hoc pro certo habẽtes, materiam barbę, comę, vel caudæ nihil à totius corporis massa differre: nisi raritate tantum: Proindeque minus lucere. Quòd si Solem cauda vel barba non respicit: Ideò euenire reor, quòd aut portio materiæ rarior, quæ est Solem versus ad corpus vsque cometæ, radiorum solarium vi absumatur, atq; dissipetur: Aut forte, si aliqua est ibi Antipathia cum radijs solaribus, leuis & rara materia comarum existens, facilè in contrariam partem retruditur. Considerandum deinde erit. Caudæ motum: Aut sequi motũ cometę, aut nõ. Si motũ cometę non sequitur: Aut mo-

mouetur cometes cauda manente immota. (vt patet ex hystoria illius, quam Ioannes de Monte regio obseruauit) Cuius caudę in diuersa motuum cometæ varietate perpetuò Geminorum stellas inspexit. Aut mouebitur cauda, cometa immota manente, cuius exemplar memini legisse nunquã. Aut mouentur vno motu Cometes, & alio motu cauda: quarum motionum causam longa indagatione fatigatus nondum inueni: Præter eam, quæ à sidere, vel siderum commixtione fit. Quare autem quidam fixi, aut immoti permanent, (vt ille, qui anno. 1572. in Sedili Casiopeæ apparuit) In promptu causa est. Quia stellam fixam potissimum habuit, vel auctorem, vel pædagogum.

¶ DE FINALI COMETA*tarum causa.* CAP. XII.

Diximus hucusque de cometarum causis, & affectionibus: Præterquã de finali. Cuius cõsiderationem in hũc locum relegauimus. Finis est, cuius gratia cętera fiunt. Eius autem duas species distinxere Philosophorum pleriq; Vnam quidem vltimi effectus. Aliam vero mediorum ad effectum tendentium.

Finis cometarũ vltimus est, vt exhalationes à magnis cõiunctionibus, eclipsibus, vel alijs malignis siderum conuersionibus: Quas terra infecta, ac velut morbo aliquo turgens, grauissimoq; affecta, instar crisis, expellit. Quibus nõ expulsis, terremotus, incendia, inundationes, tempestatum furores, regnorum, ac legum mutationes, fructuum corruptiones, pestes, animalium repentinæ mortes, & immaturus tandem Vniuersi finis erat certè futurus: Nisi in suprema aëris regione congregarentur, comburerentur, & euanescerent. (ablata à mũdo maiori parte, eminentis periculi causa.) Cuius magnitudinem vel ex his euentibus, qui sequũtur cometes, coniectari licet. Si enim maior exhalationis pars in sublime delata exiguum, quod superest, terremotus, tempestates, regnorum mutationes, incendia, seditiones, fructuum corruptiones, legum mutationes, & pestes efficere potens est, (vt experientia quotidiana docet, & hystoriæ earum rerum, quę post Cometarum apparitionẽ venére, indicant) Si se his criticis expulsionibus mũdus non exonerasset, quid nobis & illi esset futurum? Alter finis Cometarum est non ita vltimus, quem Summus Conditor rebus naturalibus diuinitus impresit. Vt ab eo præmoniti calamitatum eminentia pericula pręcaueremus: Nisi nos ratio-

nis hebetudo, & mali Genij persuasio obcœcaret. In tantam enim stoliditatem hæc duo quosdã adduxerunt: Vt tantum stellarum ornatum: Tam crebras Lunę, & aliorum siderum mutationes: Solis & errantium stellarũ defectus, Eleuationes, ac suppressiones Cometarum, & prodigiorum apparitiones, casu quodam, & non Summi Creatoris ineffabili consilio condita fuisse arbitrētur. Etiam si legerint Regnorum, & aliarum magnarum rerũ mutationes, Luminarium defectus, Superiorum cõiũctiones, Cometarũ, aut prodigiorum apparitiones præcessisse.

Stolidos efficit ignota hu9 doctrinę vtilitas ei9 q; modica remuneratio est in causa.

De

De generalibus Cometarum effectibus Liber. 2. Francisco Fernandez Raxo, Medico Aragoniensi, Auctore.

Per euidentia signa, quę nos mouent, res naturales ad effectus moueri.

C A P. I.

ONSTITVIT Summus rerũ omniũ Conditor hominẽ (opus sanè ꝑpetua admiratione dignũ) ex corpore naturali, & aĩa diuina, præter naturã miraculosè creata. Partibus quidẽ natura remotissimis: Verũ naturali vinculo colligatis. Opificiũ tale, cui⁹ altera partiũ diuina ꝓrsus existeret. In cui⁹ beneficiũ visibilia queq́;, & inuisibilia, cęli ambitu cõprehẽsa, creata sunt omnia. Tale rursus per Cõditoris electionẽ existens, (quãq̃ certioris scientiæ fides nobis concessa diuinitus nõ esset) rationi consonũ erat, illud summi boni gratia conditũ tantũmodo fuisse: A quo bono nullũ ampli⁹ est desideriũ, non quies, nõ bonũ, nec cogitationũ oĩum plenus finis. Voluit tamen per media huius diuinæ compositionis,

tionis illuc ad se nos duci. Cui ideo partes elemẽtares iniunxit, vt affectiones mundi sentiremus, & per voluptatem & dolorem transeuntes illuc à diuina parte duceremur. Diuinam tamen (animam nimirum rationalem) indidit partẽ liberi arbitrij capacem, quò per voluptatẽ, & dolorem permeãtes, tantum ex illis corpus capere pateretur, quantum satis esse ad viaticum peragẽdum sufficiens sibi videretur. Statuitque hominem dolores, & quę sensum offendunt natura fugere, voluptates amplecti, noxia prçcauere, vtilia procurare. Hinc ea omnia, quę subter humum in visceribus maris, & terræ, aêris, & cœli, & quę super cœlos sunt, contẽplari. Tam voluit huic diuinæ parti subiecta omnia fore, vt nihil sine causa in vniuersa mundi machina fieri posset, diuina quadam lege naturis singulis sanciret. Vt dum ad præcipuos causæ naturalis effectus mouerentur, per euidentia quædam accidentia, animantibus præuia, illuc transiret. Quæ quidem accidentia Signa à Philosophis fuere nominata. Quibus ante effectuum aduẽtum futuros casus intelligerent, & prçcauerent homines. Et hinc fit, (vt exemplo cõmunissimo vtamur) Quod pluuijs, vel tempestatibus instãtibus, ea nos prçueniant signa, quæ Philosophi longa verborũ ambagine, & Virgilius breuibus hisce versibus scripsit.

De generalibus Cometarum effectibus.

¶ *Atque hæc, vt certis poßimus dicere signis,*
Aestusq; pluuiasq; , & agenteis frigore ventos,
Ipse pater statuit quid menstrua Luna moneret.

Et vt solum quędam pro exemplo tradamus eorũ, quę per ocium quilibet legere poterit, ait paulò post.

¶ *Sæpè etiam stellas vento impendente videbis.*

Et paulò post.

¶ *Aëriæ fugere grues: aut Bucula cœlum*
Suspiciens, patulis captauit naribus auras.
Aut arguta lacus circumuolauit Hirundo:
Et veterem in limo ranæ cecinere quærelam.
Sæpiùs & tectis penetralibus extulit oua,
Angustũ formica terẽs iter. & bibit ingẽs arcus, &c.

¶ MVLTA alia pretermitto, quę à Philosophis, & à Poëtis philosophicè traduntur. Vberrimã enim Summus Conditor apposuit nobis omnium rerum, quæ ad nos pertinent diuitiarum mensam. Et (vt exempli eiusdem continuata serie vtamur) quòd sapientes cognoscerent pluuiarum & tempestatum aduentũ permisit eos intelligere Tetragonos, Diametros, & congressus Solis, Lunæ, & aliorum errantium, & fixorum siderum, pluuiarũ, & alias

Sapientibus cõcessit summ⁹ conditor in scientia futurorũ signa. In-

& alias aëris mutationes effectores. Minus sapientibus dedit signa in circumferentijs Solis, & Lunæ. Pastoribus in concussione vellerum ouium. Agricolis in concussione aurium animaliũ, præsertim asinorum, ad quas culices, aêris humiditatem sentientes refugiũt. Nec voluit mulieres intra domesticos parietes pensulas trahentes eiusmodi signis priuari. Nã & hæ cõspiciunt gallinas rostro ad turbidos Solis radios pediculos inter pẽnas quęritare. Et vt ait Poëta. Scintillare oleũ, & putres cõcresce re fungos. Longiori vti exemplo placuit propter quosdam (illis, qui aurium concussione pluuiã venturam demonstrãt, stolidiores) Qui nec cœlũ quidem conspiciendũ existimant: vt Summum omnium rerum Cõditorẽ in suis operibus laudemus. Et omnia quæcunque fiunt extraordinaria signa alicuius nouæ causę, notiq́ue venturi effectus fore inditia contemplemur. Et quo illa fuerint horribiliora, grãdiora, rariusque visa, eo esse magis metuenda. Sed iam ad nostrum institutum reuertamur, quandoquidem generalẽ cometarum considerationem scribere decreuimus, vt hinc ad particularia paulatim gradiendo descendamus.

Insipiẽtibus patentia signa. Pastoribus & agricolis in animantib⁹ pluuias & tempestates, vt cognoscerent ventu ras.

CAP

¶ C A P. II.

Emonstrauimus igitur superiori parte, quæ sint Cometarum causæ, quæ accidentia: Qui num sint eorũ effect⁹ venit sigillatim demonstrã dum. Ità enim natura comparatũ est, aut à summo potius conditore stabilitum, Vt omnis cuiusuis generis effectus, prę existentis causę perpetuò sit effectus. Et sine causa in rerũ natura oriatur nihil. Causas deinde omnes, Dum ad pręcipuos effect⁹ excitãtur, alios inter medios (vt alibi dixi) producere effectus: qui accidentia, & signa fuere à Philosophis nominata. Qualia sunt futuræ pluuiæ tradita inditia, quorum Signorum cognitio mirabilẽ futuri effectus exhibet notitiam. Eius verò prudentem prolationem, Pręsagium, Prognosticum, & Prædictionem vocauere literarũ periti. Quo euidenti demõstrationis principio posito, distinguendum venit: An cometę pręcipuè sint illorum effectuum (quos illis atribuunt) causę. Aut potius ipsi sint reconditarum causarum effect⁹. Aut media quædam inter abditas rerũ causas & effect⁹, inter posita signa. Magnarum enim coniunctionũ, & eclipsium effectus pręcipui sunt infor-

Præsagiorum causa & nomina

infortunatis, infectis, à prauis, eius temporis irradiationibus terram inficere, quàm benignis, suauibus, fortunatis, & blandis aspectibus per Zodiacũ diuagantes stellæ fouebant. Ex terræ infectione inficiuntur plantæ, & terrę nascentia, ab ea per radices alimenta sugẽtia: Ab his deinde fructus alimẽta infecta à matribus capientes. Ex fructibus & terrę nascentibus inficiuntur pastu animalia. Ab his omnibus demum homines, in quibus tale infectionis genus conspicitur, quale siderum cõcursus primæ horum omnium causæ excitarunt. Vnde fit, vt non vnum sit infectionis genus, nec vna effectuum Idea: sed interdum ex hac infectione, infectis hominum humoribus, oriantur pestes: animis eadem infectione deprauatis, emergunt seditiones publicę, legum & aliarum rerum mutationes. Terra verò eiusmodi pestifero veneno quasi turgida & affecta, velut si morbo aliquo pestilenti & acuto laboraret, ceu crisi, nititur expellere tantum superfluitatis onus, quod aliquando ad recondita terrę latibula trudens, terrę motus excitat. Aliquando eadẽ ratione aquas inficit, aut alias eiusmodi calamitates prouocat. Interdum eadem sidera, quæ per magnas coniunctiones, vel eclipses terrę superficiem infecerunt, quos sui simillimos incitarunt halitus, ob substantiæ familiaritatem, ad se trahunt, durante in su-

Quo pacto inficiãtur homines.

Cùm enĩ homo cõpendium sit omniũ rerum, illis infectis inficit & ipse.

te in sublimi influentium siderum virtute. Et ea ratione exhalationes adducunt, quas mundus, velut manu adiutus, crisis instar, (vt dixi) copiosè & affatim expellit. Exhalationes autem eiusmodi cum locum scandũt, quem natura substantię tenuitate illis simillimum fecit. Quare, quia tenuiores sunt aêre, omnes aêris regiones permeãt: quia verò crassiores sunt igne, infra ignis regionem locantur. Ex quib⁹ liquidò patet exhalationũ (ex quibus cometę cõflantur) loca. Quæ (vt anteá demõstraui) causę efficiẽtis naturam sequũtur. Ex quibus natura rursus viceuersa causæ efficientis differentia (prout viribus humanis concessum est) venari poterit. Perspicuum inde reor, omnibus cometis signa quædã esse, quibus superiorũ coniunctionũ effectus, & eclipsiũ euẽtus cognosci possint. Nec ideò volo lectorem intelligere, effectu prorsus cometas priuari, sicut nec absolutos eos habere assero, sed velut adiuuantes & implẽtes: Stella enim est, quę aërem corrũpit. Verũ cometes tãquã eius partus ac fœtus similem similiter aëri corruptionẽ impertitur. Adde etiã ꝙ antiparistasi quadam frigora, ventos, niues, & grandines excitat. Inuisibiles prætereà cineres à tanto prodeũtes rogo, præsertim vbi verticalis existit. Verisimile est aêrẽ, (quẽ velim⁹, nolim⁹, inspiramus) aquas, terras, animalia, plantas, praua

Cometarum locus elegãti ratione probatur.

eius qualitate inficere. Multó verò minus, q̃ exhalatio pinguiori eius parte, in qua perniciosius deli tescit virus, igne cõsumpta. Sequitur igitur, cometarum effecta eadem esse, quæ causarũ efficientiũ euenta. Nã quales sunt in cœlo stellarũ sedes, motus, aspectus, & radij, Talia deorsum abdita via instillãt, ac seminãt euenta. Quare cũ dixerimus talia cometas significare, eo modo intelligẽdũ venit. Conclusio

¶ GENERALIA COMETARVM *significata ex Philosophorum, Sanctorum, & Poëtarum auctoritate.* CAP. III.

Ometarum autẽ effecta, seu significationes, alię generales sunt, alię speciales. Generales aũt melius, q̃ antiquorũ autoritate Philosophorũ scribere me posse, nõ arbitror. Aris. li. meteo. 1. Crinitarũ cõstitutionẽ ait igneã esse. Eo argumẽto ꝓbatur, quòd cõplures exorti manifestum præsagium faciunt ventorũ & squalorum. Et paulò post, quoties crebrę, & frequentes effulgẽt, toties anni tũ sicci, tũ flatuosi, perspicuè consequũtur, ait. Quũ aũt rariores, & magnitudine obscuriores flagrant, contrà fit. Seneca lib. 7. natura. quæstio. ex Aristo, ait: Cometas signifi

Arist. lib. 1. Meteo.

Seneca li. br. 7. naturaliũ quęstionũ.

significare tempestatem, & ventorum ac imbriũ intemperantiã. Plinius similiter ex Aristotelis sententia ventos ab eis graues, æstusque significari, ait: Verùm addit terrificum esse magna ex parte sidus. Horum sententias ferè sequitur tota Philosophorum schola: addentes his præsagijs bellorum, commotionum, litium, traditionum, ac principum decessuum esse causam. Ea potissimũ ratione, quòd tempore generationis Cometæ, prædominatur calor, qui humores incendendo, animos ad huiusmodi excitat, & principum teneriora delicataque corpora facile inficit: propterea que, eorum mortes (vt dixi) significare. Quod quidem ita receptum ac decantatum inuenio inter eos, qui se hodie Philosophos profitentur, vt si quis ex altiori cõtemplatione, aliquot particulares ac certiores addat causas, superfluè additas non vereantur contẽdere. Verùm permittamus eos in sua cæcitate versari, & permittant nobis vniuersalia Sãctorum, & Patrum antiquorum iudicia sequi. Venerabilis Beda lib. de natura rerum sic de Cometarum significatis ait. Cometæ sunt stellę flammis Crinitæ repẽte nascentes, regni mutationem, aut pestilentiam, aut bella, aut ventos, æstusuè portendentes. Diuus Gregorius in. 21. Lucę caput, homilia prima sic ait, quia hęc non longè absunt, ex ipsa aëris mutatione

Principũ delicata corpora inficiũtur facilè.

Venerabilis Beda libr. de nat. rerum.

D. Greg. in. 21. Luc. ca. hom. 1.

ne colligimus, priusquam Italia gentili gladio feriẽda traderetur igneas in cœlo acies vidimus: ipsumq́, qui postea humani generis fusus est, sanguinẽ coruscãtes. Has igneas acies ex cometarum genere esse, superius dictũ est. Atq; hui⁹ generis illud fuit. quod lib. 2. Machab. cap. 5. contextus, sic nobis tradidit. Contigit per vniuersam Hierosolymorũ ciuitatem videri diebus quadraginta per aëra equites discurrẽtes, auratas stolas habẽtes, & hastas quasi cohortes armatas, & cursus equorũ per ordines digestos, & congresiones fieri cominus, & scutorũ motus, & galeatorum multitudinẽ gladijs districtis, & telorum iactus, & aureorũ armorũ splẽdorẽ, omnisq́ generis loricarũ. Hactenus textus. Quæquidẽ prodigia subsecuta est tã crudelis Antiochi Regis in Iudæos tyrannis, vt nec infantibus pepercerit, nec iuuenibus libertatẽ, nec senibus dederit vitæ spatiũ, nec fœminei generis sit miserat⁹. Toto namq́ triduo erãt octoginta millia interfecti, quadraginta millia vincti, non minus autẽ venũdati. Consecuta est etiã maxima tẽpli spoliatio: Menalao enim ductore (qui legũ & patriæ fuit proditor) abstulit sacrilegus Rex mille & octingenta talenta ab ipso tẽplo. Illud etiã fuit euentum, vt Iudaicã legem impius Rex prohiberet. Maxima itẽ Regni ampliatio tyrannicè dilatatur. Tandẽ mo-

Igneæ acies visæ in cœlo sanguinẽ coruscantes.

Macab. 2. ca. 5. Vidẽtur equites discurrentes per aëra &c.

Quid ex superiori prodigio sit euenit.

Mors Antiochi Regis crudelissimi.

ritur Rex ipse Antiochus prodigiosa quadã morte, vulneribus vermes scaturientibus, tantoque fœtore, vt etiam grauaretur eius exercitus. Solennis sanẽ prodigij, solennissima consequutio. Diuus Ioannes Damascenus, sic ait: Gignuntur autem & frequenter cometæ, & signa quædam interituum Regum, qui quidem nõ sunt ex his astris, quæ in rerum initio facta sunt: sed diuina iussione opportuno tempore constituuntur, & dissoluuntur. Sybilla similiter Erythrea hæc de cometarum significatione iam olim cecinit.

D. Ioann. Damasce.

Sybilla Erythræa.

Ole sub occiduo verè vocitata Cometes
Stella refulgebit gladij mortalibus index.
Et fames, & mortes, præclarorũq; virorũ,
Atq; Ducũ interitus, magnorũ nobiliũq;
Maxima præterea mortales signa monebũt.

Virgilius Georgi. primo.

Virgilius. 1. Georg.

Nec diri (ait) toties arsere cometæ.

Idem decimo Aeneidos.

Non secus aliqua si quando nocte cometæ
Sanguinei lugubre rubent.

¶ Quibus carminibus lugubre indicium, ac diri epithetũ cometæ addit. Lucanus autem mutare regna, aut minari bella his versibus tradidit.

Igno-

Ignota obscuræ viderunt sidera noctes,
Ardentemque polum flammis, cœloque volantes
Obliquas per inane faces, crinemque timendi
Syderis, & terris mutantem regna Cometen.

¶ Aut, vt alij legunt, minantem bella cometen. Extant etiam apud Aratum hę physicę Crinitarum significationes.

At, si contigerit plures ardere cometas,
Inualidas segetes torrebit siccior aêr.
Namque prorumpunt naturæ legibus vltro
Experimenta soli, si iustus defuit humor,
Arida per cœlum surgentia desuper altè,
Ignescunt flammis mundiq; impulsa calore
Excutiunt stellas, & crebro crine rubescunt.

¶ Extant & apud Pontanum in suis Meteorologicis hæc, & multò plura.

Pontanus in suis Meteorologi.

Ventorum quoque certa dabunt tibi signa cometæ.
Illi etiam belli motus, feraque arma minantur.
Magnorum & clades populorum, & funera Regum.

¶ Deinde apud Aristotelicum Poëtam.

Aristotelicus Poëta.

Tu steriles agros, & inania vota coloni,
Siccus & efferuens dire cometa facis
Cùm Crinem ostentas, tunc ventorum impetus vrget
Oppida, tu bellum sanguinolenta moues.
Principibus lethum, tu seditiosa minaris:
Sic mundus varijs ducitur auspicijs.

Marc⁹ Manilius.

Marcus verò Manilius de cometis loquitur in hunc modum.

¶ *Squalida delusi nunc plorant arua coloni,*
Et steriles inter sulcos defessus arator,
Ad iuga mœrentes cogit frustrata iuuencas,
Nunc grauibus morbis, & lenta corpora tabe
Corripit, exustis lethalis flamma medullis:
Labentesq; rapit populos, totasq; per vrbes,
Publica succensis peraguntur fata sepulchris.
Quin & bella canunt, varios, subitosque tumultus,
Et clandestinis surgentia fraudibus arma.
Ciuiles etiam motus, cognataq; bella.
Nunquàm futilibus excanduit ignibus aër.

¶ Alter autem Poëta ait.

Nunquàm cœlo spectatum impune Cometen.

Abohali.

¶ ABHOALI verò, & alij quicunq; medici de Cometis loquuti sunt, pestis futuræ præsagia esse perhibent. Ex quibus omnibus testimonijs liquidò constare arbitror, sinistrum cometes præsagire semper euentum, vt se verè res habet, paucis quibusdam exceptis casibus.

¶ EFFECTORVM HISTORICIS exemplis comprobatio. CAP. IIII.

Superest

SVperest nūc, vt, velut inductione, quid in vniuersum cometarum apparitiones præsagiant, demonstrātes, hystorica quędā exempla tradamus. Quorum illustrissimū fuit illud, quod falcis, vel cornu figuræ visus est anno, quo Xerxes decies cētenis millibus hominum Gręciam inuasit, omnia quęq; deuastās atq; diripiens, multis etiam vrbibus incensis, atque direptis, & nauali pugna duce Themistocle superatus, vix fugiens euasit.

Cometa cornu figura videtur anno, quo Xerxes Græciā inuasit.

¶ Paulò ante initium Peloponnēsis belli, quod fregit Gręciæ vires, cometa cōspectus est ingens, post Solis occasum, per dies quinque & septuaginta cōtinuos. Post quem tanta ventorum vis orta est, vt lapidē, vehiculi magnitudine, è rupe euulsum, in sublime turbo afferret vsq; ad vrbē Thracię Aegospātamos, vbi è cœlo descēdisse vulgo credit' est. Quā tēpestatē tū ex cometę apparitione, tū ex alijs Astronomicis iudicijs prędixit Anaxagoras, qui tēpore Periclis, belli Peloponēsis auctoris, vixit. In cuius belli fine ad illū locū Thraciæ Atheniēses imperiū Gręcię cū classe amiserūt. Cuius cometę meminit Aris. li. mete. 1. Plut. in Lyzādro & Pli. c. 28. li. 2.

Ante Pelopon. bellū ingens cometa apparuit per dies. 75.

Aristot. 1. meteorol. Plutarc. in Lizādro. Plini' ca. 28. lib. 2.

¶ Alter cometa in Septētrionali parte visus est, Sole circa solstitij hyberni pūctū versante, vt auctor

Cometa ĩ Septẽtrio. Olympiada.92. Arist. Meteo.1.

est Arist. Euclea Athenis prętore, paulò antè cladẽ, quã grauissimã Athenięses in Sicilia acceperũt: quę quidẽ accidit Olympiada.92. vt ait Plutar. in vita Lysãdri. ¶ Cũ Nicomachus Athenis reipub. sũme præesset (vt Arist. ait meteo.1.) paucos admodum dies in Aequinoctiali circulo cometa arsit: quẽ propẽ Corinthũ horribilis sequutus est ventus. Cõstat aũt ex Diodoro Siculo hoc Nicomacho, siue Licomacho Olympiadis. 109. anno. 4. aut paulò post, gubernante, Athenięses Demosthenis suasu cũ Philippo Macedonię congressos, ad Cheronomiã & cęsos. Quæ clades vniuersę Gręcię & gloriã dñationis, & libertatẽ vetustissimã finiuit. Hæc antiquissima Gręci imperij libuit exẽpla referre, primũ propter numerosum exercitũ, quẽ Xerxes mouit. Tria verò alia, quia ab Arist. recensentur. ¶ Teste Plinio & Lucano (vt Romani Imperij, quẽadmodũ & Gręci, aliqua exẽpla tradam⁹) ante bellũ ciuile Põpeij & Cæsaris, aliquot flagrarũt cometæ: quod mutationẽ sempiternam vniuerso Romano imperio attulit. Et post Iulij Cęsaris obitum, aliquot etiam coruscarunt cometæ, vt Virgilius asserit, dicens.

Sequuta ẽ maxima glorię & dñationis Græcorũ dstructio.

Plinius. Lucan⁹.

Ante Põ. & Cæsar. bellũ præcesserũt cometæ mutationem Romani imper. prę sagientes.

Virgilius.

Non alias cœlo ceciderunt plura sereno
Fulgura: nec diri toties arsere cometæ.

Comete s insolitæ magnitudinis appa

¶ Ante mortẽ Constantini magni insolitæ magnitudinis apparũit cometes, qui horribilia, ciuiliaq́ bella,

bella, quæ Constantini filij inter se gesserunt, significauit, & miserabilem Ecclesiarum distractionē, quā Arriana excitauit hęresis. Sed quid, aliena numerando exempla, moramur?

¶ Anno. 1558. decima septima Augusti die, cometa per paucos dies apparuit, in parte Occidentali, in secunda virginis facie, tristi admodum & lugubri vultu, naturę videlicet Saturninæ, caudā Orientē versus porrigens. Atq; statim. 29. Septēbris die sequuta est mors inuictissimi Caroli Quinti ter maximi Imperatoris. Sequuta deinde generalissimi catarrhi magna, pestiferaq; clades, quæ (vt alias taceā Prouincias) ab Orietalibus Hispaniæ partibus, circa omniū Sanctorū festū orta, velut itinere diurno paulatim vecta, ad Occidentales Hispanos vsq; peruenit: Quæ & me Darocæ post festum diui Andreæ, & omnes familiares domus inuasit. Ego verò decocto speciei poligeni (quæ ab Aragoniensibus ginestilla vocatur) accepto, in immensum eadem nocte sudaui: & à catarrho, & ab ea, quæ simul corripiebat febre, liber mane surrexi. Pullularunt in illius catarrhi pestiferis febribus communiter exanthemata, quæ ab Aragoniensibus pulgoncillo, à Castellę Regni incolis tauardillo cœpit nominari: cùm à Græcis, Arabibus, & Latinis, diuersis ab his nominibus vocaretur. Et quæ per lō-

ga tē-

ruit ante Constant. magni obitum huius filiorū bellū, & Arrianorū hæresim prædicens.

Anno 1558 visus est cometa tristi facie, mortēsem per Augusti Imperatoris Caroli Quinti significans.

Catarrhi pestis Hispaniā inuasit.

Medicamen, quo vsus est autor ad catarrhum.

ga tēporum interualla malignè solebāt inuadere febres, à pustulis pestilētes nominatę, eo cometa indicāte, familiares nūc habētur. Quę superiorū coniunctio in Tauro, mense Martio, & Lunæ eclipsis mense Aprili eiusdē anni procrearūt. Nec solū cometæ, sed & horū omniū euentum, præcipuę causæ extiterūt. Quæquidē pestifera lues, facta nimirū, superiorū coniunctione in Tauro signo fixo, fixa deinde in Hispania permāsit. Et velut regionalis & vernacula nobiscū habitat, in qua multę morborum species indies degenerant. Nec tamen eodem semper perseuerat vigore, sed per interualla remittitur, & exacerbatur. Interdum remissionibꝰ longioribus, interdum exacerbationibus, immanioribus. Pręsertim post superiorum coniunctiones, eclipses, vel alios eiusmodi efficiendi vim habentes influxus. Sed exemplorum, quorum innumeram supelectillem tradere possumꝰ, satis. Quibus omnibus apertè docemur, cometarum apparitiones tremenda (vt diximus) esse signa ęstus, siccitates, terręmotus, vētos, vredines, diluuia significātia anonę inopiam, pestem, bella, seditiones, morbos acutos, regnorum, & legum mutationes, Regum, summorum virorum, & fœminarum mortes. Quare hæc omnia sui præsentia prænuntient, venit nunc sigillatim demonstrandum.

Superiorum cōiūctione in Tauro facta remansit pestis catarri in Hispania tā uarāilo.

¶ QVA-

¶ QVARE SICCITATES, AEstus, pluuias, ventos, hominum & arborum morbos Cometæ naturaliter significent. CAP. V.

Iccitates, & æstus ideò à Crinitis portendi, & significari videntur, quia effumationum, aspirationũuè calidarum, & siccarum ingens multitudo longè, latèq; per illa tẽpora in vniuersum aërem inspersa summa furtim, motuq; indefesso, & visum omnẽ fallentem continuò petit. Trahentis perpetuò side ris in Cometæ pabulum vim (vt diximus) sequentes. Quæ ignitum vestigium, quâ transeunt relinquentes, fit vt neq; tunc nubes à frigido cogi, neq; densari, & in pluuiam conuerti possint. Vnde fit, vt aër torrid9, & insigniter sicc9, (pro soli, cœli, & anni temporis ratione) passim videantur, & in arbores, herbas, vites, segetes, & alias plantas, vredines, rubigines, tineas, & alios morbos inferãt. Quæ omnia & à viciato (vt diximus) alimenti humore, & à nebulis oriri possunt. Nec tradendum obliuioni est Cometæ tempore ab aëre ingentes quandoq; pluuias effundi, vel quòd planetæ tum cum pluuiosis stellis, in signis, & mansionibus humidis degebant. Vel quòd post diuturnos & ingentes calores,

res, longæ pluuiæ, reuocato in suam harmoniam (rerum quadam vicissitudine) cũ tellure cœlo, cadere sæpè consueuerunt. Ventorum concussiones ideo significat, quod tenuiori exhalationum parte in sublime delata, crassior: nec tam crassa est, vt in nubes dẽsari cogique possit: nec ita tenuis, vt in sublime ferri cum tenuiori parte valeat: nec tantum illi caloris deest, (quem habet imbecillum) vt facilè in nubes conuerti: nec tantum superest, vt, in sublime delata, accendi possit: Quo fit, vt tunc venti fiant ab imbecilli calore, qualis in ea est exhalatiõne, & ingentes ob exhalationum, quæ tunc scandunt, multitudinem, oriantur. Communiores causas tutemet ex Aristotel. & aliorum meteoris legito. Adde quod diuturnus vẽtorum significator, Cometes diu duraturos, ob diuturnã pabuli attractionem, significauit. Aperiuntur præterea spiracula siccitatibus, per quæ crassiores exhalationes in eius visceribus, & latibulis delitescẽtes prodeunt, aptiores quidem ad ventos generandos, quàm ad cometas alendos. Terra deinde continuo suctu velut exhausta, infęcunda humidi defectu, sterilisque manet. Quàm sterilitatem deinde sequitur fames, sequunturque pestes. Fames ob fructuũ inopiam: & duplici de causa pestes. Prima quidem propter illam, quæ in terra (vt superius dicebamus) & aêre

Cometæ ventorum concussiones significant.

Quo pacto cometam sequatur fames, sequatur & pestis.

vapo-

vapores illi infecti, veneno sitatis vestigia reliquerunt. Terrę infectione alimenta, aëris verò corruptione spiritus inficiendo, vt diuinus Hip. & post eum Gal. sensere, dicẽtes. Morbi epidemij partim à victu, partim ab spiritu, cuiꝰ attractione viuimꝰ, generantur. A victu (in quo etiam potum intelligo) narrat Galenus, quosdam suo tempore, qui, vrgẽte fame, corrupta cerealia comedere coacti sũt, à pestiferis, & corruptis febribus interijsse. Quosdã veró nõnullas pustulas, instar scabiei aut lepræ, in corpore contraxisse. Ab aquæ infectę potu in castris pestem accidisse memoriæ proditum esse Gale. ait. Ab spiritu, si (vt idẽ ait) cõmoda primorum elementorũ tẽperatura sanitas est, aêris intẽperies labefactauit eã. Et hinc est, quod paulò post 1. Epidemiõ dixerit, morborũ populariter grassantium causam aêrẽ esse, causas vero victũ, potũ, & aêrẽ corrũpentes, abundè superiús recẽsuimus. De quibus, tanquã de primis, dixit Gale. 1. Epide. cœlũ, nõ victũ, populariũ esse causam morborũ. Ex omnibus igitur his constare arbitror, quomodo siccitates, ęstus, pluuiæ, vẽti, sterilitates, hominũ & plantarũ pestes, cometarũ effecta sint. Nũc autẽ, quare bella, seditiones, furta, latrocinia, d̄populationes, Regnorum & Regum mutationes significent, venit philosophica ratione considerandum.

Hipo. Gale.

Ex aqua infecta pestem accidisse ait Gale. 1. Epidemiõ.

1. Epide.

¶QVOMODO COMETAE RIXAS *seditiones, & bella moueant.* CAP. VI.

Plato. Dialo. de natura.

Omo (vt Plato dialogo de natura disputat) à quatuor elementis corpus habet: naturale verò temperamentum à cœlestibus Sphęris. Partes autē animę, quę affectibus trahuntur, ab Sphęrarum siderumque viribus: rationem deniq;, ac mentem à summo totius mundi opifice, sine vllo cœlorum ministerio accepit. Cuius quidem sententia docemur, animā extra elemētorum Sphęram, ac siderum vim creatam, nullis vinculis, legibus eorum, aut viribus alligari: sed liberam esse, & ab his extrinsecus excitari: nec tēporis temperamentum: & affectiones

Gale.

(vt Galenus proprio de hac materia libello demōstrat) nisi spontè prudens, sciensque sequi. Ex cuius illustri sententia constare poterit, animam rationalem à siderum affectionibus excitatam tantum

Anima excitatur velut stimulis ab astris, nō cogitur partes animæ essentiales intellect⁹,

(vtpote extra elementorum Sphęram, & siderum vim creatam) non autem coactam, trahi: partes verò animę, aut potius facultates affectib⁹ subiectę, quæ irascibiles, vel animosæ, naturales vegetatiuæ, aut appetitoriæ vocantur, cum ab Sphęrarum, & siderum viribus suum esse habeant, facilè à cœlesti

lesti influxu excitatæ excãdescũt atque succumbũt. memoria & voluntas.
Naturalis enim, cuius sedes est in iecinore præter eam, quam ab influente cœlitus sidere qualitatem induit, ab esculentis & poculentis infectis facillimè cõtaminatur. Si enim illa caliditate infecta acceperit, calidiorẽ, biliosioremq́; sanguinem generabit. Eadẽ ratione si frigidiori, ficciori, humidiori, aut alia pestifera qualitate infecta alimẽta sumpserit, sanguinem illum lapsum à mediocri discedentem producet, quo totum corpus velut irrigatur, & nutritur, atque in naturam labentis à mediocritate sanguinis facilè permutatur. Ex tenuiori huius sanguinis parte, & ex aëre, quem (velimus nolimus) inspirando trahimus, spiritus in corde generatur vitalis, in quo irascibilis, aut animosa facultas residet. Quæ cùm suapte natura ad rixas, vindictam, & iras facilè moueatur, si à sanguine circunstãte aëre, & influxu cœlesti, in dies, & assiduè irritatur, & viscus, in quo residet, assiduo horum fotu calidior redditur, aut qualitate alia deprauatur, quid mirum, si in rixas, furorẽ, & iras incautè prorumpat, nisi sagaci rationis imperio coerceatur? Hoc tamen inditum habet instrumentum, quo rationem ad se alliciat, quòd rationis præcipua sedes in cerebro sit: & spiritu animali tãquam instrumẽto ad rationales actiones vtatur. Spiritus verò ani-

Quomodo biliosa astrorum coniũctio animum irascibilẽ reddat.

Sapiẽs dominabit astris.

malis fit à vitali in reticulari flexu accuratiùs elabo rato. Si igitur ratiocinij instrumentum obliquum est, quid mirũ si ratiocinatio fiat obliqua? Magis tamen aut minus: secundum maiorem aut minoré instrumenti recessum. Qui enim phrenesi, mania, aut melãcholia, aut lethargo laborat, an ob rationalis animę infirmitatem laborat? Nequaquàm ita: sed propter instrumentorũ rationi seruientium à mediocri statu recessum. Si igitur cometes, aut eorum parentes, aêrem, & terrę nascentia, ita siccitatibus, aut alia qualitate infecerint, vt sanguiné & spiritũ vitalem biliosissimos procreent, & vitalis animali ardentissimũ alimentum suppeditet, animalis cerebrũ, & instrumẽta rationis calefaciat, quid mirũ si rixas ex facili causa, discordias, & bella moueãt? Et quid rursus mirũ, si populares tumultus, & tandem cędes, furta, rapinas, incendia, seditiones, adulteria, sacrilegia, & depopulationes inferant, & horum omniũ cometę dicantur esse prænuncij? Quandoquidem gradatim (vt demonstrauimus) sidera, terras, & aêrem, hi fruges, & pabula, ista pecudes & cerealia, & hęc rursꝰ corpora nostra inficiãt. vt Lucretius eadem sorite demõstrat his versibus.

Tale est opus, quale instrumẽtum.

Optima consequutio.

Lucretius.

¶ *Sic tempestiuis ex imbribus humida tellus*
Vertit se primum in frondes, & pabula læta
In pecudes vertunt, pecudes in corpora nostra.

¶ QVA

QVARE COMETES REGVM & Principum mortes significent. CAP. VII.

QVare supradicta cometarũ effecta mortalibus eueniant, etsi imbecillioribus rationibus, potuimus saltim vtcunque demonstrare. Nũc verò, quomodo fatorũ Regũ præcones sint: vt diuus Ioannes Damascenus ait, adnotante Alberto: & Ptolemęus in vltimo Aphorismorum his verbis testatur: Stellæ verò comatę, quæ vndecim à Sole signis distant, si apparebunt in angulo, aut Rex aliquis, aut magn⁹ in regno morietur. Sin verò in succedente loco, bene se habebũt ornamenta eius: sed gubernatorem eius mutabit. Et si in loco cadente, erunt ęgrotationes, & mortes repentinæ: Et si ab occasu ad ortum mouẽtur, alienigena hostis regionem inuadet. Sin verò non mouentur, hostis indigena erit: Et quomodo principum magnorum virorum, ac fœminarum decessus. Et quomodo nunquã sine magna illius clymatis, in quo apparẽt, mutatione eueniãt: vt Lodouicus de Regijs in suis ad Patriarchã Cõstantinopolitanũ aphorismis ait, veniebat d̃mõstrãdũ: Quis tamẽ poterit, nisi diuino illustrat⁹ afflatu, aptè indicare quod in sũmo cõditoris sinu recõditũ esse

D. Ioann. Damasce. signa quędam præsagioru cometæ.

Lodouic⁹ d' regijs in suis Aphoris.

reor: & vniuersũ humanæ mẽtis captũ excedere arbitror: Verũ, qualescunq; imbecillitas nr̃a poterit, rationes assignabo: Et (vt Plato ait) memineris obsecro, si rationes de his probatissimas exactissimasque afferre non possim. Satis enim factum putare debetis, si non minus probabiles, quàm quiuis ali⁹, rationes attulerim: æquum est enim meminisse & me, qui dissero, & vos qui iudicatis, homines esse: vt si probabilia dicantur, nihil vlterius requiratis.

Plato.

Rationem Philosophorum, quam propter mollitiẽ, & teneritudinem faciliùs, & efficaciùs, in principum corporibus, quàm rusticorum robustis subiectis, cometarũ effecta imprimi asserunt, iam vos legisse reor: & quantum fidei huic opinioni sit habendum considerasse. Nunc demum coniectandũ alta mente venit, an ex parte Regum, vel ex parte regni, vel ex alia, extrinsecus adueniẽte, causa, mortes Regum significent Crinitę. Ex parte quidem regum, cùm vniuersaliores sint aliis omnibus in reipub. necesse est vniuersalioribus, ac magis communibus subiici causis. Præter quas, suis etiam particularibus, vt alii homines, sunt subiecti, quas cũ aliis hominibus habent communes. Quibus etiam similibus affectib⁹ caloris, frigoris, salutis, morbi, infirmitatis, ac pestis subiacent. Vniuersalibus rursus magis subiiciuntur. In quibus quemadmodum

Num ex p̃te regis vel regni aliqua superueniat causa ad mortes, pestẽ, &c.

sidera fœlicitates illis influentia (vt regnorum adeptionem, pacem, quietem, diuitiarum affluxum, & aliarum omnium rerum abundantiam) maiorem partem; quàm singularib⁹ hominibus, impertiuntur: sic infortunatos, pestilentes, prauos, mortales, ac periculosos effectus fundentia, maiorem Regibus, & vniuersalioribus personis, quã priuatis hominibus, partẽ largiunt. Ex parte regni duplici modo poterũt affici reges potius, quàm priuati homines: vno quidem, adueniente infectore, vel interfectore, vel cometa in angulis accedẽtis regni, vel cum eius dominatore. Alio modo, in locis coronationis, aut intronizationis eiusdẽ. Ex alia, extrinsecus adueniente causa: vt si in aliqua ex stellis regijs coniunctio superiorum, eclipsis aut cometes, aut in aliquo constitutionis regni angulo, vel coronationis aut genituræ cœlitus conspirarunt: vel inibi, aut in aliquo affecto geniturę loco prę sentes adfuerint: prætereà cum dominãte illis stella cometa exarserit, aut perniciosus Planeta, mortis Regis testimonium in Genesi habens, iuxta peragrationum artẽ, & progressum fecerit: vel quadrato, aut opposito radio (absque beneficarũ præsidio) loca illa violenter pulsarit: aut in diuisionis signo, vel termino (vt voluit Albumazar) cometes incanduerit: vel cùm termini diuisionis domino

Duplex ratio ex parte regni.

Albumazar.

presens affuerit: aut excitatorem, rectorem vel parentem eum habuerit. Considerandi etiam veniunt eclipses, & superiorum coniunctiones: prospiciendumque, an eadẽ, quę supra recensuimus, loca infecerint. In ipsis enim efficacissimam efficiendi vim inuenies. Quorum, si post cometarum apparitionem alter, aut ambo successerint, effecta per cometam significata impelluntur. Aliam causam, non omnino contemnendam, decessuum Regum, & Principum, in cometarum apparitionibus, assignare possumus. Quum enim ipsi augurale aliquid, & formidabile semper portendãt, totumque (vt Seneca scribit) sequentem annum suspectum, tristem, & luctuosum reddat, propterea quod siccitates, fames, pestes, mortes, aut bella sequantur, Reges, & Principes, dolore calamitatis suorum, & regni, vehementissimis animi affectionibus extorsi, mirum non est, si vniuersali causæ facilè succumbant: Namque (vt Galenus ait) nullus est corporis affectus tantus, quod vehementior animi affectionibus esse posit. Qui igitur sui regni, suorumque mala, & vicem dolet, quid mirum, si dolore, & animi perturbatione languescit, & languidus in pestiferam, aut aliam excessiuam cladem facilè incidit.

Optima causa & ratio decess⁹ principũ.

Spiritus em tristis desiccat ossa, vt Galen. ait.

QVO

❡ QVOMODO COMETAE RE-*gnorum mutationes significent.* C A P. VIII.

DE regnorum autem mutationibus, quod ad cometas attinet, eadem ferè in vniuersum dicēda veniunt, quę de regum decessu dicta sunt. Quando enim ipsi in angulis constitutionis regni apparuerint, vel cum regni Almuten fuerint, in supradictis configurationibus, mutationem eiusdem magnā significabunt. Cùmque magnę superiorum coniunctiones, causæ mutationis in regnis esse soleāt, & cometæ ab his excitari consueuerint, mirandum non erit, si mutationis regnorum prenuncij esse dicantur. Si cometę præterea (vt superius diximus) Regum mortis prænuncij sint, & mortuis regibus (vt in multis historijs legimus) alij quam hæredes accepto fide, vel vi, regno succedant, significabunt secundariò cometę post Regum mortes, regnorum etiam mutationes. Adde quod generationis, mutationis, vitæ, & interitus, suorum bonorum, & malorum causę in aspectu radio, & cœlestium corporum per Zodiacum motu (omnibus Philosophis, & Astronomis consentientibus) sunt. Quæ aūt hoc modo se habent, omnia in-

cipiunt aliquando, aliquo fauente sidere, & desinunt aliquando, contrarij sideris natura influente. Quo fit, vt nihil firmum, nihil stabile, & æternum sub Lunæ globo conspiciatur: Sed vicissitudo quędam in rebus omnibus, ne dicam in regnis, videatur. Viguerunt enim Chaldęorum Reges: post Aegyptij: deinde Persæ: floruerunt suo tempore Hæbręi: fuere Troês: imperarunt Gręci: post Romani: & tandem, nullum imperium ita fixum, firmum, potens, & stabile fuit, quod non aliquando nouo veniente Imperatore subuerteretur. Quorum signa cometes multoties dedisse, historiæ perhibent: & Marcus Manilius his versibus testatur.

Oriuntur & prætereunt Regna nec quicq; insta usub sole pmanet.

Marc⁹ Manilius.

¶ *Sidera per vastas cœlo lucentia flammas,*
Siue DEVS instantis fati miseratus, in orbem
Signa per effectus, cœlique incendia mittit.

Virgilius.

¶ Virgilius etiam signa, quæ suæ patriæ depopulationem pręcesserunt, ita dolens meminit.

¶ *Sæpè malum hoc nobis (si mens non læua fuisset)*
De cœlo tactas memini prædicere quercus.

¶ Frequentia enim in maximis rerum mutationibus esse prodigia consueuerunt. Prodigia enim

enim, & signa, causarum (vt demonstrauimus) motiones indicant: & quô maiora, magis horribilia, & diuturniora, eò maiorem, magisque tremendum effectum minantur. Quæ Summus omnium rerum Conditor nostri misertus pręmittit: vt mala, quę nos in perniciem ducunt, vitantes, abimminentibus periculis pręcaueamus. Sępè enim intus, quam non vitamus, delitescit causa, & maximo tęrrore intuemur cœli prodigia. Quod Marcũ Manilium eleganter his versibus cecinisse leges. Nisi enim sic factum esset irremediabilis mali genus hominestorqueret. Marc⁹ Manili⁹.

¶ *Ne mirere graues rerum, hominumque ruinas:*
Sæpè domi culpa est: nescimus credere cœlo.

¶ HOC animaduertendum in vniuersum venit: in cometarum apparitionibus, sæpè eos apparuisse sine successiuo Regum, aut Principum interitu: & frequentissimè Reges atque magnates sinę cometarum apparitionibus interijsse. Hoc tamen ex historijs adnotaui: quoties Reges, Principes, aut Imperatores, cometa minante, interierunt, nõ solum eorum decessum, sed aut pestes, aut bella, aut alia infortuniorum genera, subsequuta fuisse. ¶ Anno enim. 1506. quo Philip. Hispaniarũ Rex, & Caroli Quinti Imperatoris pater, mortu⁹ est, comęta præfulsit in Septentrione propè plaustrũ, splendi- ANNO 1506. Philip. Hisp. Rex Caro

An. 5. Imper. pater suę mortis præmonitus à quodã cometa.

Hãc com. sequuta ẽ inuasio Turcarũ ad Persas.

Sequutũ item bellũ Venetũ vsque ad annum, 1512.

da densaq; cauda (vt eius temporis scriptores referunt) quam intra priores & posteriores rotas expandebat, propter quod ab Astronomis vocatur cauda pauonis: Quam non solùm sequuta est Hispaniarum Regis mors, verùm eodem anno, Turcæ, cum magna suorum strage, ad Persas confluxerunt. Et anno sequente exarsit bellum Venetum, quod varia fortuna gestum est, vsque ad annum 1512. quo ad Rauẽnam, cęsis Pontificis Iulij copijs, pax facta est.

ANNO 1491. Cometa Innocentij Pontifi. Max. mortẽ prędixit.

Ioã. de mõte regio.

¶ Anno. 1491. Cometa circa principium Arietis apparuit, quem Ioannes de Monte Regio obseruauit.

124. millia Iudæi ab Hisp. pelluntur.

Alphõsus Rex Portugalię equo delaps⁹ absq; liberis moritur.

¶ Anno sequente Innocentius Pontifex Maximus moritur: Et centum viginti quatuor millia Iudæorum, fuere ab Hispania pulsi. Alphonsus, Portugalliæ Rex, equo delapsus, florente ætate, sine liberis mortuus est.

ANNO

¶ Anno. 1531. toto mense Augusto & vltra, sub signis Cancri, Leonis, Virginis, & Libræ, cometes apparuit in Occidente: post quem, Regis Francisci mater mortua est Parisijs. Terræ motus ingens apud Portugalliam fuit, quo tota fermè Lisbona (paucis illæsis ædibus) concussa est. Turcæ Siciliæ regnũ nauali prælio prædabũdi adorti sunt. Sophi Persarũ in Armenia vrbes aliquot Turcarũ accepit

¶ An

¶ Anno. 1538. (vt scribit Heler) cometa in Piscibus apparuit: Caroli Quinti Imperatoris maximi vxor obijt. Gandauenses aduersus Mariam, Vngariæ Reginam, Imperatoris sororem, & Belgicæ Cęsarianæ rectricem, insurrexerũt, eiusque Magistratus capite punierunt. Recensuimus hucusque vniuersalia cometarum effecta, aut potius significata, etsi rudiori minerua, saltim vt potuimus: ęgrorum enim inuisionibus occupati, exiguas diei horas vnius mensis potuimus cometis tribuere. Nũc autem particularia per signa, Planetas, & schemata sunt in tertia, quæ sequitur parte, Deo fauente, recensenda.

1531. cometa arsit toto Augusto vltra morit mater Regis Frãcisci Parisijs.
Terremotus apud Portugalliam.
Turcæ Siciliam inuadunt.
Sophi Armenicas ciuitates aliquot accepit.

¶ ANNO 1538, autore Heler, apparuit cometa mortem Imperatoris Caroli Quinti, vxoris prædixit. Gandauenses aduersus Mariam Vngariæ Reginam bellantur.

De

De specialibus Cometarum effectibus. Liber tertius. Francisco Fernandez Raxo Medico Aragoniensi Auctore.

Quæ præcipuè consideranda ad Cometarum præsagia. CAP. I.

Ortentosum, horrendum ac lugubre aliquid significare semper cometas, superius est calamo velociori descriptum: & rationibus, ac illustrioribus exemplis, & autoritatibus demonstratum. In quibus omnibus vniuersalia tātúm cometarum effecta docuimus: Post quæ, specialia veniunt eodem ordine tradēda. In quorum priuata consideratione, diligenter spectanda erunt locus, tempus, genus, & species: vt Ptolemæus docet: quem patrē colimus, & magistrum in astrorum scientia reueremur: sicut Hipp. in arte medendi. Inquit enim ille, lib. quadripartiti. 2. Loca,

Pthole. in reb⁹ astronomicis pater & magister.

ca, in quibus hæc eueniunt, sic designantur: cùm à si- "
gniferi partibus, in quibus collectæ illæ stellę fue- "
rint, tum de Crinitę figurationis inclinatione. Qui- "
bus verbis apertè nobis innuit, primò signiferi lo- "
cũ, in quo cometæ materia collecta fuerit, aut pri- Cometæ locus.
mum emicuerit, cognoscendum esse. In quo vide-
licet signo, imo & in qua signi facie, in cuius Plane-
tæ termino, & si fieri posset, in quo particulari gra-
du. Ex signi enim cognitione (cũ illis subiecta sint
vniuersa mundi climata) quam regionem minen-
tur cognoscemus. Ex signi etiam forma, vt, si hu-
manũ, pecorinum, ferinum, aut reptile fuerit, qui-
bus minetur animantibus, venabitur. Signo cogni-
to, cuius planetæ sit domus exaltatio, triplicitas,
terminus, aut facies intelligemus: & quæ stellæ eũ
locum collectionis tempore respiciebant. Ex quo-
rum cognitione, materiæ collectæ qualitas, & euẽ-
tus futuri genus veniunt inquirenda. Ex natura &
alijs signi assumptis, vel accidentibus (vt si fixum
sit, aut mobile, Orientale, Occidentale, Septentrio-
nale, forte, debile, directè, vel obliquè ascendens)
celeritas, duratio, qualitas, & alia eiusmodi futuri
euentus accidentia, erunt venanda. Ex termino &
facie, quantitas & forma. Iubet secundò Crinitæ fi-
gurationis inclinationem contemplari. Quodqui- Cõfigurationis inclinatio.
dem de ea configurationis inclinatione, quæ cau-
da

da sit, intelligẽdum reor. Vt si futura essent effecta in Hispania, & caudam Orientem versus verteret, in Orientaliori Hispaniæ parte essent effecta expectanda: sicut in Occidentaliori, si Occidentem versus: & Septentrionaliori, vel Meridionaliori, aut quò quo versum caudæ inclinatio fieret. Ait deinde circa capitis finem: De tempore durationis, intẽsioue euentuum, de habitudine autem erga Solem initium patefecit: nam cùm fuerint matutini, diuq; fulserint, celeritatis: si vespertini, tarditatis significatio futura est. Quibus verbis apertè declarat tẽpus euentus, & magnitudinem effectuum: ex hisce duobus, si diu fulserint, diuturnus; si parùm, breuis erit effectus. Si matutinè, celer: si vespertinè, tard⁹, erit euentus. Scribit rursus in medio textus: Per ipsam quidem collectionis quasi faciem, & formam futurorum species, & genus, cui affectio spectanda sit, deprehẽditur. Ac si diceret, faciem, & formã cometæ spectandas esse ad genus effectus cognoscendũ. Ad cuius clariorẽ cognitionẽ, præter locũ, & tempus, alia septẽ veniũt in cometis obseruãda: magnitudo, color, splendor, forma, duratio, mot⁹, & habitudo ad solẽ. Magnitudo nãq;, futuri effect⁹ claritatem, & vehemẽtiam significat. Color, naturam dominantis Planetæ: vt in superioribus traditum est. Splẽdor, vim, & efficaciam actionũ, quas pluri-

Tempus cometæ effectuum.

Septẽ obseruanda ad genus effect⁹ cognoscẽdũ.
1. Magnitudo.
2. Calor.

plurimi spontè sequentur. Forma, futuri effectus formam prenunciat. Qui gladij namque formã imitantur, cùm Martij sint, ciuitatum depopulationes, & destructiones indicabunt. Quæ columnę Iouis est, Principes, ac Reges interficit. Crinita parua, lucida, versicolor, & bene caudata Mercurij est: ideoque ventorum, seditionum, & hæresis prænuncia. Nigra, quę breui cauda conspicitur, Saturni est, sterilitatem, lepram, diuturnaq; significat bella. Quæ lucida dicitur, veneris est, raroque visa: verùm, post longas discordias, faustum grati Principis aduentum significat: de quibus infra vberiùs. Diuturnitas, magnitudinem, & diuturnitatem annuit euentuum, diuturnumque, ac stabilem in perturbatione statũ. Motus, vnde effect⁹ venturus, Habitus tandem ad Solem, effectuum initium declarat. Oriẽtalis namque breuem: Occidẽtalis verò tardum significabit effectum.

3. Splẽdor
4. Forma.
5. Duratio
6. Motus.
7. Habit⁹.

¶ EFFECTA COMETARVM, *& Arietis Crinitæ portenta.* CAP. II.

Loco,

Oco, in quo agregata materia fuerit, vel primùm potiùs cometes emicuerit, per Astronomica instrumenta cognito, & eius dominatoris natura, veniunt ad effectus cognitionem consideranda. Loci verò natura in loco signi, in quo primùm apparuit, consideratione, in constellatione, in qua primùm emicuit, & in vniuersi, qua sita est cuspide consistit: cognitio namque signo, intelligitur longitudo, & cognita constellatione, aut fixa, emergit declinatio, & latitudo Crinitæ, constellationisque natura. Cœli verò cuspide perspecta, habitudo eius ad Solem & Planetas alios, intelligitur. Si igitur (vt à signis ordiamur) in Ariete cometes apparuit, ex antiquorum, & recentiorum obseruatione, armorum strepitum, sanguinis profusionẽ, vt plurimũ significabit, & principis alicuius, aut fœminæ interitũ: cum ingenti incẽdiorum metu. Siccitatem prętereà insignem, & vulgares morbos, capitis & oculorum dolores, pecudumq; luem: summorum, nobiliumque virorum deiectionem: & vilium exaltationem: cum vehemẽti & noxio æstu. Ab Orientis prætereà tractu emergens, & apparens (ex antiquorum placitis) odium solet inter homines portendere. Ab occiduo verò, magnatum à Regibus commo-

Cometa in Ariete.

Albumazar.

modum, sed cum aliquorum cęde, & interitu. Natis pręterea sub Ariete, vel affectos Planetas sub eo habentibus, aut opposito, vel quadrato inibi conspirantibus radio, triste aliquid, & formidabile expectandum erit. Et, vt historijs (vtcunq; traditis) singula confirmemus praecepta, Anno à Christo nato. 1472. si vera nobis historię narrant, cometes in Ariete micuit: post quem calidissima subsecuta est ęstas: populares morbi grassati sunt: inexpugnabiles ignes, & bellum aduersus Turcas grauissimum in Germania nunciauit, in quo Vladislaus, Vngarorũ Rex, vnà cũ Iulio Cęsarino Cardinali, prostratis Turcarum triginta millibus, ceciderunt. Quando Constantinopolis, Romanę Sedis aemula, à Mahumete, Turcarum Imperatore, obsessa, per dies quinquaginta summis viribus oppugnata, crudelissimis cędibus superata fuit, & Constantini Imperatoris caput è lõgo stipite supra mœnia collocatum.

ANNO 1472. Cometa in Ariete.

¶ *TAVRI Crinitae portenta.*

Captiuitates, iniurias, malorum licentiam, & magni alicuius viri mortem solet portendere sub Tauro fulgens Crinita. Ventos praetereà validos, cere-

Cometa in Tauro.

alium, & fructuum corruptelam, armentorum detrimenta, terræmotus, & frigora suo tempore valida, vrbium & ędificiorum ruinas: cuius apparitio, si in Orientali tractu fuerit, Regẽ terræ, in qua apparuerit, inimicorum metu, vel alterius metuẽdi effectus nuncio, tristitia graui percussum iri prę nunciabit, vt mori periclitetur. Addunt his nonnulli bubones pestiferos, & ęgritudines varias ęstate & autumno formidandas fore, quæ vix anno terminentur. Si in Occidentali parte apparuerit, iudicium bona ex parte in pluuias soluetur. Formidare hunc maximè debent cometam sub Tauro nati, & affectas (vt de Ariete diximus) in illo, vel eius quadrato, aut opposito habentes.

ANNO à Christo nato. 78. cometa in Tauro.

¶ Anno à Christo nato. 78. (vt plerique antiquitatis Chronographi scribunt) postquàm cometes apparuisset sub Tauro, tres in nobilissima Cypri Insula ciuitates inexpugnabili terræmotu ruina pessum ierunt.

¶ *GEMINORVM Crinitæ portenta.*

Cometa in Gemini.

Elli seminaria, rixas, ęgritudines, & ex his mortes, maximè puerorum, & adolescentium, sub Geminorum signo ardens cometa portendit: prægnãtium

præterea

prætereà aborsum, auium interitum, famem tonitrua, coruscationes, & fulmina, ventorum cõcussiones, arborum fructus tollẽtes, luxum, lasciuias, fornicationes, insignes mutationes, religionis cõtemptum, fidei eleuationem, & eius assertorũ pœnas significabit. Si ex parte Orientis apparuerit, & signo Geminorum, Sole æqui distãs fuerit, magnates cum magistratus fastigij minutione, non sine mortis metu, formidaturos minabitur. In Occidente verò, captiuitates, pluuias, & inundationes summoperè metuendas. Sub Geminorum signo nati, hoc eodem modo metuent, vt de alijs signis dictũ est. Tres apparuerunt Neronis tempore sub Geminorum signo cometæ: quando Petrus, & Paulus, Christi Iesu veritatem prædicántes, ab impijs tyrãnis fuere cõtẽpti: & supplicia pro fide, religione, & veritate tulerunt sæuissima: Iudæis atroces luctus, & Romano Imper. mutationẽ induxerunt. Nouorum præterea prophetarũ, & sectarum propagationem, Geminorum cometas significare, cum Astronomicis præceptis fidẽ faciunt antiquiora historiarum exempla.

Tres Cometæ Neronis tempore.

¶ Anno. 589. cometa ingẽs mẽse integro visus est: post aliquot ab eo annos: postq̃ magna superiorũ præcessisset cõiũctio, velut cometę, & Mahometi parens ille cępit in Arabia suã sectã promulgare.

ANNO 589. cometa ingens apparuit.

¶ *CANCRI Crinitæ portenta.*

Ella, discordias, & plurima mala præsagit sub Cancro fulgẽs Crinita: submersiones, direptiones, viarum obsessiones, famẽ, ac pestem, hæredis regni, vel principis alicuius viri aut fœminæ mortem. Quód si in Oriente fuerit, & Sol eidem Cancro æquè distans, angustias cum vexatione hominibus prænunciabit. Subditorum deinde multorum in principes & dominos suos contumaciã, & fraudes In Occidẽtali tractu, rixas inter Reges, & multorum ab illis deiectionem, cum reconciliatione tamen luctuosa.

ANNO 930. cometa famem grauissimam præ nũciauit.

¶ ANNO. 930, sub Henrico Imperatore viso comete, & alijs prodigijs in aêre, plurima recensẽt historiæ, successisse mala: extrema enim viguit in Constantinopoli fames, per quam trecentum millia hominum fuere sublata. Significare etiam solet idem Cometa ex antiquorum commentarijs pluuias ingentes, piscium inopiam, locustarũ multitudinem, fructuum à vermibus depopulationem, messis detrimentum, & annonæ caritatem.

¶ *LEONIS Crinitæ portenta.*

PRelia, cum ingenti multorum cæde, maximè ad Orientales partes, solet significare Crinita sub Leone ardens: Generosorum insuper quorundam, & principum virorum, aut fœminarum lugubre, de hac vita exitum. Luporum prætereà furores: quadrupedum luem: canum rabiem: satis & segetibus à vermibus, locustis, & huius generis frugũ prędonibus, detrimenta, cum substantiæ multorũ dilapidatione, portendere etiam solet. Qui si ab Orientis parte comparuerit, Sole signo Leonis æquidistante, magnas in aêre ventorum commotiones, fulgura item, & aquarum inopiam significabit. In Occidentis tractu ægritudines. Ad Septẽtrionem fulgurationes.

Cometa in Leone.

¶ Anno. 448. apparuit sub Leone cometes: qui per eius, & parentum stellarum decretoria tempora, Attila, Huñorũ Rex, magnam Italiæ partẽ bello vexauit: multasq; pręclaras diripuit vrbes: Aquileiam euertit, & Venetias in mari condidit. Nec dum portentorum effecta finem habuerunt: sed Valentinianus Impera. imperium occupante Maximo, à suis miserè Romę occis' est. Paulò post Gotti in Hispaniæ regna cũ exercitu irruperunt.

ANNO 448. Cometa apparuit Aquileię euersionẽ, ac Italiæ ruinã præ nuncians.

¶ *Crinitæ VIRGINIS portenta.*

Cometa in Virgine.

Mercatoribus damna, & mutuas cũ omni iniustitia, ac summas inter homines iniurias, virorum prauorum vexationes, & captiuitates indicere plurimũ solet sub Virgine flagrans cometa: labores ad hęc multos, dolores, & febres, præsertim in fœminis: in quibus aborsus erũt suspecti, & valdè formidabiles. Armorum aderit strepitus, & principum cædes. Qui si ab Oriente affulserit, fueritq; Sol Virgini ęquidistãs, bella, ex Albumazar, portẽdit. In Occidẽte veró, rixas, cũ fructuũ, & messis luxuria.

Albumazar.

Anno.324. Cometa sub Virg. mortem Constantini Imperatoris, prædicens.

¶ Anno.324. post apparitionem cometæ sub Virgine, Constãtinus ab imperio & vita simul recessit. ¶ Anno.1000. insignis in Virgine apparuit cometa: post quem Otho imper. cum Crescente patritio, qui Romæ principatum occupabat, conflixit, & superatum interfecit: hunc sequuta est pestis cum fame.

ANNO 1000. alius portendẽs pestẽ, bella, & famem.

Cometa in Libra.

¶ *Crinitæ LIBRAE portenta.*

Principum virorum mortẽ in Occidente minari (vt scribunt veteres) pleruncq; solet in Libra visus cometes. Cædes præterea cum cæca proditione, & occulta coniuratione formidandas: mercuriactu

ram,

ram, pluuiarum penuriam, fontiū diminutionē, fluuiorum desiccationem, ventorum impetū, frugum inopiam, latronum prouentum, prædonum pericula, censuum iacturam, annonæ suspectam caritatem, & horrendum alicubi terræmotum. Orientem versùs apparens à Sole æquidistans, bella mouet. In Occidente, verò Regis, aut principis alicuius viri, vel fœminę mortem, cum seruorum in dominos contumacia, & fructuum terræ mediocritate.

¶ Anno. 1165. post cometam, qui sub Libra (vt tradunt) apparuit, post varias, & multiplices calamitates, vrbes multas terręmotus ingens in Sicilia, & Syria partim diruit, partim absorpsit.

ANNO 1165. Cometa prænuncius terræmotuum in Sicilia, & Syria.

¶ *SCORPII Crinitæ portenta.*

LAbores ingentes hominū generi, & numerosos, & à reptilib⁹ clādestina incōmoda portendit, in Scorpione cometa. Cōtētiones grauissimas inter principes viros, æstus ingētes, iras inter populares ambiguas: vberrimū certis temporibus aquarum prouentum, summorum virorum mortes, & grauidarum

darũ pericula: & fructuum terrę grauissimã prænunciat corruptelam: ex qua manifesta sequetur annonæ caritas. Annuit prætereà bellorum metũ: Regum furorem: multorum ab illis defectionẽ, cũ ciuili motu, & intestinis cædibus; quas his versibus descripsit Manilius.

Ducibus cum sæua cruentis
Arma Philippeos impleuerunt agmina campos.

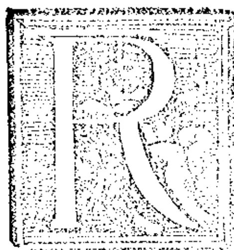
¶ IN Orientis tractu comparens, & Solem Scorpio æquidistantem habens, pluuiarum multitudinem prænunciat. In Occidente verò perniciosissima (vt antiquis obseruatum est) locustarum agmina.

Anno. 913. Crinitam subsequuta fuerunt fames, & pestis per totã Galliam.

¶ Anno, 913. postquã cometes aparuit in Scorpione, immanissima peste, & fame per Galliam grassante, non solùm homines, sed & omnia animalium genera miserè inuasit. Significabat prætereà obscęnarum partium dolores, & vlcera: corruptiones á Venere a lue: vesicæ, symptomata excitabit: & pericula, ac incommoda parturientibus inferet.

¶ *SAGITTARII Crinitæ portenta.*

Regũ

Egum grauissimum, ac molestũ in subditos imperium significat cometa in Sagittarij signo apparens. Exactiones vectigalium nouas: & in cogendis pecunijs, arteque à popularibus extorquendis studia, quo iure, quaque iniuria: summas nobiliũ prҿtereá, & principum virorum vexationes, captiuitates, contumelias, bella, & alia sҿuissima multorum cҿde plectenda. Quod si in Oriente apparuerit, & Solem ҿquidistantem habuerit, promptiora erunt effecta: Regumq́ʒ, ac nobilium mortem, cum pugnæ, & deprædationis metu, & ciuiũ fortem rebellionem (de antiquorũ placitis) significabit. Paucos insuper redditus hæreditatũ, & fructuum: nobilium drepressionem: sapientum, scribarum, Doctorum legum, consulum, & similiũ (tam in Oriente, quàm in Occidente) anxiam tribulationem. In Occidente verò tardiùs operabitur: & varias ad impiè agendum artes, cum grauidarum anxietate, & periculo significabit.

Cometa in Sagittario.

¶ Anno. 1500. mense Aprili fulsit apud Italos, in Sagittarij signo, cometes. Post cuius apparitionem, Ludouicus Sfortia, Mediolani Dux, á Gallis captus est. Vrbs Methonҿ á Bayazeto, Turcarũ imper. expugnata: deuicti ingẽti nauali prҿlio à Tur-

ANNO 1500. Cometa apud Italos belli incõmoda antedixit.

cis militibus fuere (vt alia multa omittã) Christiani.

¶ CAPRICORNII Crinitæ portenta.

Cometa in Capricornio.

Ella inter Reges & nobiles futura præsagit hospes Capricornij cometes: multorum adhæc calamitates, & infortunia, rixas, viarum obsessiones, & venena, regũ vel principum mortes, religiosorum contemptum, piorum persequutiones, grandines, niues. & hyemis asperitates, ac proinde frugum quibusdam in locis incertus prouentus. Fames preterea addunt nonnulli, pestes, & populares iras, & effrenatas fornicationes. In Oriente apparens, impedimentum Regum ab inimicis præsagit, & innouationes multas. In Occidente aquarum abundantiam, & herbarum multitudinem.

ANNO 1097. Cometes expugnationem Hierosolymæ post famẽ & pestẽ nunciauit

¶ Anno. 1097. viso cometa in Capricornio, sub Henrico Quarto Imperatore, post ingentem famem, & pestem, Godoffredus Bullonius, magnæ famę vir, Hierosolymam expugnauit. Post cuius obitum, Balduinus, eius frater, decem & octo annis ibidem regnauit, & Cistercienfium monachorum ordinem fundauit.

¶ *AQVARII Crinitæ portenta.*

MOrtem Regi, aut principi viro, vel fœminæ, in parte Orientis significat Aquarij cometes, cum militũ insperata irruptione. Controuersias prętereà inter nobiles, bella, lõgo tẽpore duratura, cędes & morbos populariter grassantes, aëris obscuritatẽ, vẽtorum concussiones, tonitrua, fulmina, & tẽpestuosas coruscationes, inopinatum multorum virorum nobilium obitum, luctuosam pestem, nec tamen auaram messem. In Oriente apparens, Sole illi ęquidistante, fertilitatem rei herbariæ prænũciabit. In Occidente, rumores varios, & ex illis belli seminaria, incarcerationes, & captiuitates, — Cometa in Aquario,

¶ Anno: 1500. postquám cometes quatuor integros menses in Aquario flagrauit, pestem toto ferè orbe funestissimam induxit. Per cuius tẽpora Vrbanus Quintus Summus Pontifex Romanus (vt Beda scribit) sex simul Cardinales Nicoææ interfecit. — ANNO 1500. Cometes pestem, toto orbi funestissimã, nũciauit. Sexq; Cardinalium mortem prædixit.

¶ *PISCIUM Crinitæ portenta.*

Cometa in Pisce.

Calamitosum plebis statum, & cōtētiones, fidei, & religionis causa, ex antiquorū obseruatione, significat piscium Crinita. Horrenda similiter portendit, nō solùm factu, verùm & auditu, à multis patrāda: artis piscatoriæ detrimentum: nauigationis periculum: inter Reges, & potentes, eorumq́ue affines, bellum gliscet maximum: & inter ciues dissidiū, cum multorum rebellione: vafrum, calamitosum plebis statum, & inobedientiam. Varia etiam oborientur alia à cometa in aëre prodigia. Si à parte Orientis præfulserit, & Sol piscium signo equidistans fuerit, inter Reges, nobiles, & populares odia, tumultus, pugnas, Regijsque census dilapidationem, cum timoris exaggeratione, & pluuiarū suo tempore inutilem descensum portendet. In Occidente verò, hominibus feret angustias, fluminum inundationes, & auium, ac piscium vilitatem parum opportunam. Omnia autem supradicta de magno illo cometa, qui sub finem Imperij Sigismundi, longè, latèque fulsit affirmare contendunt nonnulli: Cuius portenta qualia, & quàm prodigiosa fuerint, non est in tanta historiarum luce, quod amplius demonstratum requiras. Et hoc modo de Crinitarum insignis

Zodiaci portentis, ex Albumazar, & aliorum antiquorum, & recentiorum sentētia, diffinitum sit. Albumazar.

¶ QVOMODO COMETAE INtelligantur esse in loco. CAP. III.

DE Crinitarum autē loco, hoc animaduertendum duximus: ne contumeliosis, & argutulis argutiarum suarum, & sophismatum ansam, reliquisse videamur: firmam, solidam, & (quoad fieri poterit) veram doctrinam tradentes. Loca scilicet considerari debere, & in elemētari regione, & in cœlesti tractu. In elementari regione dicimus cometam esse: & reuera est. In cœlesti verò tractu dicimus esse, cū reuera non sit: sed quia, facta totius diuisione, sub tali vel circulo, vel signo, vel sidere cadat: quare locus eius dicitur apparens. Alio etiam tertio modo dicimus esse in aliquo loco, cum verticalis alicui regioni existit, aut in signo eiusmodi regionē protegente fulget. Indidit enim Summus rerum omnium Conditor singulis Planetis, constellationibus, & signis clymata, regiones, & loca, quibus præessent: quasque influxu, motu, & lumine fouerent, nutrirent, conseruarent, ac regerent. Ab eclipsibus tamen, & magnis coniunctionibus, & alijs ineffa-

ineffabilibus caussis, sidera quibus fouendi conces-sa diuinitus facultas est saucia, qualem acceperũt à sideribus infestantibus contrarijs, languidum, morbificum, aut infortunantem radium, talem terris, quibus præsunt, perfundunt influxum. Et, vt Reges, rectores, & gubernatores subditis vitia, sic sidera his, quibus præsunt, climatibus suas impertiuntur affectiones. Regio vero, qualiscunque fuerit, maligno eiusmodi influxu affecta langue-scit, & velut morbo aliquo (vt superiùs diximus) correpta, languidas omnes eius partes, quales sunt plantæ, aquæ, & animalia, reddit. Anxia tamen, & velut morbo turgente nititur (vt demonstratum est) expellere quocunque loco & modo potest. Releuata verò à prauis, & inimicorum siderum radijs, constellatio, aut sidus, cui patrociniũ eius commissum erat, fouet benigniori influxu, quod sibi in terra familiare est. Terra autem tunc, velut manu medentis, aut naturæ adiuta, quod noxium est, ac infectum, expellit. Quod si id, quale superiùs diximus, fuerit, & ad terræ latibula pulsum fuerit, terremotus excitat: si ad alia loca, alios effectus creat. Si verò à sidere, velut à pio, ac saluti fero progenitore, ab excrementis infestantibus, quos fouet fœtus emundare curans, tracta fuerit, ad ignis regionem attractionis vi ducitur: & ibi,

ne infectione, aut fœtore suo iterum lędat, concrematur, & in cinerem cõuertitur: cuius flamma cometes (vt dictum est) vocatur. Verúm non potest vna concussione, aut crisi terra, neque vna aut altera attractione cœlum, altera ægrotantis vices gerens, se ita facilè emundare: alter medici velut munus exercens,ità facilè morbum depellere, quin insignioris infectionis vestigia per tantum tempo ris spatium supersint, quantum causæ, & languoris magnitudo requirit. Vnde necesse est in ea regione languores & effecta, per tantum temporis spatium durare, quãtum cometes suo fulgore præ indicauerit. Ex his omnibus constare arbitror, loci cometæ intelligentiã: & non solùm quomodo intelligatur esse in aëre, & in cœlo, verùm quomodo correspondeãt effectis loca terræ, astris subiecta. Diximus superiùs cometarum effecta ex loco, in quo primùm arsit, natura colligenda fore: quæquidem loca in Zodiaci imaginibus, & in his, quę extra Zodiacum sunt, & in his, quæ ex cœli diuisione per cuspides capiũtur, distinxim⁹.

¶ EFFECTA COMETARVM

ex stellis fixis, & cœli imaginibus.

CAP. IIII.

Tradi-

TRadidimus ſuperiùs effecta ex ſingulis ſignorum naturis: ex alijs cœli, quę extra Zodiacum ſunt, imaginibus, veniunt nūc denuò explicanda. Quarum prodigioſa ſpectacula, vel cometę, interdum fixa manent: vt ſidus illud, quod Ioſephus, & Euſebius narrant, ſupra Hieroſolymam per annum ſtetiſſe, excidiumque illi portēdiſſe. Et quod in ſedile Caſſiopeæ nos, & multi, non ſolùm Hiſpani, verùm totius Europæ regionem incolētes, à die diui Martini anni. 1572. per duos ferè annos obſeruauimus, quod etſi Flādriæ decidium ſignificaſſe crediderint, eius præcipua effecta adhuc expectanda reor. Alia ſunt mobilia, & videntur obſcuro quodam velut motu moueri: alia agitatione vehi, & armatorum hominum, agminumuè ritu dimicare: vt teſtis eſt Plinius lib. 2. cap. 57. qui tertio conſulatu Marij ait, ab Amerinis, & Tadertibus arma ſpectata cœleſtia fuiſſe ab ortu, Occaſuque inter ſe concurrentia, & pulſis, quę ab Occaſu erant. Ioſephus ſimiliter lib. 7. belli iud. cap. 21. ante Hieroſolymorum excidium ſcribit, circa Solis ortum, viſos eſſe ferri per inane currus, & armatas acies tranantes. Auguſtinus Nyphus ſimiliter refert, anno. 564. acies igneas in cœlo viſas inter ſe à Septentrione

Ioſephus, & Euſebius lib. 7 bel. iud. Cometa per annū ſuper Hieroſoly. excidium illi prædixit.

ANNO 1572. Cometa per biennium flagrans Flandriæ excidium & alia quæ nondum venere effecta nūciauit.

Plin. lib. 2. cap. 57.

Ioſeph. li. 7. cap. 21.

Auguſti. Nyphus

ptentrione concurrere, & pulsis australibus, cum maximo armatorum sonitu.

¶ Item anno. 1174. & 1184. equi armati horribiles in cœlo visi sunt: qui circiter septem horis acerrimè pugnarunt. Visi rursus sunt & in cœlo alij duo rustici homines, baculis inter se dimicantes, circa annum. 584. Visus fuit & barbarus quidam, baculum ignitum in manu, ferẽs anno. 774. Prosperus Colona, Lõgobardiæ Dux, scripsit ad Augustinum Nyphum (vt idem refert) duos milites, armis admodũ munitos, in cœlo apparuisse: & tribus horis fortiter dimicasse. In sacris etiam Biblijs lib. 2. Machab. cap. 5. Talia memoriȩ produntur (vt superiùs etiam memini) Eodem tempore, Antiochus secundam profectionem parauit in Aegyptum. Cõtigit autem, per vniuersam Hierosolymorum ciuitatem videri diebus quadraginta per aêra equites discurrẽtes, auratas stolas habentes, & hastas, quasi cohortes armatas, & cursus equorum per ordines digestos, & congressiones fieri cominus, & scutorũ motus, & galeatorum multitudinem, gladijs districtis, & telorũ iactus, & aureorum armorum splendorem, omnisq; generis loricarum: quapropter omnes rogabant, in bonum monstra couerti. Quæquidem omnia ex cometarũ esse genere lib. huius tractationis

igneas acies anno 564. visas scribit.

Equi armati horribiles visi in cœlo anno. 1174. & 1174. visi sunt duo rustici in aêre suis pugnãtes baculis ANNO 574. visus est barbarus, anno 774. baculum ignitum in manu habẽs.

tionis primo tradidimus. Et quomodo cam formarum varietatem à cœlestium corporum vi acciperent ex Ptol. autoritate: formæ enim (ait ille) quę generantur, & corrumpuntur, cœlestibus formis subiiciũtur, atque ab eis mouentur. Quæ quidem formę tum potissimum imprimuntur, cùm materiam aptam (vt scripsimus) nanciscuntur. Et ita Persei exhalatio figurabit milites, Aurigę formabit currus, Bootes rusticos, pegasus equos, & ita de singulis alijs cœli constellationibus. Quæ autem sint horum singulorum effecta (quandoquidem huius partis est præcipuum institutum) formæ ipsorum videntur ex aspectu declarare.

Pthol. in centi. aforis. 9.

Hominum enim armatorum agmina, cometarũ loco apparentia, & inter se dimicantia, bella inter Reges acerrima indicãt: qualia fuere illa, quę referuntur ex lib. 2. Machabęorum, & ex homil. 5. Greg. super cap. 21. Lucæ: & qualia ea, quæ ex historijs tradidimus, exẽpla. Et sic singulæ cœlestes imagines, singularia minantur infortunia: vt naues naufragia: sagittæ telorum iacula. Et huc vsq; de effectibus cometarum, ab imaginibus cœli formam capientibus, dictum sit. Effecta eorum, quæ per singulas cœli domos eueniunt, succedũt optima methodo tradenda. Verùm, quia illa secundum sideris efficientis naturam, veniunt in

domi-

domibus consideranda. Prius cometarũ effecta secundum Planetarũ naturas sunt describenda.

¶SATVRNI CRINITAE PORtenta: qualis est quæ nigra appellatur. CAP. V.

Saturni Crinita in Horoscopo reuolutionis annorum mundi, inopiam, luctus, & angustias, terrores, exilia, brutis hominũ vsui aptissimis infectionis detrimẽta, quibus posteá inuescentes, ceu cõtagione cõmuni, contaminãtur: hinc pestes, multorumq́ mortes succedent. Famem preterea portẽdit, quod fructus terræ intempestiuis temporibus afficiat. Significat enim tẽpora frigidissima, nebulosa, glaciosa, nubes densas, caligines, niuiũ vim maximã, ventos validos, naufragia, piscationis iacturam, frugũ ab erucis, & locustis deuastationẽ. Nimbos, inundationes, grandines, & mortiferos animaliũ morbos: precipuè si signi natura fauet. In particularis natiuitatis Horoscopo morbos melãcholicos, catarrhos, q̃rtanã, tabẽ, epilepsiã, cãcros, morpheã, psorã, leprã, paralysin, hæmorrhoides: & in sũma, chronicorũ morborũ oẽ Saturnus.

genus: qui, vt à tardigrado Planeta moti, sic pigri sunt, & lenti. Quibus temperamentum melācholicum est, Saturnique alumni, taciturni videlicet, tardi, macilenti, liuidi, solitarij, voraces, tristes, austeri, laboriosi, auari, inuidi, pertinaces, pecuniarum congregatores, in alios animaduertētes, vindictam appetentes, amicum amplius perdere cupientes, quam verbum, maligni, ad malè agendum procliues, ad soluendum lenti, profundi intellectus, inexorabiles, in cogitationibus alti, in agendo tardi, Magicæ studiosi, gemebundi, suspiriosi, iram diu fouentes, & serò in gratiam redeūtes, grauia impedimenta, & iacturas à Saturnino cometa experientur. Regna similiter Saturni dominio subiecta varijs periculis subiacebunt: vt ex antiquis accepimus. Huius naturæ cometæ historiā narrat Mizaldus, vir omni laude dign⁹: qui nos exēplis illustribus ditauit. Circa. 1522. annum ait ex amicorum traditione intellexisse, cometā ad Occidentalem tractū Saturniç naturæ visum: postquem ingētem & famem, & pestem, ait, sub secutas fuisse.

¶ IOVIS CRINITAE PORTENta qualia sunt: Vt tenaculum & columnæ.

CAP. VI.

IOuis Crinitam anni fertilitatem ferunt Arabes significare, ventos salutares, & pluuias opportunas, maximè in Aquatico signo. Corporibus verò ad morbos paratis has affectiones affert: synochos, febres, variolas, morbilos, exãthemata, vulgó tauardillo vocata, pleuritides, capitis grauitates, ophthalmias, colicos cruciatus, peripneumonias, inflãmationes, gonorrhœã, calculosam passionem, hęmoptoicam, lienteriam, & alias eiusmodi affectiones, à quibus maximè periclitabuntur sub Ioue nati homines; quorũ indicia hæc sũt. Verecundi, veraces, pacifici, iusti, colore purpurascentes, liberales, misericordes, magnanimi, faceti, modicè iracundi, probi, ridibundi, iram citò deponentes, calui, honorifici, beneuoli, hilares, fideles, benefici, lęti, carnosi, lasciui, humani, religiosi. Regna ditioni Iouis subiecta, varia patientur (vt aiunt) detrimenta, principisque alicuius viri, aut insignis fœminæ, Ecclesięuè præfecti mortẽ, bellumque, aut contentiones. Tradunt, Alphonsum, Apulię Regem primum, post Iouialis cometæ apparitionem interijsse: vniuersumque Neapolitanum regnum longo, & graui bello implicitum fuisse.

Iupiter.

¶ MARTIALIS COMETAE PORtenta: qualia sunt lancea, & veru. CAP. VII.

QVem Martis stella accēdit cometam, cùm ex sua natura æstuosissima sit, bilē in hominũ corporibus accēdere, & agitare paratissima est. Ex qua cōtentiones, prælia, rixę, vexationes, seditiones, tumultus, & alia eiusmodi Martialia prodeũt effectatus, mortis alicuius magni viri, aut fœminę, belliq; atrocissimi nuncia est, pestisq; sæuissimę præsaga.

Thucydides lib. 2. Historiarum.

¶ Qualis Erichthonios quondam populata colonos,
Antiquas, fato crudeli, exhausit Athenas.
Alter in alterius morientia membra ruebat:
Nec locus erat artis medicæ, nec vota valebant.
Cesserat officium morbis, & funera deerant,
Mortibus, & lachrymæ. fessus defecerat ignis:
Ac tanto (mirum) populo vix contigit hæres.

¶ Placuit huius meminisse pestis, propterea q; Galenus, ex Thucydide, plusquã semel meminerit. Fontium, fluuiorũq; siccitatẽ, & squalidam ariditatẽ, satorũ, ac fructuũ corruptelã significat. Acutissimos præterea morbos, tertianas, phrenitides, erysipelata, causones, aborsus, sanguinis hęmorrhagias, deliria, choleram morbũ, & alias eiusmodi biliosas affectiones. Eueniet in aëre frequentis-

quentissimè tonitrua, coruscationes, & fulgura: maria præter solitũ agitabuntur: frequẽtiora cõtingent naufragia: pręcipuè tamen afficientur ab huius cometæ apparitione Martiales: quales sunt iracũdi, graciles, rufi, temerarij, cõcitati, fallaces, pręcipites, crudeles, vinosi, bellicosi, cõcitatores, superbi, contumeliosi, proterui, violẽti, rixosi, alacres, impudẽtes, impij, seditiosi, prodigi, versuti, indomabiles, feruidi, omnia sibi arrogãtes, garruli, sui profusi, vigiles, inquieti, gloriæ, & vindictæ studiosi, aliena appetẽtes, homicidæ, & cicatricosi. Sũt qui ad huius cometę naturã referant cometã, q Peloponesiacũ bellũ præcessit, quod inter se Græciæ ciuitates gesserũt: qui, post insignẽ illã Solis eclipsin, per dies septuaginta quinq; horribiliter fulsit: cuius extinctionẽ, post inauditam pestẽ, post euersas pręcipuas Gręciæ ciuitates, post tot exercitus cæsos, post tàm variam belli funestissimi fortunam, tandem extrema clade, sequuta est Atheniensium prostratio. Ità demum ipse euẽtus docuit, non sine magno vniuersæ Græciæ malo, Athenienses Astrorum monitus contempsisse.

¶ SOLARIS COMETAE PORTENTA: *qualis est, quæ in orbem comam spargit, aureum colorem præseferens.* CAP. VIII.

Sol.

QVum Solaris cometa apparuerit, Regis, aut præpotentis viri, vel fœminæ mortem prænunciabit, cum rerum, & regni mutatione: sed quibus meliora succedãt. Diuturnos significabit etiam tumultus, bella, cum siccitate, & æstu. In signo Horoscopi natiuitatis, vel reuolutionis alicuius, infirmitates, & pericula decernit: multa hominibus solaribus pericula: quales sunt pulchri, elegãtes, hilares, læti, generosi, graues, eximij, prudẽtes, ambitiosi, modicè iracundi, honorati, potẽtes, opulẽti, & ingeniosi. Paulò ante quám Alphonsus, Portugalliæ Rex, Africam classe maxima aggrederetur, Argillãq;, & Tingin vi caperet, visus est solaris cometa: per quæ ferè tempora Burgundionũ dux Carolus aduersus finitimos populos, & Reges arma mouit. Animaduertendum hic venit, quod à duobus luminaribus raro particularia iudicia sumuntur.

¶ VENERIS COMETAE PORtenta, cuius generis est Aurora, seu Matutina antiquis nuncupatus. CAP. IX.

VEnereus cometa rerum publicarum, & legum mutationes minatur. Qui si in fausto sidere genitus fuerit, aquarum, & fructuum terræ corruptionem minatur: perniciem deinde fœminarum, matronarum, & sacrarũ virginum: stomachi, matricis, renum, & pudendorum labores, diabetem, atq; lienteriam. Infirmitates huius cometę sunt, branchi, coryzę, catarrhi, apoplexię, paralyses: gonorrhœę, renũ, vesicæ, vteri & capitis dolores: lachrymarum, rheumatis, & saliuæ defluuia: hydropes, sudores, & quotidianas febres. His affectibus Veneris alumni præcipuè subiacebunt: quales sunt nitidi, compti, venusti, saltatores, lasciui, deliciarum amatores, misericordes, mãsueti, hilares, sociabiles, benefici, suaues, cantores, vnguentis delibuti, voluptuosi, fœcũdi, pusillanimes, & desides. Talem fuisse perhibent cometen, qui paulò ante fulsit, quàm Cosdroas, Persarum Rex, Hierosolymam diripuisset. Venus.

¶ MERCVRIALIS COMETAE *portenta, qualis est, qui longa protensa cauda Asconæ dominus Arabibus vocatur. CAP. X.*

Mercuri⁹.

Ercurialis cometes, insignẽ calamitatem, cũ magni alicuius viri morte portendit, bella preterea, famẽ, ac pestẽ. Qui industria aliqua pollẽt, & musas colũt, huic precipuè subiacebũt. Et varios capitis morbos, rationi incõmodantes, inferet. Nec morbi quidem ab eo nati constabũt: sed inopinatas mutationes accipient. Quibus præcipuè Mercurij alũni subiacebũt: quales sunt sagaces, ingeniosi, vafri, dolosi, suspiciosi, ꝓterui, superbi, mysterijs vacãtes, mẽdaces, incõstantes, loquaces, leues, perspicaces, emuli, impetuosi, dicaces, & festiui. Qui, præter superiùs enarratos, hos experiẽtur morbos, epilepsiam, lethargũ, phrenitidẽ, plethorã, & alios (vt diximus) capitis affectus: secundùm Mercurij cũ alijs stellis configurationẽ. ¶ Anno 1260. in Oriẽtali cœli tractu, mẽsibus ferè sex, Crinitũ sidus effulsit, ab ortu ad medium vsq; cœlum crines longẽ, latèq; diffundens: ex quibus, & effectorum varietate, Mercurialis esse sobolis apparuit: qui videri nõ priùs desijt, quàm Vrbanus, Gallus, summus Pontifex, è viuis decessit. Post cuius obitũ Carolus cum exercitu à Gallijs mouit, &, superato Manfredo, Neapolitanum occupauit regnũ. Biẽnio post, in Hispaniã transierũt Pœni, magnas ibi clades inferentes: quanquam vltimò cæsi, &

ſi, & pulſi fuerunt. Magni tumultus per hæc tempora fuere cõcitati in Hetruria. Anno à cometa. 5. Banducar, aut Bandodacar (vt ſcribit Paulus Aemylius) Babyloniorũ, & Aſſyriorum Rex, Armeniã inuaſit, Antiochiã expugnauit, & grauiſsimas Chriſtianis cędes intulit. Alia multa anno. 4. 5. & 6. à cometæ apparitione contigerunt, quę à Iouiano, & Nypho doctiſsimè traduntur: & à me, breuitatis cauſa, conſultò prætermittuntur.

¶ LVNARIS COMETAE PORTENta: *qualis eſt, qui crines retro fundens, Arabibus Miles vocatur.* CAP. XI.

LVnaris cometa mira celeritate viſus eſt quãdoq; duodecim cœli ſigna, Lunæ naturam imitatus, percurriſſe. Muliebri, popularique ſtatui videtur malum portendere. Rituũ, ac legum innouationes, ſterilitatem, & leuia bella, catarrhos, paralyſes, hydropes, obſtructiones, epilepſiam, ſcabiem, cholicos affectus, lienteriã, diarrhęam, pſoram, lepram, elephantiam, & quotidianas febres: quibus obnoxia præcipuè erit Lunę propago: quales ſunt albi, cogitabundi, mobiles, errantes, puſillanimes, timidi, ſuſurrones, inſtabiles, prodigi, futiles, vagi, & rerũ nouarum diſſeminatores. Luna.

¶ Anno. 1515. poſt cometæ Lunaris apparitionem

tionem, sub Leone, Florentino, Pōtifice, magna rerum Christianarum tumultuatio, deprauatio, & corruptela, sequuta est.

¶ COMETARVM EFFECTA *in duodecim cœli domibus.* CAP. XII.

TRadidimus cometarum effecta ex duabus primis locorum differentiis: nunc verò, ex cœli cuspide, in qua vel collecta materia fuerit, aut potius cometes primũ emicuerit, referemus. In quibus hoc primũ adnotandũ erit: cometarũ effecta per cuspides, secũdũ progenitoris planetę, vel sideris naturam, variari. In .1. enim domo vniuersitatis, aut reuolutionis, detrimētũ hominũ, ac nati, in vniuersũ significat. Verũ alio modo Martialis, alio Saturnin9, alio alterius planetæ cometes. Martialis enim, supradicta detrimēta p bella, discordias, bilis exuperātias, rixas, & alia eiusmodi peculiaria eius attributa: Saturninus, per fames, siccitates, & pestes: Venereus, per aquarũ, & fructuũ corruptionē, & alias eiusmodi particulares singulorũ siderum proprietates. Vnde fit, vt effecta, qualia in vniuersum ventura sint, ex cœli domo, vel cuspide colli-

colligamus. Speciem, vel causam effectuum, ex natura progenitoris cometę, circa quę, vel anima lia, vel regiones ex cœli, in qua fuerit, cõstellatio ne, vel imagine. His ità distinctis, cometa in prima domo reuolutionis anni detrimẽta hominũ, natiuitatis, vel reuolutionis nati particularis incommoda significat, secundum considerationẽ vniuersalem superiùs traditam. Significat insuper boni quandam velut separationem, tribulationes & pericula. In secunda domo, diminutionem substantiæ, bonorumq́ue omnium temporalium, paupertatem, indigentiam, occupationem in malis & inutilibus, & casum à proprio statu à parte, quam nec metuet, nec suspicabitur. In tertia domo, detrimẽtum fratrum, & ex sororibus, & fratribus damna significat: molestias, & animi perturbationes, causa illorum. Quod si fuerit tertia domus signũ masculinum, eueniet causa fratrũ: si verò fœmininum, veniet causa, sororum: & fortè morietur aliquis ex fratribus: vel erũt supra dictæ discordiæ, & rixæ, non solùm inter fratres, sed & inter cõsanguineos, & amicos. Si fulserit in domo quarta, parentum, & maiorum detrimenta significat, paupertatem, laborem, indigentiã, & inimicitias, quas sustinebit propter acquisitionem sine vtilitate. Si fulserit in domo quinta, detri-

Cometa in domo. 1.

In. 2.

In. 3.

In. 4.

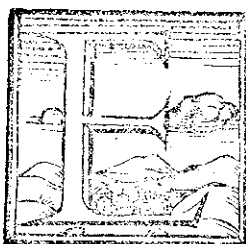
In. 5.

trimenta significat in filios, fortunæ diminutionem, substantiç amissionem, & alios huiusmodi horribiles filiorum casus. Eruntq; tristitię filiorũ causa: & induent homines indumenta vetera, & minus compta. Si fulserit in sexta, debilitatem, & pigritiam seruorum, atque ancillarum significat, minorumque animalium diminutionem, & iacturam. Significat etiam infirmitates eius naturæ, cuius fuerit cometa, & in eis spirituum resolutionem, contabescentiam, & demacrationem. Si fulserit in septima, contentiones significat, & rixas inter viros, & vxores, & minus gaudere, & lętari cum eis, quàm assueuerant. In septima verò alicuius particularis natiuitatis domo, vehementiora erunt hæc & certiora. Erunt & inter amicos discordiæ, & inter litigantes minus aptæ conuentiones. Si in octaua fulserit, rerum perditionẽ causa mortis significabit, & quod mortuorum hæredes perdent ex bonis hæreditarijs multa. Si fulserit in nona, mutationes de loco ad locum, religionisque refrigerationem indicat: itinera longa & infructuosa, & sumptuosa, potiusquàm lucrosa. Si fulserit in decima, impedimentum Regum, magnatum & nobilium significat: & eorum honoris, & dignitatis diminutionem, atque pericula. Si fulserit in vndecima, detrimenta, & in-

In.6.
In.7.
In.8.
In.9.
In.10.
In.11.

incommoda significat ab amicis, & minorem amorem, & fidelitatem eorum. Si fulserit in duodecima, detrimenta maiorum animalium, & eorum diminutionem significat: & ab inimicis, & carceribus incommoda. In.12.

¶QVOD INFERIORES SPHAE
ræ superioribus subijciantur. CAP. XIII.

ELementares, ac inferiores Sphæras cœlestium, superiorumq; imperio subiectas fore, Philosophi, ratiociniũ, Astronomi, & experiẽtia quotidiana cõfirmãt. Quibus tanquã gubernatores, & pręsides, pręsunt, bonis influxibꝰ (ęterna prouidẽtia) pia opera velut gratificãtes: infaustis, & malis, vitia velut puniẽtes. Oportuit prætereà præsidẽ, & illum, cui præest, similes fuisse facultates nactos: quidquid enim in natura fouetur, gubernatur, & regitur, à simili, non autem à cõtrario gubernari necesse est. Si elementares Sphæræ ex terra, aqua, aëre, & igne cõstitutæ sunt, oportebit gubernatores terreas, aqueas, aëreas, & igneas facultates habẽtes, superiùs esse. Si rursus ex his aliquid cõcretũ est, omniũ in se vires habẽs ęquales, aut altero

elementorum excedente, oportebit rectorem, gubernatoremuè simillimas vires habentem nã-cisci. Si præterea eorum, quæ ex elementis componuntur, infinitæ sunt formę, rationi consonum est, eorum, qui eas vel à principio crearunt, vel iussione diuina distinxerunt, aut illorum sunt gu bernationi dicati, innumeras esse ideas. Et si occultæ in his inferioribus sunt, indies nobiscum versantibus, vires, & incognitę formę, quid mirum, si in superioribus, longinquis, & à nobis remotissimis, eædem sint? Voluit igitur summus re rum omnium conditor ad sobrietatem homines sapere: & ex his, quæ in mundo sunt, generalia, & ex particularibus, quædam intelligere: Eademque ratione ex his, quæ in summo cœlo sunt, magis generalia, & ex particularibus quędam intelligere. Et quemadmodum diuisit elementarem regionem in terram, aquam, aërem, & ignẽ, & omnia viuentia, terrę nascentia, & alia compo sita ex his fieri, cõponi, & coagulari statuit, in his oriri, ibidemque viuere, & eisdem nutriri, sic cœlũ, cuius pręcipua, magisque nobis cognita pars Zodiacus est (ideò nomine tali vocatus, quia benigno eius influxu animantium fouetur vita) in quatuor triquetras cõfigurationes diuidi statuit: in igneam, aêream, aqueam, & terream: quibus omnia

omnia in vniuersum mũdi climata, generalib⁹, velut imperatorib⁹, subiecta forẽt, vt diuinè Ptole. lib. quadrip. 2. ad quem lectorem remitto, exquisitissimè docet. Preter vniuersale hoc imperium, præsunt singula Zodiaci signa, cum eorum dominatoribus Planetis, non solùm vniuersalibus mundi regionibus, sed & particularibus eorum prouincijs. Nec his solùm: sed & priuatis ciuitatibus, oppidis, & agrestibus villis: & in ipsis ciuitatibus, particularibus cognationibus, & hominibus, animantibus, & plantis. Verùm, quia, inter omnia, quibus Zodiaci signis, quę regiones, prouinciæ, ac ciuitates sunt subiectæ, huic nostræ doctrinæ speramus ex vsu fore, ideó catalogum, aut schema eorum, secundùm Ptolemæi, & aliorum doctrinam, transferentes, subscribemus. Ptol. lib. quadrip. 2

Arieti, & Marti eius hospiti

ex Claudij Ptolemæi, distributione subsunt ex Regionibus.

BAstarnia.	Vuestrię pars.
Palęstina.	Germania.
Britannia minor.	Sueuia,
Burgundia superior.	Silesia superior.

Polonia minor.
Angliæ regnum.
Gallia braccata, hodie Longobardia.
* Trapezus.
Vngaria.
Idumæa, & Iudæa.
Babylon vetus. *Armo sinistro Arietis subijcitur.*

* Ex sententia aliquorum.

Ex Hipparco, & veterum Græcorũ calculo (vt autor est Hephæstiõ Thebanus) sit hæc diuisio.

Thracia. *dextro.*
Armenia. *pectori.*
Arabia. *Spinæ.*
Persia.
Cappadocia.
Mesopotamia. *aluo.*
Arabum mare.
Syria.

¶ *VRBES.*

Neapolis.
Florentia.
Fauentia.
Imola.
Ancona.
* Forliuium.
Capua.
Ferraria.
Verona.
Bergomus.
Lindauia.
Traiectum.
Brunsuicum.
Cracouia.
Massilia.
Vuestriæ pars.
Patauium.

¶ *In HISPANIA.*

Cęsaraugusta.
Dertusa.
Vallisdoleti.

¶ TAVRVS CVM VENERE APVD *Ptolem. sibi mancipat regiones has.*

Parthiam.
Persiam.
Archipelagi insulas.
Asiã minorẽ maritimã.
o Rusciam albam.
o Poloniam maiorem.

Suetiæ

◦ Suetiæ partem.	Salernum.
◦ Irlandiã, seu Hyberniã	Brixiam.
◦ Lothoringiam.	Tigurum.
◦ Campaniam Gallicã.	Lucernam.
◦ Heluetiam.	Nanceium.
◦ Rethiam.	Metim.
◦ Franconiam.	Herbipolim.
◦ Aegyptum.	Carolostadium.
Mediã.------*Cornibus.*	Lypsiam.
*Scythiã.- *dextris partibus*	Bosnam.
versus aurigam subijcitur.	Guesnam.
Armeniã. *sinistris.*	Nouoguardiam.
Cyprum. *vexillis.*	
¶ *Ex Vrbibus.*	¶ *In HISPANIA.*
Bononiam.	Burgum, ciuitat.
Senas.	Leipsiam.
Mantuam.	Gerundam.
Tarentum.	Toro.
Panhormum.	Oscham.
Perusium.	Badajoz.
Parmam.	Astorgam.
Caput Histriæ.	Iaen.

*Ex Hipparco. &c.

¶ GEMINIS, ET MERCVRIO,

subsunt ex Ptolemæo.

¶ Hyrcania.	Armenia.

Marriana.
Cyrenaica.
Marmarica.
Aegyptus inferior.
Sardinia.
Longobardiæ pars.
Flandria.
Brabantia.
Vuittẽbergẽsis ducatus.
Anglia.
Perrhæbia.

Ex Hipp.
Cappadocia.
Bœotia *pedibus Geminis.*
Thracia. *manibus.*
Galatia. *Dorso.*
Pontus. *natibus.*
Phœnicia. *scapulis.*
India. *vertici.*

¶ *VRBES.*

Viterbium.
Cæsenna.
Turinum.
Vercellæ.
Rhegium.
Louanium.
Brugę.
Londinum.
Maguntia.
Ritzingum.
Hasfordia.
Bamberga.
Norimberga.
Villacum.
Tridentum.
Virtemberga.

¶ *In HISPANIA.*

Corduba.
Vlisbona.
Saguntum.

¶ CANCER CVM LVNA EX *Ptolemæi scriptis sibi vendicat.*

¶ Numidiam.
Africam.
Bithyniam.
Phrygiam.
Colchidem.
Carthaginem.

Francię

o Franciæ regnum.
o Burgundię Comitatū
o Hollandiam.
o Zelandiam.
o Scotię regnum.
o Prusiam.
Thraciam.
Aethiopiam.
o Scythas.
Bactrianā. *Brachijs priori-*
Sagithnā. *bus, dextris, si*
o Armeniā. *nistris.*
Cappadociā.
Rhodum. *pedibus*
Coum. *dextris.*
Clyades Insulas.
Lydiam. *me-*
*Asiam minorem. *dijs.*
o Aegyptum.
o Babyloniam
o Sabaudiam.
¶ *In HISPANIIS.*

Regnum Granatę.
¶ *VRBES.*
Constantinopolin.
Tunctum.
Venetias.
Genuam.
Lucam.
Pisam.
Mediolanum.
Vicentiam.
Bernam.
Treucrim.
Eboracum.
S. Andræam.
Lubecum.
Magdeburgum.
Golisium.
¶ *In HISPANIA.*
Compostellam.
Barcinonam.
Granatam.
Vlisbonam.

*Cācer octipes est.

¶ *Leoni, & Soli, apud Ptol. supponuntur.*

Italia.
Gallia togata siue tōsa
Phœnicia.

Chaldęa.
Orchinia.
Alpes.

Sicilia. Apulia. o Bohemiæ regnum. o Turciæ pars. o Aemylia. o Sabina.

Ex Hipparcho, &c.

Propontis.--*Capiti Leonis.*
Gręcia.-----*pectori.*
Macedonia. *Aluo & caudæ*

¶ *VRBES.*

Damascus. Syracusa. Roma.

Rauenna. Cremona. Vlma. Confluentia. Praga. Linzium. Cremisium. Croton. Perugiæ pars.

¶ *In HISPANIA.*

Murcia. Legio.

¶ *VIRGO cum Mercurio habet ex Ptol.*

¶ Mesopotamiam. Babyloniam. Assyriam. Achaiam. Græciam. Croaciam. Carinthiam. Atesinam. Atheniensem Ducatū.

Ex Hip. &c.

Cretam.

Galliç comatę partem. Rheni partem. Silesiam inferiorem. o Cycladas. o Laconicam. o Oceani insulas.

Ioniam.---*Dorso Virginis.*
Rhodum.---*medijs partibus*
Peloponesum. *tractui vestis.*
Arcadiam.

Cyre-

Cyrenem. ----- dextræ
Doridam. --------- manui.
Siciliam. sinistræ.
Persidem. Spicæ manus.

¶ VRBES.

Hierosolymam.
Corinthum.
Rhodum.
Nouariam.
Cumas.
Aretium.
Brundusium.
Papiam.
Signiam.
Tolosam.
*Lugdunum.
Parisiorum Lutetiam.
Basilæam.
Heydelbergam.
Herphordiam.
Vratislauiam.
Parentiam.
o Imolam.
Tarentum.
Beneuentum.
¶ In HISPANIA.
Toletum.
Auilam.
Algeziram.
Ilerdam.

* Ex sententia aliquorum. Libræ.

¶ LIBRAE, ET VENERI, EX Ptolemæi Catalogo subsunt.

¶ Bactriana.
Caspia.
Seres.
Thebaida.
Oasim.
Trogloditica.
¶ Thuscia.
o Sabaudia.
o Delphinatus.
o Alsatia.
o Sundgauia.
o Liuonia.
o Austria.
Pannonia.

Ex Doro. Cyrenaica.
Italia.
Roma cum finimis locis *summitati.*
Thacorũ insula non lõge ab Arabia.--*medijs partibus.*
Aegyptus.
Aethiopia.
Ex Hipar. par. & c. Arabia.------*extremis.*
Carthago.
Lybia.
Cyrene, & vicina loca.
Sparta. *dextris.*
Smyrne.

¶*VRBES.*

Olysippo.
Arelatum.
Caieta.
Lauda.
Sueſſa.
Placentia.

Velkirchium.
Friburgum Briſgoiæ.
Argentina.
Francofordia.
Friſinga.
Hala Sueuorum.
Vuimpina.
Heylprunna.
Moſpachium.
Landshuta.
Vienna Auſtriæ.
Auguſta.
Vlma.
Spira.
Veldrichium.

¶ *In HISPANIA.*
Salmantica.
Burgus ciuitas.
Almeria.
Vlisbona.

¶SCORPIONI, ET MARTI EX *Ptolem. subiecta leges.*

Matragonitidam.

Commagenam.

Cap-

Cappadociam.
Iudæam.
Idumæam.
Mauritaniam.
Getuliam.
o Nortueggiam.
o Suetiam Occidentalē.
o Bauariam superiorē.
o Scotiam.
o Foroiulium.
Italiam. *Priori parti Scorpionis.*
Icariam, & vicina loca.
Ioniam. *Mediæ.*
Baterniam. *ori.*

¶ *In HISPANIA.*
Cathaloniam.

¶ *VRBES.*
Algeram.
Trapezuntem.
Vrbinum.
Aquileggiam.
Pistorium.
Camerinum.
Taruisium.

Patauium.
Forum Iulij.
Messanam.
Viennam Franciæ.
Allobrogum.
Aychstadium.
Monacum.
Gedanum.
Ariminum.
Vrbem veterem.
Cremam.
Paduam.
Ceruiam.
Brixiam.
Mutinam.
Damascum.
Genuam.

¶ *In Hispania.*
Valentiam.
Segouiam.
Xatiuam.
Malagam.
Tudelam.
Bragam.
Burgum.

Ex aliquo rū senten.

¶SAGITTARIO, ET IOVI,

Ptolemæus tribuit.

¶Arabiam fœlicem.
Tyrhienniam.
Cchicam.
o Dalmatiam.
o Sclauoniam.
o Vngariam.
o Moræuiam.
Misniam.
Prouinciam.
Lyguriam. vbi Genua.
Lunesanam.
o Gallias.
Cretam.
Europeam. (*spinæ.*
Cretam, & vicina loca.
Siciliam. -*humero sinistro.*
Cyprum, & mare Rubrum. *dextro.*
Syriã. *prioribus pedibus.*
Aegyptum, & finitima loca. *pectori,*
Triballos. *al-*
Bactrianam. *uo.*
Tyrreniã. *extremis pedibus.*

* Ex aliquorũ senten.

Ex Doro.

Ex Hipper. & c.

Hispaniam.
*Portogalliam.

¶*VRBES.*
Hierosolymam.
Mediolanum,
Volaterram.
Mutinam.
Auenionem.
Coloniam Agrippinã.
Sturgandiã.
Rotemburgum.
Tuberinum.
Indemburgum.
Budam.
Cascouiam.
Astum.
Firmum.

¶*In HISPANIA.*
Toletum.
Calagurram.
Medinam cœli.

¶CA-

¶ CAPRICORNIO, ET SATVRno, suppone ex Ptolemæo.

¶ Indiam.
Arrianam,
Gedrosiam.
Macedoniam.
Illyridem.
Thraciam.
o Bosnam.
o Albaniam.
o Bulgariam.
o Moscouiam.
o Lituaniam.
o Saxoniam.
Hesciam.
o Turingiam.
Marchiam Stiriæ.
Orchades insulas.
Moream.
o Romandiolam.
Cimmerios. Ex Dorot.
Pancremum
o Grçciam.
o Bauariam.
Portugalliã, vt ait Chaues.

Aegeũ pelagus *cum accolis gentibus, & Corintho.*
lateribus Capricornij.
Mare magnum. --*dorso.*
Iberiam. *caudæ.*
Cylleniam, cũ suo mari. --*capiti & pectori.*
Mediam.
Aegyptum. *aluo.*
Syriam.
Cariam.

Ex Hip. par. & c.

¶ *VRBES.*

Iuliacum.
Cleuoniam.
Maliniam.
Gandauum.
Bergam,
Vlmam.
Oxoniam.
Brandemburgum.
Augustã Vindelicorũ.
Constantiam.
Deltronam.

Fauen-

Fauentiam.
Tortonam.
Pratum.
¶ *In Hispania.*
Dertusam vulgò Tortosa.
Carmonam.
Soriam.

AQVARIO, ET SATVRNO, *tribuit Ptolemæus.*

¶ Oxianam.
Sogdianam.
Arabiam desertam.
Azaniam.
* Ex Hippar. &c. Amazaniam.
Sarmatiam.
o Tartariam magnam.
Vualachiam.
o Russiam rubeam.
o Daniam.
o Suetiæ meridionalem partem.
o Vuestphaliam.
o Mossellanos.
o Pedemontium.
o Bauariæ partem.
Ex Doro. Aegyptum.
Mesopotamiam.
o Amaxobiam.

Sauromatas.
Syriã.---*manui sinistræ, &*
Euphratrẽ.*pectori. dextræ*
Tygrin.
Tanaim, & flumina alia quæ contra Austrũ, & Fauonium fluunt.*pro* *fuso lateri.*
VRBES.
Hamburgum.
Brenam.
Montemferratum.
Pisaurum.
Tridentum.
Salisburgum.
Ingolstadium.
Forum Sempronium.
Papiam.
Vrbinum.
Forliuium.

Bauariæ

Bauariæ partem.

¶ *In HISPANIA.*

Zamoram.

Palentiam.

Medinam.

¶ Posterior huius signi pars, cum priore sequẽtis signi, gubernat Hispalim.

¶ *PISCIBVS, & Ioui tribuit Ptolemæus.*

¶ Phazaniam.

Nazamonitidem.

Garamantes.

Lydiam.

Pamphyliam.

Ciliciam.

Calabriam.

Normandiam.

*Mare rubrum, & vicina loca.

Northmãniam.

Hiberniam.

Syriam. Mare rubrũ. Arabicum. *medijs partibus.*

*Thraciam. *dorso. Filio Septẽtrionalis Piscis.*

Asiam. Sardiniam. *Australi.*

¶ *In HISPANIA.*

Portugalliam, siue Lusitaniam.

Galitiam.

¶ *VRBES.*

¶ Alexandriam.

Sibiliam.

Parentium.

Rhothomagum. *.Ex Dorot.

Vuormatiam.

Ratisbonam.

Florentiam.

Anconam.

Mutinam.

Coloniam Agrippinã.

Venetiarum partem. * Ex Hippar. & c.

¶ *In HISPANIIS.*

Hispalim.

Compostellam.

Oren-

Orensem.
Portugalliæ portum.
¶ Atque hæc de regionibus, & locis, atq; vrbibus, vnicuiq; ex signis subiectis.

¶ REGIONES, ET LOCA SEptem Planetis destinata.

¶ SATVRNO itaque tribuere solent.

¶ Bauariam.
Saxoniam.
Suriam.
Romandiolam.
Rauennam.
Constantiam.
Ingolstadium.
Italiæ partem.
Iudæos.
Mauros.
Hispaniam.

¶ Ioui autem.

¶ Babyloniam.
Persidem.
Coloniam Agrippinã.
Vngariam.
Galliæ partem.

¶ Marti verò.

Septentrionalẽ tractũ.
Italiæ partem.
Germanos.
Anglos.
Sauromatas.
Getulos.
Longobardos.
Gottos.
Patauium.
Ferrariam.
Cracouiam.

¶ Veneri.

Arabiam.
Austriam superiorem.
Campaniam.
Viennam.
Augustã Vindelicorũ.
Poloniam maiorem.
Senas.
Heluetios.

Turegiam.

¶ *Mercurio.*

Græciam.

Aegyptum.

Flandriam,

Lutetiam.

Vratislauiam.

Viennam Pannoniæ.

¶ *In Hispania.*

Valentinum regnum.

Cathaloniæ partem.

DVuo luminaria Sol, & Luna: quia generales sunt vniuersitatis mundi significatores, & dñatores, singulis planetarum prouincijs, suo quodã iure præsunt. Ex quo factum est, quod antiqui certas vrbes illis certò nullibi ascripserũt: adscribi posse, nõ inficior. Quibusdã visũ est vnũquẽq; planetarũ cũ his signis, quæ ꝓpria sibi faciũt domicilia, iure, ac nomine, peculiares sibi debere vẽdicare mũdi partes, quas antiqui septẽ dũtaxat fecerũt, pro recepta climatũ distributione. Vnde primã, seu mũdi clima primũ, Saturno, atq; illi⁹ signis (nimirũ Capricornio, & Aquario) tribuerũt. Nã, vt Saturn⁹ primũ inter planetas locũ obtinet, ità inter climata primũ. Eadẽ ratione Ioui, & eius signis secũdũ: Marti tertiũ: & itá deinceps ex ordine: vt postremũ, & septimũ sit Lunæ, & Cancro illius signo, deputatũ. Antiquissimi & diligẽtissimiq; cœlestis philosophiæ cultores (quod prætermittendum non putaui) aiunt, si sub borealibus signis conglobatus cometes fuerit, borealẽ tractum

tractum in violentibus minari. Si sub Australibus Orientalibus, Occidentalibus, in his similiter climatibus cometarum effecta ventura. Quam etiã considerationem ad deflexum caudæ detorquẽt: sub qua plerunque solet latitare venenum. Nam, in quem mundi tractum diuertit, huius partis regionibus arcano quodam cœli, & naturæ consensu, minatur.

¶ EFFECTA AB EXALTATIONE *Cometarum supra Planetas.* CAP. XIIII.

Vas habent significationes particulares, & effecta (secundum grauiorum Arabum doctrinã) exaltationes cometarũ supra planetas. Hæ autem exaltationes, seu eleuationes, nec secundùm epiciclum, nec secũdùm augem debent intelligi: quandoquidem cometæ tale aliquid non habeant, sed secundum eam eleuationem, quę vel in aëre, vel in latitudine fit. Quarum eleuationum distinctionem aptè (vt alia multa) fecit Hali. Cometarũ exhalatio supra Saturnum vehementes, ac longos significat morbos. Supra Iouem, eximios, nobiles, & laudatos homi-

Hali part. 1. de iud. Astrorũ. cap. 6.

hominesinterficiendos indicat. Supra Martem, quòd litigabunt, & bella gerent: supra Solē, potentum depressionem, ac vilium & plebeiorum exaltationem. Supra Venerem, diminutiones aquarum, & siccitatum exuperantias. Supra Mercurium rixas, & crebras scholasticorum, & Mercurialium alterationes; iuuenumq; morbos cum incommodis. Supra Lunam, detrimenta in multorum substantijs. Supra caput Draconis, nobiliū interfectiones. Supra caudā, fructuum arboreorū iacturam. Addit Georgius Valla his significationibus ex caudæ affectione alias eiusmodi, dicēs: Quod si ad Saturnum caudam conuerterit, fructuum terrę penuriam, & annonę caritatē significabit: Ad Iouem, regias domos subuersuras iri: Ad Martem ęgritudines, mortes, interitus, & atrocia bella, & status rerum publicarum immutationem: Ad Venerem, reginarum, magnarumq; fœminarum interitum, cum deploratione rerum ad eas pertinentium: Ad Mercurium multitudini suspendia, cum infamia, atq; dispendio. Quod ad Solem, & Lunam pertinet, nihil scriptum reperitur. Si tempore natiuitatis alicuius, cometes fulserit, periculum nato minabitur. Si nocturna natiuitas fuerit, & in illius Horoscopo cometa fulserit, Luna in eo dominium habente, aut cum

Georgius Valla.

co in ambulante, ne vitam abscindat formidandum. Si cometa hora natiuitatis (vt ait Albumazar) cum signo Horoscopante commercium habuerit, aut cum ascendente reuolutionis, vel cum affectis locis, damnum aliquod, cui⁹ generis, aut cuius reuolutio fuerit, portendit. Porphyrius verò, grauissimus in omni Philosophiæ genere vir, multa futurorum indicia ex cometarum motione presagire docet. Nam si ad Austri partes deferantur, pluuias (inquit) dabunt: Ad Aquilonias, siccitates. Ad Occiduas, egregiã anni constitutionẽ, tẽperaturãq;, ad ortiuas pestes, luem, & tabes. Quibus quidẽ medicas admoueas cautè manus.

Porphyri⁹

¶QVAE ANIMADVERTENDA *ex Plinio in cometis. CAP. XV.*

Plini. lib. 1 cap. 25.

Nimaduersione dignũ putaui quod Plin. non temeré. ca. 25. lib. 1. animaduertit: in quas scilicet partes sese iaculetur cometes, cuius stellæ vires accipiat, quas similitudines reddat, & quibus in locis emicet. Tibiarũ enim specie, musicę arti ait portẽdere. In verendis signorum partibus ortę, hoc est, in medijs (vt interpretatur Milchi⁹) obscænis moribus. Si triquetrã figurã, quadratãuè paribus angulis,

gulis, ad aliquos perenniũ ſtellarũ ſitus edãt, hoc eſt, (vt habet Hermolaus) ſi formã triquetrã pari- Hermola⁹
b⁹ angulis quadratã, ad aliquos perẽniũ ſtellarũ ſitus figurauerint, vel trino, quadratouè aſpectu aliquam hærentium cœlo ſtellarum de proprio loco acceperint, futurum, vt literis, ingenio, & eruditioni detrimentum portendãt. In capite verò ſerpentis Septentrionalis, vel Auſtralis, venena fundere. Hæ ſunt, quæ traduntur ſub obſcuro orationis cõtextu á Plinio: Quibus invniuerſum, quatuor voluit in cometis conſiderari. Primô, quibus in locis tám ſigni, quàm domus, tàm longitudinis, quàm latitudinis, aut declinationis: de quibus, quia ſuperiùs abundè dictum eſt, nunc lõgiori oratione nõ digrediemur. Secundò, in quas partes ſeſe iaculetur: ſi in Orientales, Occidentales, Boreales, Auſtrales, aut medias. Tertió, cuius ſtellæ vires accipiat: ſi fixæ, ſcilicet, errantis, aut vtriuſque: idque ſiue quadrato, oppoſito, trigono, ſextili, aut coniũcto aſpectu. Quartò, quas ſimilitudines cometa referat: vt, ſi iaculi, aut lanceę imaginem, bella ſignificari: Si equorum, curruum, aut aureorum equitum, ſimili effigie effecta ventura. Si animalis alicuius, illius generi, aut alijs ab ipſo periculum imminere: & alia eiuſmodi, quæ tu te prudenter quidem á Plinio adiecta

putabis: Nam in generatione, & corruptione, formæ inferiores (vt Ptolemæus ait) à cœlestibus afficiuntur formis: vt ab actiuis passiua. Quòd si figuræ expertes fuerint cometę, insuetum aliquid hominibus venturum, prænunciabunt. Prętereà, quę de cometarum apparitione per domos dicta sunt, Lodouicus de Regijs, ad Patriarcham Constantinopolitanum, scribens, ait: Natiuitates, quę in cometarum apparitione habebunt in ascendēte, siue medij cœli angulo, signum, in quo vis cometæ lucebit, & domin⁹ exaltationis, vel dom⁹, fortis fuerit, singulare quippiam, ac maximum illis venturum, etiam vltra significatum propriæ figurę, nunciabit. Et, si in decima conuersionis annuę apparuerit, cū veloci Crinitæ motu, Regem, aut dominatorem venturum. In nona, Maximū Pontificem. In vndecima, gentium ductorem. Et si cum hoc fortunę solæ disposuerint, sine maleficiorum damnatione, aliquid diuinum affirmandum inde emersurum. Significationes prętereà inualescere, si propè Zodiaci cingulū, aut verticalis puncti culmen, vel nō ità procul, apparuerint. Hactenus ille, & nos de Plinij sententię interpretatione.

Lodouic⁹ de regijs.

¶ DE ALIIS COMETARVM ACcidentibus. CAP. XVI.

De

Vo supersunt nobis cometarum accidentia superaddẽda. Primũ, quo tempore, postquàm apparuerit, effectus ostendet. Secundũ, quantùm temporis eorum effecta durare poterunt. Ad primum quidem (relictis varijs multorum opinionibus) quandoquidem, & ipsi magnarum coniunctionum, vel eclipsium sunt fœtus, cum ipsismet cometis, & antè, effectus ipsos oriri assero. Cum vaporum enim eleuatione, & aêris, vel alterius elementi corruptione, necesse est effectus oriri: quandoquidẽ ipsi statim corpora afficiãt. Quòd manifestissimè intelliget qui, quę superioribus libris scripta sunt, attentiori animo legerit. Non tamen ita manifestè, sicut posteà suo tempore cernuntur. Ptolemæus autem, matutinos cometes celeres, vespertinos, tardos inducere effectus asserit. Quando autem ipsi celeres, & tardi venturi sint, Augustinus Nyphus hoc modo interpretatur. Si in ortu apparet, in primis quatuor mensib⁹ effectuum initium futurum. Si in angulo meridiano, in secundis quatuor mensibus venturum. In occiduo verò, in postremis quatuor mensibus initium expectandum futurum. Quo quidem, secundùm doctrinam eorum, quos legisse memini, &

Ptolem.

Augusti. Nyphus. lib. 2. ca. 9. iudiciorũ.

ni, & verius, & certius, rationique propinquius mihi nihil visum est: Quandoquidem cum eclipsium consideratione id ipsum habet commune. Ambigentibus autem, vbi tamdiù venenum latitet? Respondebim⁹, vbi illud, quod à rabido cane infertur, per tot dies, & mẽses, intra corpus delitescit? Adde, quod Orientale venenum, ex sua fortè natura, ob tenuitatem, aut aliã, nobis abditam, causam velociùs: Occidẽtale, ob crassitiem, tardiùs; medium verò, medio tempore agat.

¶ DE TEMPORIS DVRAtiæne. CAP. XVII.

QVanto tempore cometarũ effecta duratura sint, difficillimum est intelligere: Nã, nec horis apparitionis, nec diebus, aut mensibus, menses, & annos (vt quidã existimant) coniectari possunt, nec alio quodam astronomico precepto prefiniri, vel philosophica consideratione rimari. Sed ipsorum durationem ad effectuum & magnitudinem, & diuturnitatem maximè conducere arbitror. Nam, quæ diù ardenti igni materia, ob multitudinem, aut crassitiẽ, extitisse visa est, diù certè quous

tè, quousque, contraria qualitate præditus, nouus aliquis accedat influxus, operabitur in terris infectionem. Adde etiam, quòd ij, qui in signo fixo accensi fuerint (præsertim si dominatores vel ponderosiores habuerint, vel in signis fixis hospitatos) diuturniora, & importuna producent effecta: Sicuti in signis mobilibus breuiora: in communibus media.

Carmina Cometæ anni. 1577.

Romæ condita, per Richardum Materum Anglum.

ECCE Cometa nouus toto splendescit in orbe,
Qui importat varijs mysteria certa modis.
Ignis enim rapidus, cœlo demissus ab alto,
Terrenam inflammans tam cito materiam,
Præcedens fumus, quæ scintillare videtur
Caudaque, præmonstrans nuncia dira mali,
Hæreticis ignis ingens est, vindicta Deique,
Interitus reprobis, bella cruenta, lues.
Est gladius, fames, mors, luctus, lurida pestis:
Et mala plura malis iste Cometa notat.
Est iubar, & splendor, radiantis lampadis instar,
Demonstrans populo mysteria alta Poli.
Designans vultum fulgenti pneumate plenum,
Quem super infantes luminat ipse Deus.

Carmina Cometæ anni. 1577.

Est fulgor CHRISTI, vultus conuersus ad omnes
Ecclesiæ fines, quos vagus orbis habet.
Aurea stella micans, longaq; propagine crescens,
Ecclesiam Christi ritè notare velit.
Sideris & splendor sit pulchritudo notanda
In Christi sponsa, gloria, forma, decor.
Vt Solis quasi lumen, in æthere fulgens,
Imperium toto signant in orbe Papæ
Sit iubar Ecclesiæ vult ostentare triumphum,
Quæque reportabunt celsa trophæa Duces
Denique pax, & honor, decus, & victoria summa,
Christicolis cedit Ecclesiæ imperium.

¶ Præfa-

Præfatio in librum quartum, de Cometarum iudicijs. Ad Illustrem admodum dominum Bustū de Villegas.

Vlti quidem, illustris admodùm vir, conati sunt prognostica cometę huius anni. 1577. scribere: cui⁹ nos historiam tradimus. Horum autem pars maior, seipsos, & alios decipientes, in Capricornij signo apparuisse scripserunt. Quorum sentētias memorare, cùm falsum præposuerint principium, superuacaneum, ac superfluum putaui. Alij eum obseruarunt in Sagittario: quorum obseruationes, nostris, & amicorū nostrorum consonę fuere. Præsertim quę à Hieronymo Muñoz, viro apprimè docto, Valentiæ sũt factæ: cuius obseruationes à nostris, nec in minuto quidem dissensere. Alię sunt Fratris Ioannis de Victoria, in astrorum scientia dexterrimi, in Sagittarij signo cometem accensum fuisse affirmātis. Cuius sententia & Hieronymi Muñoz, hoc inter se differunt: quòd ille in Libra cometæ mate-

riam congregatam fuisse, & in Sagittario accensam, atq; efformatam asseueret: Hieronymus verò Muñoz, in Scorpione aggregatum, & accensum arbitretur Cometen: & antè decimam quintam Octobris diem factum fuisse credat. Ad cuius rei cõfirmationẽ (prætermitto eas, quæ, tãquã à viro docto, acutæ magis, quàm certæ, traduntur illi, rationes: ne fortè præfationis limites transcendam) quæ certè ex nautis, maritimis, & alijs hominibus, illi referuntur testimonia, pugnantia inter se sunt, & minùs consona. Ex quibus, & his, quæ à fratre Ioanne de Victoria scribuntur, quod certius videtur erui posse, est, septima Nouẽbris die primò emicuisse, primumque cometen visum fuisse. Quam sententiam, post curiosam, & longam, nobis adhibitam, inquisitionem ex nauigantibus, nauium gubernatoribus, & alijs maritimis hominibus, ab Hispali, & alijs partibus ad hanc curiam venientibus, idem resciuimus. Et nunc denuò ex Mexico accesserunt quidam, affirmantes, ab Indię maritimis, & nouę Hispanię incolis, septima Nouembris die visum cometen apud eos fuisse. Quæ omnia testimonia nostrã de prima cometæ apparitione videntur confirmare sententiam. Quæ quidem, de materię cometę aggregatione, & accensione, in hoc à Hieronymi Muñoz,

Muñoz, & fratris Ioannis de Victoria sententia differt, quòd illi in alijs signis aggregatum, & in Sagittario accẽsum arbitrẽtur: nos verò in Sagittario & aggregatum, & accensum fuisse credimus, ob eas, quas suo loco in hoc libro quarto assignabimus, rationes. Id nunc adnotantes, phęnomena, meteoraq́; spectacula nequaquam vegetare, nec diù ante, quám accendantur, foueri: sed cũ primùm eleuantur, aut paulò post, vel in nubes, vel rores, vel imbres densari: aut in grandines, niues, aut pruinas congelari: aut in fulmina, iacula, coruscationes, vel cometas accendi. Hoc tamen confiteor, cometas, copiosiori accendente materia, grandiores fieri posse, accensionis, ac flammæ vi extenuata sublimiùs: imò ad vltimũ vsque regionis ignis, & cõcauum Lunę, naturali motu flãmæ scandere posse: quod nec nos nostris his superioribus Commentarijs inter motus cometarum genera adnotauimus: nec ab aliquo adnotatum inuenimus. Quod quidem inter motuũ cometę species adnumerari posset. Verùm, cùm nec eius adnotatione natura cometarum variari, nec prognostica magnificari, aut significata mutari possint, non mirum est, si Philosophi antè nos animaduersione dignum non putarint. Fuit igitur die Iouis, Nouembris septima, quantũ con-

iectari

iectari possumus, accẽsus cometa: cuius si causã finalẽ spectamus, vt in 2. hui⁹ operis lib. adnotauimus, tãq̃ prænũcij futurorũ malorũ, terrenã Sphæram minantiũ sunt: eorũ tamẽ minę, & manifesta significata, quousq; ab oĩb⁹ perspicuè videt̃, nec sũt, nec cõiectari possunt. Ex manifesta igit̃ visione, quæ hui⁹ cometes septima Nouẽbris die fuit, sũt certè faciẽda iudicia: ab eoq; die horribiles timẽdę minæ. Adde, quod si antè fortè fuisset genitus, sub radijs Solis stetisset: proptereàq; videri nõ potuisse: imò, nec virtutẽ aliquã influẽdi (si ex se aliquã habẽt) sub radijs Solis habere potuisset: Sed egress⁹ radios Solis, sicut planetæ cõbustionẽ egredientes, maximũ robur nactus fuisset: & ab eo maximi roboris die, qui & primę apparitionis fuit, iudiciorum sumẽda sunt exordia. Hic tamen primus apparitionis dies in alio, quàm in Sagitarij signo, esse non potuit: cũ Sol vltimos, hisce diebus, Scorpionis gradus peragraret. Ergò, necessariò iudicia huius cometæ, tanquã Sagittarij filij, in eoq; signo geniti, sunt faciẽda. Quod si posueris tres dies plus, aut minus, à Nouembris septima, non multum iudicia variabis: quandoquidem semper in septima cœli domo, & in Sagittarij signo, à Soleque vndecimo, apparuisse necesse est. Quibus rationibus, & alijs, suo loco hoc libro quarto traden-

tradendis, nobis ipsis persuasimus, cometæ huius iudicia, tanquàm coniunctionis superiorum, & eclipsis proximè præteritæ filij, Sagittarijque; alumni esse tradenda. Quæ, ceu exẽpla, hoc libro quarto, in quo iudicandi cometas methodũ (Deo fauente) scribemus, referenda sunt. Quæ omnia dominationi vestrę, tanquàm in omni disciplinarum genere exercitatissimo, corrigenda, & Philosophię veritatis luce illustratissimo defendẽda committimus.

De Cometarum iudicijs, Liber quartus. FRANCISCO Fernandez Raxo, Medico Aragoniensi Autore.

De naturali propensione, qua homines, & artium exercitia sponte excitantur. CAP. I.

MNES scientiæ, quarũ comoditas humano generi ex vsu est, natura, arte, & exercitatione, qua fuere acquisitę, eisdẽ intelligũtur, coluntur, & augmẽtum suscipiunt. Natura nãq;, siderum virtute, singulis animantibus indidit voluptuosam quandã propensionem, ad eam artem, industriã, ac scientiam, quam ad singulorum conseruationem, & vitam necessariam fore pręnouit. Quam propensionem, promptitudinem, aut habilitatem, cœlitùs à summo largitore donatam, naturam, aut naturalem propensionem, Philosophi vocauere. Quæquidem, velut ars quædam ad alias artes, & industria ad omnes industrias, imò & scientia, ad

ad omnes ſcientias, largita fuiſſe videtur. Ex qua omnium principiorum exiſtit cuiuſuis artis, & ſcientiæ manifeſta præcognitio. Cuius propenſionis conſideratione illecti grauiſsimorum Philoſophorũ quidam, noſtrum ſcire quoddam reminiſci eſſe crediderunt. Hic eſt ſtimulus ille, qui non ſolùm pueros, ſed & grandiores natu, ſumptibus, & laboribus, ad artes capeſſendas, velut calcar, ſtimulat. Qui igitur hoc ſtimulo duct⁹, ad hęc Philoſophica legenda acceſſerit, ſecum naturam transfert: Artem verò iudicandi cometarũ effecta, tribus hiſce ſuperioribus cõmentarijs leget: exercendi verò formam, in hoc libro quarto inueniet. Sic optima methodo tradendæ naturaliter propenſis diſciplinæ ſunt. Vt enim Ariſto. & Galen. præcipiebant, oportet vniuerſalium theorematum cuiuſuis facultatis ſcientiam generalem artifices habere, & ſe ad perfectionem artis cõſequendam in particularibus exercere. Quod quidẽ exerceri, exercitiũ, ſeu exercitatio, eſt quæ ab artifice, præcepta artis artificioſè exercendo, editur actio: vel frequens, ac debita præceptorum vniuerſalium ad rem aliquam applicatio. Hanc igitur nos aggreſſuri, primũ eius cometę, qui pro exemplo eſt nobis frequentiſsimè tradendus, hiſtoriam deſcribamus.

¶ DE COMETAE ANNI. 1577. apparitione, & descriptione. CAP. II.

Nno à Christi Saluatoris natiuitate, sesquimillesimo septuagesimo septimo, nona Nouembris die, ex Catholicis Hispaniæ Regibus, secundo regnante Philippo, Caroli Quinti Imperatoris filio, insignis apparuit in Occidentali cœli parte caudę proceritate cometes: Quem, quinta post meridiem hora, Madriti turbæ intuentes, quidam ad plateas, & eminentiora loca, quidam ad turres, fenestras, & domorũ culmina, spectaculi raritate admirati, ruebant. Videbatur autẽ velut trans nubes luminosa flãma prodire, aut quasi ex perforato (vt vulgus aiebat) cœlo luminosa flamma exilire, candore quodam fumoso, aut cineritio micans. Erat autem luminosum cometæ corpus, multo maius Venere, caudæ verò longitudo duo fere signa pertingebat, densior, & angustior initio, procedens verò longiùs à sidere latior & rarior, in sublimiori cœli parte latiori, in Horizonte longiori spectabatur cauda, curua obliquitate ad meridiem, è sui medio in gibbũ vergente: Orientem autem versus, latiorem caudæ

cuspidẽ

cuſpidem retorquẽte, capillamẽtum, velut equina cauda, à cometæ centro prodibat: aut velut à radice caudæ equinæ vocatæ herbæ ſurculi, vel virgulę, modica obliquitate flexi, pullulare ſolẽt, ſideris longa procedebat cauda: cuius latitudo (quantũ cõiectari potuimus) in decẽ ferè gradus capillamentũ extẽdebat. Color verò tám corporis, quàm caudæ candidus erat, non ex purpuraſcente candore, qualis eſt Iouis: aut ex nitido perlucido, & terſo qualis eſt Veneris, ſed potiùs argẽteus, qualis eſt Lunę candor, cęruleo, ac ſubpallido mediocriter mixtus. Imò & candor ille ſubfumidus ac martialis erat: qualis qui in clibano, aut gypſeis furnis flammam immediatè pręcedit, aut parum cãdidior: colore ſimilis illi, qui ab Hiſpanis vocatur *Leonado:* poſteà puniceo permixtus eſt viſus. Apparuit autẽ nobis ea ipſa, qua dixim⁹ die: quanquàm quidam fide digni venerunt ad nos, affirmantes ſe pridie, paulò poſt Solis occaſum tenuiori cauda cometam perſpicuè vidiſſe. Renunciatum etiam fuit per itinerarias literas amicis quibuſdam noſtris, ſeptima Nouembris die, antè quàm nobis Hiſpali, viſum fuiſſe. Hæc autem ſcribentibus, oſtendit nobis illuſtriſsimus dominus Buſto de Villegas eiuſdem cometæ depictam effigiem à fratre, Carthaginis

Indicæ gubernatore, per itinerarias literas demissam. In quibus affirmabat, die Iouis, & Nouẽbris septima, post Solis occasum, picturę illius similẽ in ea ciuitate apparuisse cometen. Quod quidem ego verius, & certius, rationibus posteà dicẽdis, iudicaui: quanquàm Hieronymus Muñoz Valentinus, vt in præfatione huius libri retuli, aliter sensisse videatur.

¶ DE COMETAE MOTV.

CAPVT. III.

QVinq; motuum generibus moueri Cometam obseruauimus. Primò caudæ motu quo ab Oriente ad Septentrionẽ motus est: nam prima apparitionis die duodecimam cœli domum: vltima verò, qua delituit, quartam caudę cuspide respiciebat: quo fit, vt caudę motu ab Oriente ad Septentrionẽ motus sit. Secundò ad motum flammę ab infima scilicet sphæræ ignis parte ad cõcauum orbis Lunę, alio ab his rursus triplici, quod curiosiùs obseruauimus, mouebatur motu: nõ solum nos, sed quidam ex amicis nostris, in Astronomicis instrumentis & conficiendis, & exercendis dexterrimi, qui obseruationes nostris consonas, nobis tradidere.

dere. Raptu scilicet & secundum longitudinē, & latitudinem. Raptu, quo in viginti quatuor horarū spacio totā sphęrā, sicut & alia sidera peragrabat. Alio secundū lōgitudinem: vltimo secūdùm latitudine: cuius diurnus motus erat, secundū longitudinē duorū graduum, & minutorū viginti: secundùm verò latitudinem duorum graduum, & minutorum quadraginta. Obseruantes autem locum eius, quem vocant Astronomi apparentē, inuenimus esse ea ipsa noua, qua nobis visus est, die, in vigesimo secundo gradu, & quadragesimo minuto Sagittarij, declinationis Meridionalis, viginti & tres gradus, & minuta viginti & duo habentem: latitudinis Septentionalis, viginti tantummodo minuta. Quare, si die Veneris pridie apparuit, oportebat in vigesimo gradu, vigesimoq́; minuto, ex computatione motus eius regularis, apparuisse: declinationis Meridionalis viginti sex gradus, & septem minuta habuisse, & die Iouis, Nouembris septima, qua visus est Hispali, in decimo octauo gradu Sagittarij emicuisse: & viginti octo gradus, ac quinquaginta duo minuta declinationis Meridionalis tenuisse: quod mihi, ob eas, quas postea retulero, causas, & certius & verius visum fuit, & cum amicis antè disceptatum. Caudæ proceritate non statim à prima ap-

paritionis die viguisse visus est: sed paulò tẽnuior, & breuior primis statim spectabatur diebus, et in summo cœlo, quàm cùm in Horizonte descendebat: quanquàm celeriùs quàm, decreuerat, est aucta cauda: intra tres enim dies in immẽsum creuit, & vsq; ad Solstitij Hyemalis diẽ nihil visus est minui. Ea veró, quę Solstitij diẽ successit, nocte perspicuè, nõ autẽ multò, decrescere apparuit: minui autẽ paulatim perseuerauit, quousq; duodecima Ianuarij die, ad vesperam exiguus mihi visus, sequenti nocte, accedentibus clarioribus Lunę radiis, in pectore Pegasi prorsus delitescens, absumptus est in Occidentaliori angulo stellarum triangulum inibi constituentium: inter duas scilicet quintæ magnitudinis stellas, quæ Occidentaliorem angulum simul efficiunt, & tropicũ Cancri, ab eo duos vel tres distantis tantùm modo gradus. Ex qua descriptione constat tria ferè signa secũdum longitudinem percurrisse, & secundum latitudinem à tropico ad tropicum: à tropico scilicet Capricornij ad tropicum Cancri, non multò plus aut minus, motum fuisse.

¶ DE PARTICVLARI LOCO IN *quo Cometes apparuit, & aspectibus, seu configurationibus, quas cum stellis peregit.* CAP. IIII.

Com-

Omputando igitur à die Nouembris
septima, inter stellas, quę in pede Ser-
pentarij sunt, & Sagittarij arcum ap-
paruisse visus est: Mercurio duodeci-
mum cùm dimidio eiusdem signi ferè gradum
peragrante, ab Iouis & Veneris sextili recedens
crinita, ad sextiles Martis radios ferebatur, quem
vndecima Nouembris die planè ad vesperam cō
spexit. Quadratum verò Martis die eiusdem mē-
sis trigesima circa meridiem perfecit. Congressus
illius cum Saturno decima sexta eiusdem mensis
die ante mediam noctem fuit. Aspectus autem
Iouis quadratus, decima quinta Nouembris die.
Trinus verò vigesima octaua die, circa mediam
noctem, compleuit. Venus autem sextiles radios,
vigesima nona Nouembris die, summo mane ad
Cometam immisit. Luna tandem duodecima
Nouembris die, vltimum Sagittarij gradum
cūm Cometa peragrabat. Vigesima eiusdem mē
sis tetragonos, vigesima nona oppositos illi ra-
dios immittebat. Nouo rursus lumine prædita
Luna clarioribus radijs Cometæ locum illustran
te, nouo hoc accedente lumine prorsus ille deli-
tuit: nec vestigium quidem amplius est vi-
sum. Has errantium siderum cum crinita confi-
gurationes, quia alicuius momenti ad particu-

Iare iudicium esse poterũt, eas ideò venari, & describere, pro viribus, conati sumus. Quãquàm, ne, vel in momentanea quidẽ re, quæ vera non sunt aliquãdo scripsisse videamur, propter paralaxim, & incertum, ac inæqualem eius motum, minùs certa cõfigurationum tempora habuisse fatemur. Nam postquàm ad æquinoctialem circulum, ad quem die Iouis, vigesima prima Nouembris, peruenit, tardior factus est motu: tardissimus veró, postquàm Sagittarij signum, trigesima Decẽbris die, Mercurius egressus est.

¶ DE COMETAE ITINERE.

CAPVT. V.

(.·.)

Ter autem, quod peregit, tale fuit: circa stellas de natura Martis, & Lunę, quæ inter pedem Serpẽtarij, & arcum Sagittarij sunt, Cometes exortus videtur: & eclipticam lineam trãgressus est: statimq́; pòst decimam sextam Nouembris diẽ, cœpit supra Saturnum eleuari: deinde, superioribus capitis Sagittarij stellis ad Meridiem relictis, atque etiam illis quæ sunt in dextro Serpentarij humero

humero, atque manu, ad Septentrionem, per earum medium migrauit: quousque Herculem, & Lyram ad Aquilonem, & stellas, quæ sunt in capite Capricorni, ad Austrum relinquens, per rostrum corui, eius lucidiori stella nouem gradus ad Septentrionem prætermissa, & quæ sunt in manu vrnæ ad Austrum, Delphini caudam ferè tetigit, eius constellatione ad Boream derelicta: & stella, quæ in humero vrnæ secundæ magnitudinis est, ad Austrum viginti ferè gradus, caput Equiculi ingressus est. Deinde stellã, quæ in manibus Pegasi lucet, Meridiem versus per quatuor gradus prætermittens, cygnum, ad Septentrioné etiam, multò maiori distantia reliquit. Qui, cùm propè stellas brachij sinistri Pegasi esset, per carũ latus eiusdem Pegasi pectus ingressus est inter duas stellas, angulum trianguli acutum efficientes, iuxtà tropicum Cancri ab hominum oculis prorsus euanuit.

¶ DE FIGVRA COMETAE *erigenda.* CAPVT. VI. (.·.)

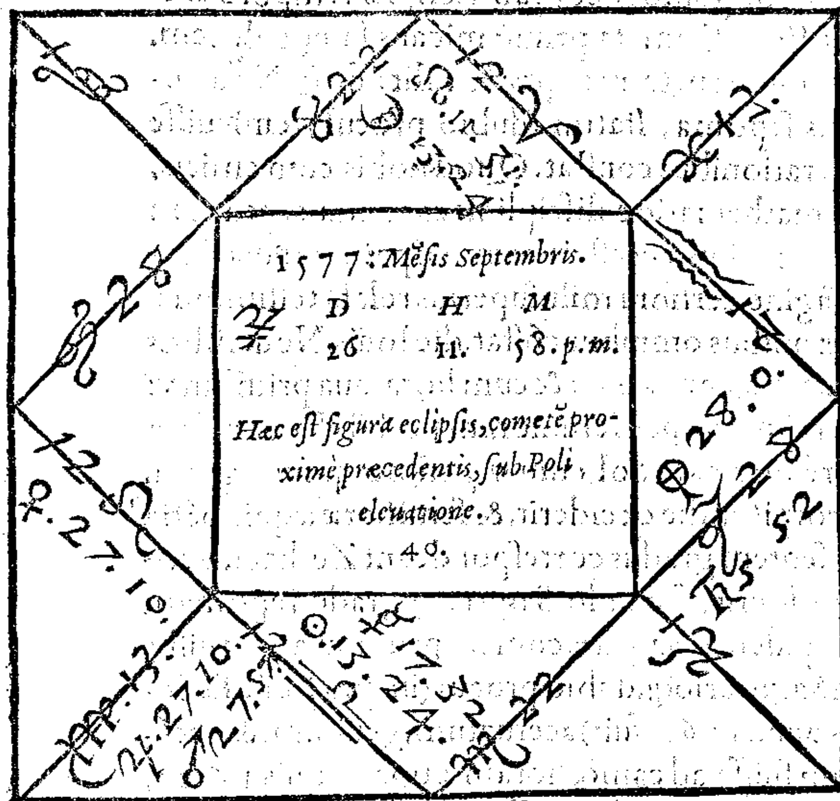
Tineris cursu finito, figura cœli apparitionis Cometę describẽda est. Quæquidẽ, primo apparitionis tempore ad iudicia erigenda erit. Erigenda etiam est (secundùm grauiorum Astronomorũ sententiã), pręcedentis eclipsis, aut coniunctionis magnæ, medij tẽporis figura. Quod si certũ apparitionis tẽpus haberi non poſsit, sequentis cõiunctionis, ex Hali Rodoam consilio, erit depingẽda figura. Verùm, quia hæc, cuius nos historiam descripsimus, die Iouis, Nouembris septima, apparuisse constat, tùm ex supra dictis testimonijs, tùm etiam quòd Luna, omnium Planetarum radijs, diuersis aspectibus, à quinta ad septimã mensis diem, acceptis, Martis coniunctionem ingressa, Cometen videtur impulisse: Luna enim, virtutum delatrix est, defertq́ue siderum vim ab stellis ad stellas, & à stellis ad terram. Et inde est quod mutationes omnes (vt Galenus ait) Lunę terrena debeant: quarum vehementiores sunt, quando ipsa cum Sole, vel alio Planeta coit: has succedunt (vt idem Galenus testatur) Diametræ: pòst quadratæ cõfigurationes: sextiles autem & trinæ minùs validæ sunt. Luna igitur à Solis sextili, die Nouembris quinta decedens, Iouis coniunctionem,

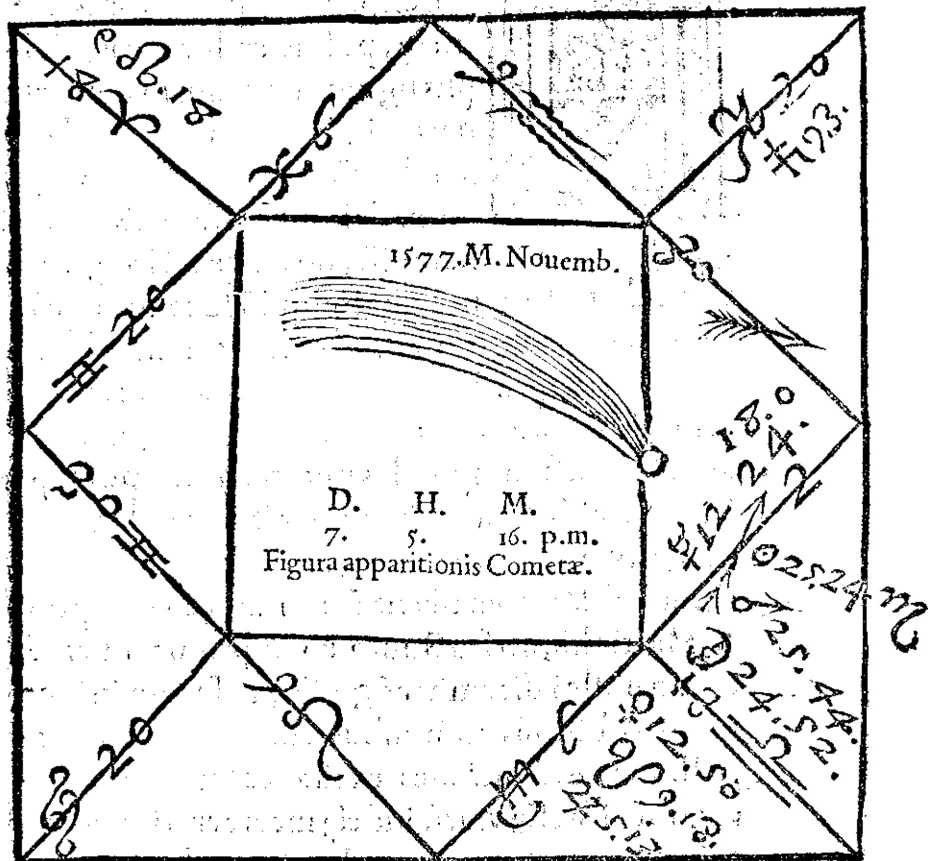
Lib. 3. dierum decretoriorum.

Eodem libro.

nem, Saturni quadratum, Veneris congressum Mercurijq́ sextilem peregit. Et cum horum omnium Planetarum virtutem, deferendo Martis vim, coniunctionem eius petens reciperet, Cometæ huic (meo videri) vltimum impulsum dedit ex opposito loco, quo Eclipsis tempore fuerat. Vnde Cometa primò micans Lunę colorem, fumosiorem tamen, præ se tulit: dieq́ Nouembris septima, statim (dubio procul) emicuisse his rationibus constat. Quod nobis cum amicis, in mathematicis disciplinis exercitatis, primùm altercãtibus, accesserunt ex Hispali, & Indiæ Carthagine, certiora mihi superiùs relata testimonia. Ex quibus omnibus cõstat, die Iouis, Nouembris septima, apparuisse: & cum hora, qua primùm videri potuit, per semihoram pòst Solis occasum ferè fuerit, & Sol cum vigesimo quinto gradu Scorpij ea die occiderit, & semihoræ æquinoctiali, septem gradus correspondeant Zodiaci, verisimile erit, secundo Sagittarij gradu septimam cuspidem occupãte, cometẽ primùm apparuisse: in Sagittarioq́, dubio procul (in quo Eclipsis Solis anni. 1564. fuit) accruatum, genitum, & accẽsum fuisse: ad eamq́ horam apparitionis primæ, figuram erigendam esse: quam infra depictam videbis. Post quam figuram, Eclipsis Lunæ, mẽsis

Septembris (à qua, & à Iouis & Martis coniunctione præcipui Cometæ erunt educendi parentes) depinxero.

1577. M. Nouemb.
D. H. M.
7. 5. 16. p.m.
Figura apparitionis Cometæ.

¶ DE ECLIPSIS LVNAE MENsis Septembris, anni. 1577. significatis.

CAPVT. VII.

Is Eclipsis, & apparitionis Comete, positis cœli figuris, Eclipsis significata, tãquàm Cometæ parentis, sunt breui referenda cõpendio. Circa decimam cœli domum deliquium fuisse, Martemque dominatorẽ habuisse, nõ est quod longa oratione demõstremus: qui Eclipsiũ loca gubernãs, tonitrua, coruscationes, fulgura, volantes ignes, & Cometas producere solet, tẽpestates preterea, & maris agitationes, ac proinde naufragia, nauiũque submersiones, quales per effectuũ tẽpora spectari poterũt. Corrũpit insuper Occidẽtales, quos excitat, ventos: ad cuius corruptionẽ sequitur alimentorũ & terrę nascentiũ siccitas, & corruptio: & Martialiũ, ob fructuum corruptionẽ, ingentẽ, quam posteà dicemus cõgeriẽ: præsertim in iuuenibus, & biliosis hominibus. Excitat & bella, rebelliones, & seditiones: excitat & fures, occursores, obsessoresq́ue viarũ: indeq́ue incarcerationes, captiuitates, verbera, & multas in patibulis mortes: libidinis excitat similiter ardores: inde stupra, & innumeras fornicationes. Et quia Eclipsis in

Arie-

Arietis signo fuit, morietur ex minoribus animalibus multa: præsertim oues, capræ, & porci: erũt que horum infiniti aborsus. Incipient eius effectæ in principio Februarij, durabun'q; ferè quatuor menses. Et quanquàm his omnibus, quibus visus est, futurus sit infaustus, multò magis prouincijs, regionibus, & ciuitatibus igneę triplicitati subiectis. Et quia ex Eclipsis Imperatoribus iudicanda sunt Cometæ futura euenta, quę ideò in vnum conspirant, magis particularia Eclipsis iudicia ideò tradere non libuit. Sed iam ad Cometæ iudicia accedentes, quia quidamità toruè omnia intuentur cælestia, vt si quid in sublimioris scientiæ defensionẽ, veritatis amore, dixerimus, maliciæ ardore dictũ suspicentur, Senecæ verbis sequentẽ tractationem ordiamur.

¶ STOLIDORVM HOMINVM esse, quæ rarò spectantur in sublime prodigia non meditari. CAP. VIII.

(.:.)

Emo vsque adeò tardus, hebes, ac demissus in terram est, qui ad cœlum oculos, & ad diuina mentem non erigat: meditabundaq; consideratione

consurgat: dũ & nouũ extraordinariũ, raroq́; visũ portentum spectatur in sublime. Et quemadmodum illud rarum est, ita aliquod extraordinarium significatum secum afferre non meditetur: & illius significati desiderio non anxiè rapiatur: nisi quos tumida arrogans, & vana superbia, tantum caliginis, & nebulę oculis intellectus anteposuisse videtur, quod solùm id posse sciri, quod ipsi norunt, existiment: & cętera, seu Philosophica, siue Medica, vel Mathematica sint, vana, futilia, & superstitiosa arbitrentur: ita, vt, si quid ex Philosophica contemplatione prædixeris, dęmones dicant, vt id verum fieret, effecisse: quasi hi pro arbitrio causarum naturalium effecta mutare posint. Et tandem quæcunq́; ignorant, etiam si ex Aristotele, Platone, vel media ratione ea deducta demonstraueris, ad tãtam dementiam eos sua deduxit superbia, vt tumida verborum ambagine & te, & Philosophos hallucinari contendant. Hæc paucula non potui, ob quosdam huius curiæ tumidos susurrones, excãdescẽs non dicere: qui ea solùm, quæ nouerũt ipsi, sciri posse arbitrãtur: quanquàm natura nostra propẽsior semper ad demonstrationem, quàm ad reprehensionem fuerit. Iudicia tamẽ particularia aggressurus, scio multorum iudicijs vltro subijci. Verùm, si docti fuerint

fuerint, hæc illis corrigenda tribuo: si verò quales depicti à me sunt, scio latissimam me illis apposuisse, suæq; arrogantiæ, detractionis mensam. Verùm, ad nostra reuertentes, particularium portentorum prognostica & effecta inuenire difficillimũ est. Ità enim Hip. iudicium difficile esse ait: &, cùm iã inueneris, imperitis, & vulgaribus pronunciare, nefas. Verùm, vt summi Conditoris maiestatem, & prudentiam, qui posuit prodigia super terram, (vt ait Propheta) laudemus, methodũ, ac iudicandi formam iamiam aggrediamur.

¶ QVID PRIMO FACIENDVM *ad Cometarum iudicia.* CAP. IX.

PRimum quidem non solum huius, sed aliorum omnium Cometarum parentes, & causę inuestigandę sunt: quales (vt superiùs diximus) superiorũ coniunctiones & luminarium Eclipses esse solent: quales huius, quem superiùs descripsimus, fuere, superiorum coniunctiones & Eclipses antecedentes: pręcipuè & proximè, coniunctio Iouis & Martis, vigesimæ quintæ diei Septembris ante Meridiem, & Eclipsis

potius

potiùs Lunæ, diei ſequentis circa mediam noctẽ. Quorum radijs terra infecta, exhalationibuſque ſcatente, superuenientibus pluuiis (poſt ingentes enim pluuias ait Ariſtot. Cometas oriri) antipariſtaſi quadam, exhalationes congregatæ, facilè ſideri atrahenti ceſſerunt. Quomodo autem id factũ fuerit, nunc paulatim explicabimus. Quod maximam vim in Cometa producendo habuit, Eclipſis Lunæ proximę præteriti fuit, in tredecimo Arietis gradu. Eiuſmodi Eclipſis cauſa efficiẽs eius exiſtẽs, veriſimile erat, in aliquo igneę triplicitatis ſigno cometem producturum: & ſi in eo certè ad quem Eclipſis Almuten, & alij ſignificatores fortiores emittebãt radios. Quem etiã radij eiuſmodi infectum quodammodo, aut debilem ex Solis Eclipſi anni. 1574. adhuc inueniebant. Emittebãt autem ad Sagittariũ, Luna quidem trinos: Sol veró ſextiles: Mars, Eclipſis Almutem, cũ Ioue exiſtens, ex Virginis ſigno tetragonos: Mercurius, Martis Almutẽ, & hoſpitator ex Libra ſextiles: Venus tandem ex Leone trinos. Tantus autem radiorum cõcurſus, in Sagittario præcedens, quandoquidẽ in triplicitate ignea erat Cometa futurus, quid mirùm, ſi in ſigno, ad quem tot radiorum vires confluebãt, accẽſus ſit? Adde, quòd Mars, Saturni quadrato infectus, ſex tiles

les ad eundem locum, nona Octobris, & sequentibus diebus, eo aspectu materiæ congregationẽ fouens, emisit radios. Coniectãdum insuper erit, in quo Sagittarij gradu potissimùm accendi potuit. Eclipsis gradũ tredecimum Sagittarij partiliter respiciebat: quem Mercurius peragrabat eo, quo Cometes accensus est, tempore. Vnde verisimile est locum, eiusmodi radiis luminarium deficientium (vt Astronomi vocant) infectum, & Mercurium in eo repertum, vapores suæ infectionis simillimos attraxisse. Cuius verò naturæ fuerint, omnium ferè Planetarum confluentibus radiis, coniectari certè poterit qui singulorum, inibi confluentium, siderum vires examinauerit. Nec Saturnum à Cometæ conuentu excludimus: quandoquidem recenter accensus eius passus est cõgressum: & domũ vtramq; suam peragrauit.

¶ QVO MODO MAIORVM SENtentia, de loco, in quo Cometæ fiunt, sit intelligenda.

CAPVT. X.

Ocum Zodiaci, in quo fiunt, primùm ex superioribus repetentes, quandoquidem ex loci natura errantium siderum coniectantur vires, in Plane-

Sẽtẽtia notatu digna, etsi obscura.

tarum exaltationibus, vel locis exaltationi oppositis, sentiunt Arabes, astrorum periti, fieri crinitas: nos verò multò aliter sentimus. Non enim, si in his tantùm locis fierent, in Leone, & Scorpione apparere potuissent: cùm nullę inibi stellę exaltentur errantes. Imò neq; in Gemini, aut Sagittario vnquàm apparuissent: quandoquidem inibi nullus exaltetur Planeta: sed caput tantùm, aut cauda Draconis: cuius contrarium historiæ comprobant, & nos experimur. Fiunt igitur in aliis Planetarum dignitatibus essentialibus dignitatibus oppositis: vel (vt hic, qui traditus est pro excẽplo, Cometes,) in opposita domo, & exaltationis Mercurij quadrato: idq;, quoties Planetæ, significatores, promissores, vel Imperatores, vigẽtibus adhuc coniunctionibus magnis, vel Eclipsibus, ibidem vel fuerint, vel per tempora Cometam promittentia summum ius habuerint: aut in id cœlitus conspirauerint. Quæ quidem sententia, quia maximi, ad hanc doctrinam intelligẽdam, momenti est, radicitùs interpretanda, aut perspicuo orationis contextu primò ponenda venit. Fiunt igitur Cometę in domibus, exaltationibus, vel Planetarum carpentis: aut in locis his oppositis: aut fortè quadratis, quando significatores, promissores, vel Imperatores, vigentibus adhuc

coniunctio

coniunctionibus magnis, vel Eclipsibus ibidem cœlitus conspirauerint: vigere autem dicuntur per illud temporis spatium, per quod se orbes, seu accedendo, siue recedendo, contingunt. Quoties igitur hi Eclipsium Imperatores (qualis est Almuten illius loci, in quo fit magna coniunctio, vel Eclipsis) qui ijdem significatores sunt earum rerum, quæ per coniunctiones magnas, vel Eclipses fuere significatæ, & promissores Cometarum, & aliorum prodigiosorum euentuum, vel fuerunt in domo, exaltatione, carpento, vel quadrato, aut in locis his oppositis, dum Eclipses vigebant, & si non ipsis vigentibus per tempora saltem Cometam promittentia, (quod tempus, Cometam promittens, numerandum venit ab hora coniunctionis magnæ, vel Eclipsis, vsque ad vigorem temporis effectuum.) Quoties igitur in dictis locis per nunc dicta tempora fuerint, vel summum ius habuerint, in angulis, vel fortissimis locis existentes, aut in eisdem locis cœlitùs forti aliquo aspectu conspirantes: qualis est oppositus, vel tetragonus, Cometas producere solent. Vnde, ad producendos futuros Cometas dominatores magnarum coniunctionum, vel Eclipsium, sunt respiciendi: & si hi, qui in propriis domibus,

exaltationibus, carpentis, & his quadratis, vel oppositis, per tempora Cometam promittentia, fortes vel fuerint, vel summum ibi ius habuerint, vel cœlitus conspirauerint, Cometam ex sua natura inibi producēt: qualis ille, qui pro exemplo nobis traditus est. Cuius proximi Cometæ parentes fuere, cōiunctio superiorum in virgine, & Lunę defectus in Ariete. Prætermitto alias, magis distantes, & superiorum coniunctiones & Eclipses. Horum duorum locorū Imperatores sunt, Mars, & Mercurius. Examinemus nunc quis horum plus habet in duobus hisce locis: & ille est Cometæ promissor. In loco Eclipsis Lunæ, qui est gradus Arietis tredecimus & minuta viginti quatuor, Mercurius tantùm habet terminum: verùm Mars summum ius ibi habet, qui quidem Eclipsis tēpore in virgine erat: cui dominabatur Mercurius sub radiis Solis, & in opposito Lunæ, tempore defectionis repertus, vim suam Soli in oppositos Lunæ radios tribuens. Coniunctio præterea superiorum, Eclipsim præcedens, in suo carpento facta est: quod est in sua dignitatum congerie, in domo scilicet, exaltatione, & facie. Ex quibus omnibus, sigillatim seorsum examinatis, liquidò constat, Mercurium fuisse præcipuum Cometæ promissorem, Qui in Sagittario (vt superiùs diximus)

Cometæ promissor quomodo examinā-dus.

Quid carpentum.

mus) repertus, locus domui suæ oppositus, & carpento quadratus, apto suo tempore opus perfecit. Quare, qui plus in generatione Cometæ habuit, Mercurius certè est: secundò deindè Mars, propterea, quòd Almuten Eclipsis proximè præteriti fuerit. Qui quidem quia effectuum efficacia Mercurium excedit, & Mercurius potiùs industriam effectis, in mixtis significationibus, quàm effecta ipsa excitet, in hac eius cum Marte mixtione Martis effecta magis erunt manifesta; verùm Mercurialibus industriis perpetuò inuoluta: ita, vt vix effectus sine vtrisque, confusa mixtiones, reperiri possit. Deinde succedit Iuppiter: qui in superiorum coniunctione comes illi fuit; & in eius domo materia Cometæ attracta, vnita, congregata, & accensa est. Deinde Luna: qui locum congregationis, Eclipsis tempore, trina irradiatione respiciebat. Deinde Sol, & Venus: qui, etsi debilioribus radiis, in id tamen signum cœli iis conspirabant.

¶ QVID AD EXACTA COMEmetarum iudicia faciendum. CAP. XI.

Tigitur vniuersali præcepto, velut anacephalæosi omnia comprehendamus, ad exacta Cometarum iudicia

primum apparitionis tempus est exquisitè inquirendum: deinde, locus primæ apparitionis fidelissimè examinandus: póst, Cometę forma, figura, longitudo, declinatio, latitudo, color, & magnitudo sunt aptè depingēda: motus etiam, iter, quod peregit, durationis tempus: configurationes, & occursus cum errantibus, & fixis, depressiones sub eis, & eleuationes super eas, sunt curiosiùs describendæ: quod & me fecisse vidisti: & te, iudicem futurum, facere percipimus. Deinde, his omnibus aptatis, Cometæ promissor erit inuestigandus ea, quam tradidimus, methodo. Quique omnes eius promissores, qui per ea loca, quę Cometa lustrauit, suum venenum (si ita libuerit appellare) insperserunt: ea enim loca peruadit, ad quæ alimenti quotidiana attractio ducit: materia, enim, ac loci infectio, Cometæ itinera demonstrant: motus verò qualitatem, quantitatem, & formam Planetæ progenitores exhibent. Vnde est, vt signa, & loca, quæ peruadit, & ad quæ cauda mouetur, infecta esse demonstret. Proindeque ea esse malè affecta, velut præconio signo, desuper monstrando vadit, seu signis, subiecta, siue verticalia, mea hac oratione intellexeris loca. Et, postquàm te, his suppositis principiis, ad iudicium parauercis, promissores, pa-

patentes, significatores, pædagogos, aut Imperatores, aut quomodocunque aliter libuerit appellare (aliis enim permittimus de nominibus certare: dummodo inter nos de rebus conueniat) sunt seorsum examinandi: prospiciendumque quis eorum, tàm in antecedentibus Eclipsis, vel coniunctionis magnę, quàm in Cometæ apparitionis figura, dignitatum multitudine, cæliuè positu, & aliis omnibus sui iuris præeminentiis, fortior, robustior, ac dignior sit: & ex eo primam iudicandi ansam capies. Cape deinde secundum: pòst tertium: & tandem, suo ordine, quoscunque in ea loca cœlitùs conspirare perspexeris. Vt in eo, qui propositus nobis est exemplo: in quo Mercurius dignitatum multitudine vincit. Deinde Mars: tertio loco Iuppiter: quarto Luna: pòst Venus: deinde Sol. Quorum duo priores, effecta, qualiacunque futura sint, mouebunt. Reliqui verò, effectis accidentia, suæ naturæ consona, insinuabunt. Vim enim inficiendi, aliquidque efficiendi, & materiam Cometæ attrahendi, loco illi cœli, à quo Cometæ vapor attractus est, Mercurius, & Mars dedêre: reliqui verò, mitiori vi conspirantes, colorem, & alia accidentia

videntur potiùs iuuasse, quàm essentiale aliquid tribuisse. Vnde, in effectis perquirendis, & iudiciis proferendis, his duobus vim, & naturam: reliquis verò euentuum accidentia tribuemus.

¶ PROMISSORVM SIGNIFI-
cata esse ad iudicia primùm consideranda.
CAPVT. XII.
(∴)

Vpra dictis hisce iactis fundamentis, & ad iudicia particularia descendentes, hoc commune præceptum statuimus: Promissorum scilicet illustrium, & signi, in quo Cometes apparuit, significata esse schemate breui, vt infrà videbis, oculis iudicis anteponenda: ex quibus, illa certiora fore iudicabis, in quibus omnes, aut pars maior assensêre: sicut minus certa, in quibus dissensêre. Schema autem tale est.

¶ Mercurij Cometa significat.

Bella,
Famem,
Pestem,
Magni viri mortem,
Mercuriales capitis morbos,
Inopinatas in Mercurialibus mutationes.

¶ Iouis Cometa significat.

Anni fertilitatem,
Ventos salutares,
Pluuias opportunas,
Febres continentes,
Variolas,
Morbillos, & alias huiusmodi Iouiales, ac sanguineas affectiones.

¶ Martis Cometa significat.

Bella atrocissima, & quæ ea sequuntur,
Rixas,
Seditiones,
Vexationes,
Tumultus,
Incendia,
Sanguinis effusiones,
Latrocinia,
Cædes,
Captiuitates,
Magni alicuius viri, aut fœminæ mortem,
Pestes, & Martiales ęgritudines,
Tonitrua,
Coruscationes, &
Fulmina. Vnde maria, præter solitum, agitabuntur: & crebriora contingent naufragia: audaciæ quoque suprà vires Occidentalium.

¶ Sunt prætereà aliorũ omniũ Planetarũ, ad Cometæ generationes cõfluẽtiũ, proprietates spectãdæ. Et Saturni etiã: propterea, quòd cõgressum, & ambas ei⁹ domos, Cometa peragẽs, multũ ei⁹ virtute stimulatus, malitiæ significationẽ adaugebit.

¶ *Sagittarij Cometa significat.*

Bella, & alia sæuissima mala, multorum cæde plectenda.
Deprædationes,
Captiuitates,
Metum,
Lucrum,
Rebellionem ciuium,
Nobilium depressionem
Hispanorum Occidentalium subuersionem,
Regum Occidentalium, ac nobilium mortem: & alia quę suo loco recensuimus: quæ, quia ex libro. 3. transferri possunt, superfluum videbatur ea hic describere.

¶ QVOD BELLA, EX MAIORI *promissorum parte, Cometes portendãt.* CAP. XIII.

Nunc igitur, positis antè oculos promissorum, & signi, in quo Cometa primùm apparuit, significationibus, bella

bella (vno excepto Ioue, minori vi prædito) significant : conuenientibus in significatione, omnibus. Superest belli causam, quãtitatem, qualitatem, & locum præsagire. Et, quia Cometa in Sagittario, Iouis domo, religionis, iustitiæ, honestitatis, & sanctimoniæ domino apparuit, bellorum causæ, propter harum causarum aliquam, aut earum nomine, oriẽtur: Aut saltim, quia Mercurij astutia, & industria magistri dominium vincit, sub ficto religionis, boni publici, honestatis, aut mediocris gubernationis, nomine, seditiones impendebunt, ac bella Qualitas bellorum, Mercurio, & Marte excitantibus, crudelitatis, & industrię plena erit: astutę enim, & inopinatę, excogitabuntur hostem decipiendi artes: nec vllum deceptionis genus aberit: omnisq; industrię modus tentabitur. Quas, Martis significationes comitabuntur: velut sunt cędes, sacrilegia, furta, tumultus, vexationes, incendia, deprędationes, violentiæ, & inauditæ in hostes sæuiendi formæ. Erunt etiam ingentes concursus equitum, & equorum, eorumq; mortes propterea, quòd Cometes in Sagittario, signo equino, ortus, per equiculi caput permeans, in equi Pegasi pectore extinctus est. Ex configurationibus, quas in itinere cum errantibus, & fixis stellis peregit, si tantum,

ab re medica, ocij esset nobis, vt alienæ facultatis effecta, longa contemplatione, venari possemus; mira prædiceremus: verùm, quia hæc furtim scribimus, tempus hoc ægrotantibus surripientes, ne fortè antè Cometæ effecta, bona ex parte, finiantur, quàm hæc in lucem prodeant, quę satis longa fore iudicamus, artem tantùm iudicandi demonstrantes, quędam velut exemplo trademus.

¶ QVOD MERCVRIVS COMETÆ *patrens præcipuè extiterit: & quo modo ab eo iudicandi principium sit sumendum.* CAP. XIIII.

Rimùm, Cometa cũ Mercurio in eodem signo, & in eadem facie, & fortè in eodem termino, ne dicam in eodẽ gradu, cõgregatꝰ est: verisimile enim erat, pendulam eius materiã dominatorẽ attraxisse Mercuriũ: & in primo eius accẽsionis impetu părũ ab eo recessisse: aut, velut qui artificio cõficitur ex nitro, carbone, & sulfure, volãs ignis, qui apud nos frequẽtissimè cõspicitur: ijs enim in primo accẽsionis impetu, impetuosè motꝰ, velociùs multò, quàm posteá mouetur eàdẽ ratione, cometes potuit quinq; aut sex gradus, quibus à Mercurio in prima apparitionis die distare videbatur, in primo

primo accensionis impetu percurrisse. Quod si quis illud concedere nolit, in vno saltim signo, Mercurium & Cometam apparuisse fatebitur. Contemno enim illorum referre sententias, qui in Capricorno, cęcutientes, apparuisse tradiderunt: quandoquidem in septima apparuisse cœli domo, prima, secũda, tertia, & quarta die, nullus, qui cœlum aspexerit, negare poterit: totam autẽ septimam domum, Sagittarij signũ occupabat. Quis ergo homo sanæ mentis in eo signo apparuisse diffitebitur? Sed neq; in Scorpione (vt Hieronymus Muñoz, Valentinus existimauit) propter rationes, in procemio assignatas, vnquám apparuisse potuit. Apparuit tãdem in eodem signo cum Mercurio, rationis (vt Galenus ait) domino, & omnis artis, & industriæ autore. Qua propter, in bellorum, seditionum, & commotionum principiis erunt versutiæ, callida consilia, & industriæ multæ. Quæ omnia, quia sextiles radij Iouis, Veneris, & Martis, primùm Cometam illustrarunt, omnia erunt in principiis, ob sextiles radios, mitiora, sub honestæ gubernationis, aut reipublicæ defensionis nominę: aut alterius huiusmodi mitissimi tituli. Verùm, qui gubernationi præsunt, capiant statim vulpes paruas: quia exigua ex scintilla ingens accenditur ignis: præsertim

Libro de exercitatiõe ad bonas artes capessendas

tim qui Indiæ gubernationi præsunt.

¶ QVIBVS TEMPORIBVS PORtenta Cometæ sæuient. CAP. XV.

Eptima ferè spatij temporis, quod vixit, parte peracta, post cōiunctionem Saturni, supra eū cœpit eleuari: quod quidem significat, circa primam septimā partem temporis euentuum, per Cometen significatorum, cædes, pestem, & famē ingentem, portendere futuras: Die pòst trigesima Nouembris, quadratum cum Marte peregit, tertia parte temporis vitæ Cometæ ferè transacta. Quod quidem significat tertia parte temporis euentuum Cometę trāsacta, ingentia accendi debere bella: et tunc incendia, cædes, violentias, seditiones, discordias, & Martiales alias significationes crudeliores, esse futuras. Ad hunc eundem modum ex configurationibus, à me suprà positis, quilibet poterit faustum, aut infaustum belli statum iudicare, ex siderū faustorum, aut infaustorū benigno, vel aduerso aspectu.

¶ PRAESAGIA EX MAGNITVDIne, splendore, & forma Cometæ. CAP. XVI.

AD qualitatem etiam effectuum referuntur quæcunque ex Cometæ magnitudine, splendore, & forma colliguntur accidentia. Quare, quia magnus erat, & splendidus, magnitudinem, claritatem, & vehementiam effectuum prænuntiauit. Formæ consideratio haud exiguam in præsagiendo vim habet. Quicunque enim forma gladij sunt (qualis ille, qui suprà Hierosolymam apparuit) depopulationes, destructiones, sanguinis effusiones, & mortes significant. Is tamen, qui nobis conspectus est, partim flagelli formam, partim buccinæ effigiem, videbatur præ se ferre. Ex quibus coniectari licebit, flagellum ingens mortalibus futurum: & tale quidē, quod, velut si buccina proferretur, per vniuersum resonet orbem. Quantitas effectuum in multitudine, magnitudine, & duratione consideratur. Multitudo, ex siderum multitudine, ad Cometæ generationem confluente, spectatur. Quare, cum in huius productione errantium ferè siderum, & multarum fixarum vires confluxerint, multigena omnium generum sunt effecta ventura: vnde, non solùm inter Principes, regiones, & regna, sed in consiliorum aulis,

rebuspublicis, tribunalibus, congregationibus, & particularibus domibus, inopinatæ ſentientur diſcordiæ: præſertim inter Mercuriales, Martiales, & Iouiales homines. Quos oportebit animaduertere, quem domi nutriant, augeant, & foueāt. Quia Mercurius, in domo Iouis Cometæ parens, Eclipſis tempore combuſtus, & ſupra Solem eleuatus, eos, qui in principum domibus educantur, & ab eis muneribus, & honoribus extolluntur, Martis vi adiutus, ad proditiones excitat. Quare, verendum erit, ne princeps aliquis vir, dolens aliquando cōqueratur, dicens: Etenim homo pacis meæ, in quo ſperaui, qui edebat panes meos, magnificauit ſuper me ſupplantationem. Magnitudo verò, & claritas effectuum, ex ſupra dictis perſpicua eſt. Tertia quātitatis pars, duratio ſcilicet, ex habitudine ad Solē, & Cometę duratione, venari poterit. Ptolemæus nāq;, ſi veſpertini fuerint (hoc eſt, quod Solem ſequātur) diuturniorem effectuum durationem, quàm qui Solem antecedunt, ſignificare ait: & qui diù fulſerint, quàm qui breuius tempus micuerint. Noſtri autem temporis Cometes & diù, & veſpere fulſit, & in ſigno communi apparuit. Quare diuturna erunt effecta: nec tamen longiſsimæ diuturnitatis.

DE

¶DE COMETAE SIGNIFICA-tis secundum cœli domos. CAP. XVII.

Oca, in quibus hæc omnia euentura sunt, videbantur optima methodo hoc loco tradenda: verùm, vt omnia priùs significata, quàm locorum, in quibus ventura sunt, portenta tradamus, in vltimum locum ea consultò relegauimus. Ex supra dictis discordiis, litibus, latrociniis, furoribus, altercationibus, & cædibus, quæ, secundum cœli domos, & signa, venturæ sunt, debent pòst regnorũ bella tradi. Et primó quidẽ, quia in septima Cometes apparuit domo, quæ suapte natura significat contentiones, contrarietates, inimicitias, bellum, & discordias, quod in singulis prouinciis, regnis, ciuitatibus, & domibus sunt in vniuersum futuræ discordiæ annuit. Emendi & vendendi negotia infœliciter peragentur: latronum, agminatim confluentium, & seorsum furantium copia aderit. Aderunt contrarietates, & litigia, propter bona temporalia, coràm iudicibus multa: à dominorum, & parentum domibus fugient serui, (& interdum filij) quod habere poterunt reportantes. Et, quia, domum hanc ingressus, octauam apparitionis eiusdem domum ingressus est, (cuius

domus signum Capricornus erat, quē Saturnus peragrabat, supra quem exaltatum fuisse Cometem diximus) multi morientur senes: & hi, super quos Saturnus dominium habet. Qui verò ita robusti, vegetiq; fuerint, vt nec apparatum morbosum, intùs delitescentem, habuerint, nec cœlesti influxui facilè succubuerint, patientur quidē magis, aut minùs: secundum minorē materialis caussæ apparatum, & maiorem reluctantis naturæ vim: quod inferius latiùs explicabitur. Nona verò, quę fidei, & religionis est, quæ diuina summi conditoris voluntate potiùs, quàm viribus humanis conseruatur, & reualescit, illi suppliciter deprecamur, vt ne schismata, discordias, hæreses, & deceptiones, inter catholicos, & religiosos, aut inter eos, qui fidem, aut religionem tuentur, sua bonitate, disseminari, permittat: demeritaq; nostra aliis suppliciorum generibus, & non religionis macula, puniri patiatur: erunt enim inter eos, qui Mahumeticam, aut alias á Christiana religione sectas, sequuntur, religiosos schismata, hæreses, & discordiæ. Quia nona domus infecta, & Mercurius promissor, talia indicare perhibent: idque in his potissimùm locis, quæ Cometæ huius effectis subiecta fore dicemus. Et, quia itinera eadem domus significat, multa erunt in eis infortu-
niorum

niorũ supra dictorũ genera: velut cędes, captiuitates, & inimicorum, ac latronũ occursus. Eadẽ infortuniorum genera erunt in aliis nonę domus significatis. Decimam domum similiter perambulauit, quæ imperia, dignitatesq; regias, magisteria, &, ex mixta cum nona significatione, prælaturas, & Ecclesiasticos ad sceptra prouchit Quare in imperiis, & inter Imperia, Reges, & Regna, talia minantur cœlorum influxus, qualia de aliis significationibus speciatim enarrauimus. Eadem est habenda ratio de aliis decimæ domus significationibus. Regum, & Principum substantiæ, durante Cometæ huius significatione, dissipabũtur: eruntq; parùm fideles amici: quia domum vndecimam, quæ Regum substantiam, & amicos significat, Cometes ingressus est.

¶ QVOMODO FAMEM COMEta significat. CAP. XVIII.

Significat prætereá Mercurialis Cometa famẽ: Martialis verò, tonitrua, coruscationes, & fulmina. Qua propter in pluuiã significantibus cœli configurationibus, Marte, quouis aspectu, Lunã intuẽte in Solis cõgressu, opposito, vel tetragono, tonitrua,

coruſcationes, & fulmina excitabit: impetuoſos ventos, & grandines procelloſas, tempeſtates, fluctuum ſubleuationes, nauium ſubuerſiones: intẽpeſtiuos aquarum curſus, ſubſtantiam terræ repẽtinis aquis potiùs deferentes, quàm in plantarum alimoniam ſuauiter irrigantes: indeq; arbores, & terræ naſcentia tineis, rubigine, & aliis Martialibus, Mercurialibuſq; morbis inficientes. Et non ſolùm his, verùm inæqualitate quadam non viſa temporis, modò ſiccitates, modò frigora, modò repentinas pluuias, modò ſubitos grandines, modò vrentiſsimos æſtus inferent. Ex quarum mutationum intemperata inæqualitate, veriſimile eſt, cerealia omnia aut teredinibus, aut tineis, aut locuſtis demoliri: aut grãdinibus dilapidari, aut ſiccitatibus, vel caloribus, ſeu alio intempeſtiuo exceſſu corrumpi, langueſcere, vel exſiccari: eorũque ideò prouentum minorem ſolito fieri: faméq; propterea oriri: & ob fructuum corruptionem, lectum peſtilentibus morbis proſterni. Corrumpentur enim, durante Cometæ ſignificatione, fructus: carioſiq; venales plateis apportabuntur. Vnde fiet, vt plantis, & herbis, corruptione hac infectis, corrupta præbeant animantibus paſcua: & inde morbi in animalibus oriantur: & peſtilẽs inter eos graſſetur contagio. Vnde cladem anima-

lium prædicimus futurã minorũ, velut sunt oues, & capræ: quia signũ Capricorni Cometa totum peragrauit, ibiq; Saturno infectionẽ dedit, & ab eo recepit: quanquàm minuit malitiã receptio, & situs in propria domo. Et, ob Martis exuperãtem vim in fructuũ corruptione, abortient vtero gerẽtia: non solùm animalia, sed & rationales fœminæ: præsertim quæ tuberibus, fungis, & herbis victitabunt. Nec solùm his, sed & omnibus sanitatis studiosis hoc cõmune præceptũ statuimus, vt carnibus vescantur: à tuberibus præsertim, & fungis, fructibus, & herbis abstineãt, & his omnibus, quorũ natura aptior est ad corruptionẽ. Primũ enim, ac magis, infectio quæ corruptioni suscipiendæ aptiora sunt, absque renitẽtia corrũpit. Eiusmodi quidẽ perhibẽtur, primùm fungi: deinde tubera: pòst ex fructibus, qui orei Græcis, fugaces Latinis vocãtur: velut sunt mora, persica, melones, cucumera, cucurbitę, pruna, cærasa, & alij huiusmodi, molli carne præditi: deinde ex herbis, teneriores similiter, ac molliores: postremùm alij fructus omnibus duriores. Vltimò verò, & omnium minùs, inficiuntur animalia: quorum natura conatur perpetuò virulentã, ac viscosam alimentorũ partẽ ad cutim, vel alia loca pellere: benignã verò, ac familiarẽ, in nutrimẽti vsum retinere: vnde fiet, vt

multa his sequētibus annis sint in quadrupedibus (præsertim minoribus) variolæ contagio, & aliæ infectiones cutis. Verùm, cũ omnis infectio quò ab origine longior fiat, eò debilior, ac minùs efficax euadat, & quæ est in animalibus longiùs differat ab infectionis natura, & nostræ propinquior sit, erunt certè commodiora nostræ cõseruationi, ac saluti, alimēta. Animalia tamē morbo aliquo correpta, aut sua sponte demortua, nullus, me cõsulēte, comedat. Prædicimus similiter, maiorum cladem animalium, & iumentorum: quia Cometes in vltima Sagittarij parte, vt diximus, ortus, in Pegasi pectus extinctus est. Quæ quidem omnia maximè famis futuræ existunt indicia: fructibus nimirùm corruptis, & animalibus victui necessarijs demortuis.

¶ QVOD PESTEM, ET ALIOS *morbos prænunciet.* CAP. XIX.

VT nostrā præterea iudicandi Cometas methodũ sequamur, significāt tertiò Martiales, & Mercuriales ægritudines: quales sũt phrenesis, mania, catoche, catarrhi pestilētes, tusses, catalepsis, deliria, sopores, & alij eiusmodi capitis morbi. Deindè Martiales: cuius generis sunt acutissimi quiq; inde causones,

Catarrhi eiusmodi præcipuè sæuiēt pòst coniunctiones, oppositiones, &

sones, erysipelata, sanguinis fluxus, cholera morbus, dysenteria, aborsus, & aliæ huiusmodi Martiales ægritudines. Ioviales deinde venient, Mercurialibus, & Martialibus permixtæ: quales sunt, febres continentes, & harũ exãthemata, hectimata papulæ, quæ ab Arabũ interpretibus variolæ, morbilli, & blaciæ vocantur: horum enim omnium ęgritudinum fiet in febribus pestilentibus venturis inconstans, & inordinata confusio. Quæ, quia plus nostri iuris habent, quàm aliæ Cometarum significata, fusiùs, & distinctiùs erũt hoc loco tradenda.

tetragones superiorũ: & post catarrhos, pleuritides & alia malignarum ęgritudinũ genera.

DE PESTIS CAVSIS SYMptomatibus, symptomatumq; causis. CAP. XX.

QVandoquidem igitur pestem futurã prædicimus, naturales pestis futuræ causas, quasque rationes hæc omnia minentur, sigillatim scribẽtes, distinguem⁹. Et pestis (vt à diffinitione ordiamur) febrilis, magna ex parte, affectus est: qui magis qualitate venenata, quàm caloris mordacitate, corpus afficit, & cor fatigat. Quare febrilẽ magna ex parte, & nõ absolutè, vocauerim, alibi est à me, prima permittente causa, demõstrandũ. Morborum

 pestilen-

Lib. 1. Epidimion. comment. 1.

pestilentium causæ; partim à victu, partim à spiritu, cuius attractione viuimus (testante Galeno) veniunt: alimenta, futurum esse vt corrupta assumãtur, superiùs demonstratum est: quia (vt Lucretij superiùs tradita, carmina repetam) eò, quòd melius, & elegantiùs, alio elocutionis genere dicere me posse non arbitror.

Sic, tempestiuis ex imbribus, humida tellus,
Vertit se primùm in frondes: & pabula læta
In pecudes vertunt: pecudes in corpora nostra.

Et sic, successione quadam, ex prima elementorũ corruptela, corrumpuntur terræ nascentia: ab illis animalia, & omniũ generũ alimenta: nostra deinde corpora à corruptis alimentis emergũt deprauata. Nec solo eo infectionis genere, quod alimentis fit, inficiũtur: verùm ab his deprauatur successiuè temperamentũ, ab eo ratiocinij organa: & ab his, quibus rigidus rationis satelles vehementissimè non reluctatur, corrumpũtur deinde mores: hisq; corruptis, facilè titillationẽ propẽsionis, aut (vt ita dicam) inclinationes sequuntur effrenes homines: vnde vitæ accedit intemperantia in libidinibus, crapula, ebrietatibus, & omni gulæ placẽdi genere: ex quibus fient homines pestilẽtibus morbis aptissimi: erũtq; in eos labi paratissimi. In hac patiendi aptitudine mortalibus positis, accedit

aeris corruptela: quē (velimus, nolimus) aspirare cogimur. Quę quidem (Galeno testante) morborum populariter grassantiū causa esse solet. Quæ causæ cœlestes aerem infecerint, iam ex superioribus didicisti: inferiores verò aeris corruptionem adiuuabūt, propterea, quòd multis in locis generabitur multitudo muscarum, culicum, murium, & aliorum animalium ex his, quę à putrefactione generationis habent originem. Quę quidem, etiā si in eum vsum facta fuerint a natura, vt, quæ aerem alioqui infectura erāt, putrefactionis fomenta, vel scaturigines, in hæc conuersa, mitioris corruptionis sint causæ: cum tamen corruptelam habeāt genitricē, filijq́; corruptionis sint, ipsa etiam corruptionem adiuuabunt: suntq́; certissima putredinis, & corruptionis indicia. Ex quibus, & eorum progenitrice corruptione, his tēporibus est verisimile aerem corruptum iri, quem (velimus, nolimus) inspirare cogimur: ex quo, & tenuiori sanguinis parte, spiritus fit vitalis. Si igitur, humoribus, & tenuiori huic parti sanguinis, per corrupta alimenta deprauatis, aer occurrit, seq́; illis permiscet infectus, facilè est intelligere, animātium corpora minimo negocio posse contaminari, & huic vniuersali causæ succumbere: & inde pestes, populares, communes, & contagiosos morbos Lib. 1. Epidimicn. comment. 1.

oriri: præsertim eos, qui, spiritum vitalem aeris inspiratione inficientes, totam nostrã substantim totius substantiæ desidio inclementer oppugnẽt: qui & pestes, & pestilentes morbi, (fortè à pustulis, quas per ægrotantium cutim disseminant) vocantur. Hos pestilentes antecedunt morbos symptomata quædam: alia comitantur: alia quædam sequuntur: magna antecedit interdiũ virium prostratio, squalida lassitudo, & membrorum confractio: quam exigua, ac velut sepulta, subsequetur febris, cum exiguo, ac inęquali pulsu, extremorumq; frigiditate: Medicos, suo miti accidentium aduentu, decipiens. Antecedit interdum humorum propria, vel impropria turgentia: nausea: vomitus: &, incertam corporis partẽ aggredientes, dolores: quos pestilẽs similiter sequitur febris. Interdũ accedit, sine vllo horũ accidentiũ, subitò, ex tetro, & repentino odore, exercitij excessu, cibo, potu, Venere, aut alia repentina causa. Accidẽtia, quę magna ex parte febrẽ comitãtur, sunt, cordis tremor, palpitatio, eiusdẽ dolor, animi deiectio, virium prostratio, extremarum partium liuor, & frigus, pustularũ, exuperantis humoris colorẽ sequentiũ, per totũ corpus disseminatio, intolerabilis in noctibus inquietudo, molestia, & omniũ accidentiũ incrementũ, incertus partium tremor, &

 pulsa-

pulsatio, calor interiùs vrentissimus, exteriùs verò quietus, & mitis, vredoq; talis, vt ægrotantes nihil, præter omnimodam nuditaté, ferre possint: quorũ multi in aquas sponte ruent, nec vllo aquæ potu saturabuntur. Euenient his vigiliæ importunæ, deliria, præsertim in noctibus, phrenesis, gutturis exiccationes: & interdum vigilantes sopores, & sopores aliquando sine vigilijs infestabunt. Similiter dysenteriæ pestilentes, medicamentis vix (imo ne vix quidem) cedentes. Accidẽtia, quæ pestilentes has febres sequuntur, sunt, sensuum in conualescentibus hebetudo: vt visus hallucinatio, audiendi difficultas, gustus deprauatio, ratiocinij, & memoriæ nugatio, membrorum lãguor, & tremor. Horum omnium symptomatum vniuersalis causa erit, venenata qualitas. Quæ, quia Iouem habuit in sua productione (vt diximus) adiutorem, Martem verò, & Mercurium, absolutos effectores, sub mitium, Iouialiumq; accidentium coopertura, sæuissimę, immanes, mortiferæque orientur febres. Quare, fortunatos eos ægrotantes existimabimus, qui, Medicos ab initio doctos nacti, corporis, & animi remedis, morbi vehemẽtiam, præuenieẽtes, abscinderint. Principijs enim, vt Poeta ait, obstandum est: serò namq; medicina paratur, cùm mala per longas cõualuere moras.

Si quis igitur sapit, is statim ab initio, febre non existente magna, ipsa remedia tentet. Dixi in vniuersum symptomatum horum causas: quia magis particulares medico, cui hæc debent esse curę, considerandas fore arbitramur. Verùm, quia quo modo cor venenum petat, &, occursu tàm subitò, vires prosternat, & corpus pustulis totum inspergat, non admodum facilè est intelligere, ideò breui hôc loco à me tradetur.

¶ QVOMODO PVSTVLAE, QVAE *Tauardillo Hispanis vulgò dicuntur, fiant.*

CAPVT. XXI.

INfectiones omnes pestilentes, & venenatas totius substantiæ dissidio, totam nostram substantiam demoliri ità perspicuum, & receptum à Philosophis est, vt demonstratione alia non indigeat. Hæc autem nostra substantia in spiritu humido primogeneo, natiuòue calore consistit. Quiquidē calor diuinus est: vt Hippocrates testatur libro de carnibus, & ab elementari longè distat, vt Aristoteles libris de generatione animalium demonstrauit. Hôc vita fruimur: ab eo omnes actiones peraguntur: huius fons, origo, sedes, & domici-

Lib. 2. ca. 5.

domicilium in corde est: & ab eo per arterias & in vniuersum corpus disseminatio, & scaturigo. Si in corde eius sedes est, in eo totius nostræ substantiæ sedes existit: venena, venenosiq; morbi totius substãtiæ desidio aduersi illi certè erunt. Hoc naturali desidio arcem, in qua ipse residet naturaliter expugnabunt: & ita, hausto inspiratione, aut transpiratione, aere venenato, cum ex ipso (vt diximus) & tenuiori sanguinis parte spiritus vitalis fiat, quo humidum primogeneum fouetur, ac irrigatur, veniente in eo qualitate venenata, nostri substãtiam aggreditur. Quæ, vt diximus, in humido primogeneo consistit. Ipsa autem, hostis occursum multis reluctata modis, conatur pro viribus expellere: venenum, vice versa, ipsam debellare: ex qua lucta, & sæuissima cõcertatione, oriuntur in morbis venenosis tot sæua accidentia, tot ferocissima symptomatum genera, totq; subitaneæ mortis discrimina. Quod si natura venenum superare quodammodo potest, illud ad emunctoria, cutim, & tandem debiles, & extremas totius corporis partes, expellit. Vnde bubones, carbunculi, & exanthemata oriuntur. Quia tamen, quo modo exanthemata, quæ vulgo *Tauardillo* dicuntur, fiant, & alia eiusmodi, nondum apud quenquam legisse memini, admodum alicnum

Lib.5, methodi.c.12.

num à disputatione id nunc explicare non erit. Galenus, causam materialem earum describens, reliquias esse ait sanguinis, qui in febri putruerat: quas, veluti cinerem quempiam, ad cutim trudit natura: verùm quo conatu, aut modo, nõ explicauit. Venenũ namq; pestiferum illud, quod morbũ pestilentem creat, qualitatem esse, nullus est qui ambigat. Qualitates verò, sicut & alia accidẽtia omnia, necessè est subiecto alicui inhęrere: subiectũ autẽ huius, in humano corpore, animalis spiritus est: idq; eo, quo diximus, modo: propterea enim quòd ex tenuiori sanguinis parte, & aere inspirato fit, primùm affici est habile: à quo paulò post coafficiuntur humores, & reliqua, quę in corpore humano & continentur, & sunt. Ab hoc vitali spiritu venenata qualitas, cor statim aggreditur: illud verò animosum, & reluctari habile viscus existens, venenum à se cum eodem vitali spiritu trudit: idq; per cutis spiracula means, proprio subiecto ad epidermidem vsq; delata, eius coloris imprimit vestigia, cuius erat tenuior illa sanguinis pars, ex qua confectus fuerat spiritus ille vitalis, qui venenum ad cutim deferebat. Quare, bile maximè redundante flaua, melancholico humore, atra pituita, albicãtia sanguine rubra in cute apparẽt exãthemata: crassiore, variolę: tenuiori morbilli

billi

billi: ex tenuissima autẽ, exãthemata illa, *Tauardillo* vulgò vocata, oriũtur. Fatemur tamen, tenuioribus existẽtibus humoribus, spirituũq; materia tenuiori, per tenuiora subiecta venenositate discurrẽte, grauiora, & horribiliora fieri symptomata. Hic est igitur modus, quo pestilentiũ febriũ exanthemata fiunt: quod quidem facilè intelliget, qui eos, qui casu quodã arsenicũ sublimatũ, aut venenũ aliud ex his, quę frigida nõ sunt, hauserũt, cõtẽplarit. Quod mihi pluries obseruatũ est: & his, proximè præteritis, diebus in muliere, cuius filia in hortulo sub dio aquã fucatoriã, sublimato cõfectã, in ampulla inter plãtas recõditã habebat: ex qua, sublimati ignara, haustum bibit mater: à quo anxietates, cordis tremor, & alia, quæ veneni calidi potionẽ solent comitari, symptomata, affatim adfuere: quæ me statim accersiri iussit: negociiq; certior factus, vomitu olei violati, & copiosissimo lactis potu, confestim accidentiũ sæuitas quieuit. Verùm die postera, pustulis exiguis supereminentibus, & albicantibus, totũ corpus scatuit. quę, in furfures resolutę, sua statim spõte sidue rũt. Hoc exẽplo, & rationibus supra dictis, perspicuũ fore arbitror, modũ, quo exãthemata, vulgò *Tauardillo* vocata, fiunt. Quæ etiam si ad excretionem morborum, vt Galenus ait, non satis sint, Lib. 1. Epidimicn.

veneni parte ad cutim expulsa, maximũ sentiunt ægrotantes præsidium. Quam natura aggressa, si, ab ea superata, non potest ad cutim pellere, natura, vt idem Galenus ait, permittit ad profundum recurrere, & papulæ eiusmodi euanescunt: pessimaque veneni, ad cor recurrẽtis, sequuntur symptomata. Quod quidem in alio, huius materię proprio, opere (Deo duce) latiùs explicabitur. Nunc autẽ, sat sit generalia hæc, velut aliud agentem, interiecisse. Et hucusq; de pestis prędictione, de eius accidentibus, accidentiumq; causis, dictũ sit.

Ibidem.

¶QVOD REGVM, ET PRINCIpum virorum, mortes significent Comętæ.

CAPVT. XXII.

Ignificant pręterea Comętę Regum, Reginarum, nobiliumq; virorum mortes. Nam præter ea, quæ superiùs libro.2.ex diui Ioãnis Damasceni, & aliorum placitis, tradidimus vndecim signis, cùm apparuit, distabat à Sole: & in angulo Occidẽtis visus primùm est: quod idẽ et Ptolemęi sen tentia confirmat: ex quibus tum et significata col-

lige

lige. Verùm, quanquàm, hęc scribentibus, nuntiatum nobis fuerit, serenissimam Portugalliæ Reginam interijsse, ad tantum prodigium non satis esse arbitramur. Catholicos nostros Castellæ Reges, minùs certè minatur: cum nec regioni huic perpendicularis fuerit, nec illegi alium aliquem locorum habeant in Sagittario: non tamen ideò non minatur. Portugalliæ sęculares & Ecclesiasticos Principes magis minatur, quàm Hispanos alios. Aphorismo.100.

¶ QVAS REGIONES, ET LOCA *minetur Cometes.* CAP. XXIII.

LOca, quibus Cometa minetur fame, peste, bello, Regum, Principumque decessibus, sunt, primùm ea, quibus verticalem extitisse cōperimus: qualia sunt quæ inter tropicos reperiuntur. His enim infaustissimus erit: eisq; enarrata mala naturaliter euenient. Totam pariter Aphricam, vsq; ad Mauritaniæ confines minatur. Quare, si qui infortunati sunt Reges, & regna, fortunatis naturaliter succumbent. Succumberet certè Hispania Aphricæ (quod Deus auertat) minori, quàm aliàs, negocio, atque conatu: maximè quia, sidere in Sagittarij

signo nato, & ad alia tria signa delato, Hispanos, quibus Sagittarij signum præest, videtur aduersus alias nationes vocare: &, quia Africam primàm videbatur spectare sideris cauda, & ad Orientalē Africæ partem longitudinis motu mouebatur, aduersus Afros videtur Hispanos vocare. Deinde aduersus Orienrales: inter quos rebelliones futuras, amicis quibusdam prædiximus: qui idem postcà, in Calabriæ tractu rebellionem incepisse, nobis retulerunt. Vocat præterea Hispanos eosdem, caudæ, & latitudinis motu, aduersus Septentrionales: qui quidem, quia Cometa, eos cauda minãte, extinctus est, hi quidem, aut succumbent omninò, aut prorsus extinguentur. Minatur prætereà AEgyptum, Trogloditarumq́; regionem: Arabiam fœlicem: regnū Narsinganū, vsq; ad Gāgē, & Orientales, atq; Occidētales Indię regiones: vt Hispaniam nouam, Perû, Chili: & tandē quęcūq; inter tropicos includuntur regna: Hispanos verò, Gallos, Italos, & quoscunq; extrà tropicos sunt, tantùm à latere respicit: quorum mala mitiora multò erunt, quàm ea, quæ his, qui intra tropicos sunt, aduenient. Quod enim illis erit sæuissima pestis, nobis tantùm pestilens morbus erit. Et ità de alijs significationib⁹ belli, & famis. Vbiq; principum interitum minatur. Ex his omnibus, quæ

præcipuè

præcipuè patientur, regiones sunt quę vltimę parti Sagittarij, Capricorno, Aquario, & primæ parti Piscium subiectæ sunt: eo scilicet, quo diximus, de verticalis, & lateralis significationis, modo. Quas nunc regiones, & oppida, singillatim recẽsere superuacaneum, & longum esset: quãdoquidem copiosam tertio libro, ex omnium grauissimorum autorum sententia, tabulam tibi depictã damus.

¶ QVADRVPLICI MODO SVPERIORES causas in hæc inferiora agere. CAP. XXIIII.

Vod ad regiones, prouincias, loca, homines, terras, regna, vel ciuitates, attinet, quadruplici modo causas superiores in hæc inferiora agere, erit adnotandũ. Primùm, prout verticales sunt: secundò, prout sideri, vel constellationi subijciuntur: tertiò, prout particulares ciuitates, vel loca sunt particulari sideri obnoxia: quartò, prout particularis familia, domus, vel geniturę hominis affetica loca tali subiacẽt cõstellationi, vel sideri. Quib⁹ omnia ista subalternãtur inferiora: si infaustæ sunt influẽtię, acer-

bissima patiẽtur mala: quemadmodum si faustę, vberrima bona. Quibus veró vnum, vel duo tantùm coniunguntur, nec plura inuicem subalternã tur, tantum significationis effectui est detrahendum, quantum significatorum aceruatio summis minor fuerit. Quare, quia Hispaniæ verticalis huius temporis Cometes non extitit, iam illã significationem illi detrahimus. Verùm, quia in Sagitario, cui Hispania subiecta est, quanqàm in postrema eius parte, apparuit, & in illa Hispanię parte maiora mala minatur: nec debere in aliis Hispaniæ tractibus frustrari assueueramus: sed mitiora mala fore affirmamus. Quare, in regionibus, in quibus verticalem esse diximus, quæ ex his Sagittario, Capricorno, Aquario, Piscibusq́ subiectæ sunt, magis patientur: illíc enim Regũ, Principum virorum, & fœminarum, mortes erunt. Hic apud nos: ægritudines tantùm eiusmodi viri, & fœminę, patientur: nisi affe tica geniturarum loca in supra dictis signis habuerint: tũc enim, mortem naturaliter experientur. Inspiciendum etiam est patientis robur, tàm in morbis, quàm in bello, & aliјs omnibus, tàm siderum, quàm Cometarũ significationibus. Quo quidem ordine infra scripto, eruditus quilibet facilè distinguet, & coniectabit euenta.

QVOMODO SVPERIORA, ET INferiora, in agendo, & patiendo se habeant.

CAPVT. XXV.

(:)

Vomodo superiorum corporũ virtus in hæc inferiora agat difficile cognitu est: verùm, distinctione hac artificiosa adhibita, distinguere non erit difficilè. Quippe, aut agens forte est (per agens intelligo Cometam influentem, aut aliam quamlibet, vim efficiendi habentem, caussam) & patiens forte: aut agens forte, & patiens mediocre: aut agens forte, & patiens debile: vel e contrà, agens forte in patiens forte, aut agens mediocre in patiens mediocre: aut agens debile in patiens debile: mediocrẽ in agendo, & patiendo producent effectum: patiensque in his omnibus mediocriter reluctabitur, & erit in omnibus mediocris concertatio: neque patiens proinde succumbet. In his verò, in quibus agens vicerit, significationibus, (cuiusmodi sunt in agente forti, & patiente mediocri, & debili) patiens quidem facilè succumbet: sicut cùm mediocre fuerit, patiente existente debili. Bene verum est, quod quò

plus roboris habuerit patiens (quale est medio-
cre aduersus agens forte, aut debile aduersus me-
diocre) diutiùs reluctabitur, nec ita facile succum
bet. Verùm, si patiens fuerit forte, ex opposito agē
tis mediocris, & debilis, aut mediocris aduersus
debile, facilè resistet: & eò magis, quò patientis
vis vim agentis superauerit. Ex qua artificiosa di-
stinctione constat, non omnes regiones, ciuitates,
villas, aut homines, causis vniuersalibus facilè suc
cumbere, sed solum has, quibus aduersus eas re-
luctandi minor facultas est: cuiusmodi, in huius
Cometæ significatione, erũt qui circa æquinoctia
lem sunt: quibus maximè verticalem extitisse di-
ximus. Proindeq́ꝫ, qui illis, & finitimis præsunt re-
gionibus, superioribus sint fideles, & in inferiores
circumspecti: prouideantq́ꝫ morborum, & aliorũ
euentuum seminariis. Eisdem subsunt infortu-
nijs, quos caudę virus videtur infecisse. Vtinam il-
lis præsit Christi timor, ratio, & prudens guberna
tio: alioquin væ tibi Corozaim, væ tibi Bethsai-
da. Hoc idem intelligendum est de omnibus Co-
metarum significationibus: vt de bello, peste, no-
bilium morte, & alijs eiusmodi: vt, exempli gra-
tia, quia Cometa, de qua sermo est, Mercurialis
erat, & in signo religionis, & duplici, apparuit, hę
reses, schismata, & inter Religiosos discordias, ob

Martis

Martis mixtionem, significabit. Quæ quidem in Hispania aut irrita erunt, aut prorsus nulla, propter patiētis ineptitudinem. Roborauit enim sūmus rerum conditor sacro Inquisitionis consilio ità catholicam fidem in Hispania, vt omnes cœlorum influxus, omnesque efficientes in eam causæ debilissimæ iudicari possint. Quare, hac semper sagaci causarum distinctione adhibita, iudicia Astronomica facienda fore arbitramur. Inspectis insuper legibus, gentium ritibus, naturalibus regionis propensionibus, & aliis causis obuiare, eas adiuuare, detinere, aut prorsus mutare possunt: nec quicquàm enim temerè iudicādum: sed Deo primùm, optimo, maximo, omnia subijciendo, deinde rationi, & pòst singula, quæ dixi, prospiciēdo. Cum namque sidera talia facere dixerimus, non coactos homines violēter ad effecta ducere, sed tantùm excitatos intelligimus. Nā etsi maximam habeant sidera (vt Hieronymus de Angest, Theologiæ peritus, ait) super accidentia mūdi significationem, tám in complexionibus, quàm in moribus, & ex corporum permutationibus fiat morùm permutatio, necessitate quidē in animalibus irrationalibus, vel rationalibus vsu rationis non vtentibus: verùm liberè ratiocinātibus, multa quidem eorum, aut omnia, vitari poterunt.

Religionis Hispaniæ robur.

Sidera quousque agāt.

Libro 2. de formæ proprietatib9.

De Cometarum indicijs

¶ QVIBVS SIGNIS COGNOſcantur particularia loca, quibus prodigia minantur.

CAPVT. XXVI.

(:)

St alter modus cognoſcēdi loca, quibus ſæuiſsima minantur prodigia, non minùs, quàm ſuperiùs traditi, certus. Quod ego in multis euentuum generibus animaduerti: quanquàm animaduerſum inueniſſe non memini. Pòſt Cometæ igitur, aut prodigioſi alicuius ſigni apparitionem, animaduertendum eſt in qua prouincia, regione, aut ciuitate, vel regno, ſæuient prodigij portenta: ibi enim erunt aut peſtes, aut bella, depopulationes, legum, aut regnorum mutationes, aut principis alicuius viri interitus. Et, vt è multis exemplis illuſtre referam vnum, poſtquàm ſuprà Hieroſolymam Cometes, gladio ſimilis, per annum apparuiſſet (vt Ioſephus, & Euſebius referunt) cùm ad diem feſtum Azymorum, octaua Aprilis die, turbæ conueniſſent, noctis tempore, hora nona, tantus luminis fulgor aram Templi circundedit, vt omnes diem clariſsimum factum putarent:

quod

quod quidem per semihoræ spatium durauit. In eadem festiuitate vitula, sacrificijs allata, aris existens, inter ipsas ministrorũ manus enixa est agnũ: sed & interioris ædis templi ianua, quæ Orientem respiciebat, quæ solido ære erat induta, ac proinde tanti ponderis, vt vix viginti viris, summo conatu impellentibus, clauderetur, ferreis quoque vectibus, & feris munita teneretur, hora noctis sexta, omnibus admirantibus, nullis reluctãtibus feris, vltrò aperta est. Pòst hæc, vigesima die mẽsis Maij, circa Solis occasum, visi sunt currus, & quadrigæ in omni regione per aerẽ ferri: In festo præterea Pentecostes, vocem per noctem Sacerdotes audiuere, dicẽtem: Migremus hinc. Omnibus his prodigijs horribilius fuit, vox cuiusdam hominis, nomine Iesus, plebeij, & rustici: qui noctu diù que, perpetuò per vicos, & plateas ferebatur, dicens: Vox ab Oriente; vox ab Occidẽte; vox à quatuor ventis: vox super Hierosolymam, & templũ: vox super sponsos & sponsas: vox super populũ: Qui quidem, vel flagris, ad ossa vsque, laniatus, nec preces, neque lacrymas fudit, nec vociferari cessauit: addens suæ querelæ, væ, væ, Hierosolymis: quousque Romanis veniẽtibus supra Hierosolymã, tormentis bellici lapidis, postquàm væ, væ, ciuitati, ac phano, ac populo, voce maxima, clamaret,
 &c al-

& ad extremum, væ etiam mihi dixisset, mortuus est. Huic vltimæ hominis illius voci depopulationis Hierosolymæ, succeßit principium Cometes, qui suprà Hierosolymam visus est: quem multis alijs fuisse populis, & gentibus visum, nullus, vel mediocri ratiocinio præditus, dubitabit: multisq; aliis gẽtibus infortunia aduenisse similiter: verùm Hierosolymis, in qua supra dicta fuere monstra visa, crudelißima subsecuta sunt effecta: quemadmodum & Flandriæ, his nostris temporibus, accidisse comperimus. Quia, post Cometẽ anni. 1558. multa in ea regione visa fuere mõstra: ex quibus, vnius, ex honesto muliere nati, effigies ad Hispanium. D. Didaco de Cordoba allata est: quem cùm Christianißimo Philippo videndam exhiberet, igni statim, circa quem sedebat, consumendam dedit, pòst alterius cometæ apparitionem. Ante omnia hæc, in Saxonia, monstri genus mirabile ex fœmina natum est, bouinis pedibus, quatuor oculis, ore, nasoq; vitulino: cui ab occipite, monachalis cucullæ instar, ingens carnis massa dependebat, vertex tonsura Sacerdotali insignis: quem secuta sunt Lutheri schismatis semina. His igitur exemplis patere poterit, præcipua, magisq; sæuã, cometarum effecta in regionibus, in quibus alia Cometen monstra succedunt, esse ventura.

Incre-

Incredulitatem tamen monstrosam vulgaribus hominibus videtur prodigia, & monstra, secum afferre: vulgus enim, & Principibus adstātes, semper in bonum interpretantur prodigia. Sic enim narrat Iosephus, vulgus, & Hierosolymæ Principes, nunquàm Sacerdotibus Tēpli, & sapiētibus, prodigia, supra dicta exilia, solitudinē, & destructionē, minātia, prædicētibus, fidē dedisse: sed nugacibus, fallacibusq; hominibus, in bonū semper omnia interpretātibus prodigia, fidē adhibuisse. Nos verò, Christiani cū simus, verbis lib. 2. Machabęorū vsi, nostri Redēptorē oremus, in bonū mōstra cōuerti. Horū mōstrorum causæ nō sunt superiùs à me dictæ, neq; lōga oratione, sed tātùm velut trāsitu dicēdę, ne instituti limina trāsilire videamur: eas enim omninò ad siderū inficientiū (vt suprà diximus) influxus referendas putauimus. In regione enim, ciuitate, vel regno, in quo maiorē influxere infectionē, maior sequitur humorū corruptela: ex hac humorū corruptela sequitur & appetitus, & imaginationis deprauatio: deprauato autē appetitu, facilè fœminę, imbecilles existētes, naturęq; irritātis impetū sequētes, possent brutis cōmisceri: aut imaginatione deprauata, quę maximi ad fętus formādos momēti est, in materia similiter infecta (pręsertim sidere influēte infausto)

omnium

omnium generum monstra generare: & in quocunque loco acrior extiterit influentium irradiatio, seu id propterea, quòd verticem occupat, siue quòd loco naturaliter præfuerit, frequẽtiora aduenire monstra censemus: proindeq́ue, terram magis infectam, quæ monstra huiusmodi protulit, magis esse infortunio minanti obnoxiam.

¶ QVOS HOMINES, QVAS PARtes corporis minetur: & quos ad quasdam actiones naturaliter excitet. CAP. XXVII.

(.:.)

Raditis Cometæ cuiuslibet effectis, & locis, quibus minentur significationumq́ue in locis differentijs (quomodo scilicet verticali magis, laterali minùs, minentur loco, & illi qui signis, quæ percurrit, subijcitur, quàm qui nulli eorũ subiectus est, & his, qui affetica loca in eis habẽt signis, quàm illis, quæ ea habuerunt in alijs) quos nunc ex hominibus minetur erit dicendum. Minatur autem primùm effectis quibusdã Religiosos: deinde Martiales, & Mercuriales, quales suprà nobis depicti sunt. Ditioni illius magis, quàm alij, subiacebunt Scribæ,

Scribæ (præsertim Secretarij) Scholastici, Doctores (præsertim legum) & alij eiusmodi. Hinc etiã fit, vt ex litigãtibus, belligerãtibus, & quomodo libet aliter decertãtibus, qui loca genituræ illius, quam peragunt actionis, infortunatam habent, succumbant, & contrarij vincant. Viles præterea, & infimos subleuat, & extollit multos: & ex nobilibus deprimit, & deijcit non paucos: tyrannidem excitabit: exactiones tributorum, & nouas opprimendi vulgus vias ille monstrabit. Cadent preterea multi ab officiis, & dignitatibus: & eleuabuntur multi alij, ad officia inopinata. Erunt mutationes repẽtinæ in pluuijs, frigore, caloribus, ventis, & omnibus naturalibus, morali bus, & rationalibus rebus, sanitatis, & morbi, salu tis, & mortis: ita, vt doctissimi quiq;, qui arcana naturæ mentis oculis contemplantur, ineffabili rapiãtur admiratione. Pòst eos, quos Cometa suis minatur effectis, quas partes corporis suis affectio nibus, & quos ad naturalia excitet opera, breui compendio dicamus. Et ex partibus, quandoqui dem in Sagittario apparuit, & oppositos radios ad geminos, quadratos verò ad Virginem, & Pisces immittat, erunt, per tempora effectorum Co metæ, dolores femorum, brachiorum, & pedum: dolores, putrefactiones, vlcerationes, & corru-

ptiones

ptiones genitalium: aborsus, & matricis inflammationes: ex quibus multę periclitabũtur parturientes fœminæ. Quod quidem intelligendũ est, vt superius adnotaui, in regionibus, quibus fuit verticalis: & his, qui Sagittario quoquo modo subijciuntur: ac in his, qui oppida, domus, familias, & affetica loca, eidem signo subiecta habuerint. Nunc verò, ex his, quos ad naturalia excitat opera, sunt ijdem Sagittarij aliquo horum modorum signo subiecti: hi enim, quia Cometes, in signo Sagittarij apparens, alia signa peragrauit, videtur huius signi alumnos ad alia regna lustranda excitare: & ita naturaliter Reges Hispaniæ ad alia regna, ex quibus sunt, videtur vocare: nec minus Portugallię, quàm Castellæ, Reges excitabit. Verùm, quia Saturnò primò occurrit, multa se illis offerent impedimenta: quæ vtinam Occidentaliores impediant. Quorum, si quis Afros inuaserit, naturaliter quidem opprimetur opprimẽdo. Hos enim primos caudæ virus suo infecit intuitu. Faxit summus rerũ Cõditor, vt ita sint Christiani suæ legi addicti, quod, inimicorum spolia, sua misericordia, mereantur reportare. Anacephalæosi igitur omnia summatim repetentes, ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, qui, suæ misericordię benignitate, nos ad se signis, & prodigijs excitat,

tat, & vocat, diximus priori libro quæ essent Cometarum causæ: secundo, quę generalia effecta: tertio, specialia tradidimus eorundem euenta: in hoc verò quarto, artem iudicandi: pòst, Cometa nostri temporis pro exemplo posito, primò locū apparitionis, deinde iter, & configurationes, quas peregit, descripsim⁹. Dixim⁹ posteà, bella, pestes, Regum, Principumque mortes, & alia eiusmodi significare. Definiuimus insuper significationum mensuram, & loca. Faxit summus Conditor, vt, sicut nec cogitatione quidē, sic nec verbo, in scriptis, vel dictis ab eius volūtate digrediamur.

(∴)

Index rerum & verborũ memorabilium, quæ toto opere continentur, duplice numero notatum. Quorum prior folium, secundus, paginam indicant.

A.

N Ani-

B.

Causæ

C.

Cometa

Come-

D.

Domus

E.

Exan-

F.

G.

H.

I.

L.

M.

Mercuria

N.

Nitrositas

O.

P.

Planetæ

Q.

R.

Religio-

S.

Stella-

T.

Vapo-

V.

¶FINIS.

